

Elämä Suomen vanhimmassa kaupungissa

Turun museokeskuksen
kokoelmaohjelma

Turun kaupunki

Sisällys

1. Johdanto	4
1.1. Kokoelmatehtävä ja toiminnan tavoitteet.....	4
1.2. Kokoelmavisio ja kokoelmaohjelman päämäärät	6
1.3. Eettiset periaatteet.....	7
2. Nykyiset kokoelmat ja niiden muodostuminen	9
2.1. Arkeologinen kokoelma	9
2.2. Arkistokokoelma ja käsikirjasto.....	9
2.3. Kulttuurihistorialliset esineet, erilliskokoelmat ja nykydokumentointi.....	10
2.4. Luonnontieteelliset kokoelmat ja perinnekasvikokoelma.....	11
2.5. Turun kaupungin taidekokoelma ja julkinen taide.....	12
2.6. Valokuvakokoelma, audiovisuaalinen aineisto ja kuvatuotanto	13
3. Kokoelmatyön kehittäminen	14
3.1. Kokoelmatyön kehittämisen kaksi linjaa	14
3.2. Hallinnolliset kokoelmaluokat	14
3.2.1. Ydinkokoelma	15
3.2.2. Peruskokoelma	16
3.2.4. Digitaalinen kokoelma.....	18
3.3. Kokoelmien arvomäärittely	19
3.4. Sisällöntuotannon uudistaminen ja sen käsitteet	19
3.4.1. Kokoelmakartta	20
3.4.2. Kokoelmahelmi	20
3.4.3. Kokoelmasydän	21
4. Kokoelmien kartuttaminen, ylläpito ja poistot	22
4.1. Kokoelmien kartuttaminen	22
4.2. Kokoelmien digitointi.....	24
4.3. Museoiden valtakunnallinen yhteistoiminta	25
4.4. Kokoelmien konservointi ja säilyttäminen	26
4.5. Kokoelmapoistot.....	28
5. Kokoelmien esilläpito	29
5.1. Kokoelmien esilläpito ja museotoimipaikkojen näyttelytoiminta	29
5.1.1. Apteekkimuseo ja Qwenselin talo	29
5.1.2. Biologinen museo	30
5.1.3. Kuralan Kylämäki	30
5.1.4. Luostarinmäki.....	31

5.1.5. Turun linna	31
5.1.6. WAM ja Turun kaupungin taidekokoelma.....	32
5.1.7. Historian ja tulevaisuuden museo	33

6. Kokoelmapalvelut 34

6.1. Asiakkaat	34
6.2. Asiantuntijapalvelut.....	34
6.3. Yhteisöllinen työ ja saavutettavuus	36
6.4 Vaikuttavuus ja seuranta	38

Lähteet ja kirjallisuus 40

Viitteet	40
Digitaaliset ja julkaisemattomat lähteet	41
Kirjallisuus	41

Liitteet 42

Raportin tuottaja: Turun museokeskus, Kokoelmat ja kulttuuriperintö

Kannen kuva: Turun linnan Pohjoisessa näyttelyhallissa on esillä laaja kattaus museon kokoelmia. Kuvassa morsiuskoruvitriinin esineistöä mm. kultasormuksia, kuuliaislahjat, hopeinen morsiuskruunu ja rintaneula 1700–1800-luvuilta. Kuva Ville Mäkilä.

Tiedoksi: Kaikki valokuvat sekä niissä esiintyvät esineet ja arkistoaineistot kuuluvat Turun museokeskuksen kokoelmiin ja taideteokset Turun kaupungin taidekokoelmaan, josta vastaa Turun museokeskus.

Taitto: Turun museokeskus / Ulla Kujansuu

Julkaistu: toukokuussa 2021

1. Johdanto

1.1. Kokoelmatehtävä ja toiminnan tavoitteet

Turun museokeskuksen kokoelmat kertovat elämästä Suomen vanhimmassa kaupungissa ja sen laajalla vaikutusalueella. Monilta eri vuosisadoilta olevien museo-objektien tehtävänä on viestiä ihmisten toimista Varsinais-Suomessa eri aikoina. Ne välittävät tietoa Turun roolista maan entisenä pääkaupunkina ja yhä aktiivisesti toimivana satamana, porttina ulkomaille. Kokoelmat luovat esineiden, taideteosten, valokuvien, arkistomateriaalin ja arkeologisen aineiston välityksellä kosketuksen ajallisesti kaukaisiin elämäntapoihin ja lähihistorian muistoihin. Tietosisältöineen ne palvelevat uteliaisuuteen innostavina lähteinä luotaessa vuorovaikutuksellista suhdetta menneisyyteen ja tämän hetken kulttuuriseen ymmärrykseen.

Kokoelmat ovat museon peruskivi. Kokoelmatehtävät liittyvät kokoelmien kartuttamiseen, turvallisuuden vaalimiseen, palveluiden monipuoliseen tarjontaan, tietovarantojen syventämiseen ja asiantuntevan tiedon välittämiseen. Laajojen kokoelmien sisällöntuotanto ja välittäminen on yhteisöllistä ja vuorovaikutuksellista toimintaa niin museon sisällä kuin ulkopuolellakin. Työn kehittäminen painottuu kahteen linjaan. Näistä toinen kohdistuu kokoelmien museaaliseen hallintaan ja turvallisuuteen. Toisessa keskitytään asiakassuuntautuneen toimintakulttuurin monipuolistamiseen ja digitaaliseen sisällöntuotantoon.

Museokeskuksen toimintaa ohjaavat Turun kaupungin strategia ja Vapaa-aikatoimialan strateginen sopimus sekä Museokeskuksen 31.1.2020 hyväksytty strategia, jossa hyväksyttiin Museokeskuksen visio ja missio.

TURUN MUSEO-KESKUKSEN VISIO

Löydämme uudenlaisia tapoja olla museo

TURUN MUSEO-KESKUKSEN MISSIO

Lisäämme ymmärrystä

Museon visio ja missio vaikuttavat työn suunnitteluun ja priorisointiin sekä tapoihin reagoida toimintaympäristön muutoksiin. Kokoelmat toiminnassa huomioidaan olemassa olevien kokoelmien arvot, sisällölliset merkitykset ja suuret linjat. Kokoelmaohjelma avaa uusia näköaloja työn kehittämiseen. Keskeisimpänä tehtävänä on siirtää kokoelmatyön painopisteitä typologisoivasta ja aineistokeskeisestä asiantuntijuudesta kohti sisältökeskeisyyttä ja yhteisöllistä saavutettavuutta.

Uuden museolain myötä Turun museokeskus nimettiin Varsinais-Suomen alueelliseksi vastuumuseoksi 2020. Laissa edellytetään, että museolla on toimialueeltaan riittävän kattavat kokoelmat, aineistot ja sisällöt. Museokeskus täyttää lain edellytykset. Yhteistyö alueen muiden museoiden kanssa takaa kokoelmien kartuttamisen ja saavutettavuuden kattavasti koko maakunnan kulttuuriperinnön osalta.

Museokeskuksen tehtävä vastuumuseona on

- toimia kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta

- toimia kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijana, joka antaa lausuntoja, osallistuu asiantuntijana viranomaisneuvotteluihin ja antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta
- toimia taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta

Kokoelmat- ja kulttuuriperintöyksikkö vastaa Turun museokeskuksen eri alojen kokoelmista ja Turun kaupungin taidekokoelmasta. Kokoelmat- ja kulttuuriperintöyksikön Kokoelmat-tiimi on jaettu erikoisaloittain kulttuurihistoriallisesta kokoelmasta, taidekokoelmasta, arkistosta ja kirjastosta sekä valokuva-arkistosta ja kuvauspalveluista vastaaviin työryhmiin. Kulttuuriperintötiimi vastaa arkeologisesta ja rakennusperintöön sekä perinnekasveihin liittyvistä kokoelmista sekä alueellisesta toiminnasta. Turun Terveystieteiden museon ja Paattisten museon kokoelmista sekä opetus- ja käyttö-kokoelmasta yksikön tiimit vastaavat yhdessä. Apulaisintendentti edistää taiteen alueelliseen vastuuseen ja julkisen taiteen tuotantoihin liittyvää toimintaa kokoelmat-tiimin kanssa yhdessä. Luonnontieteellisen kokoelman hoito on Kokoelmat-tiimin vastuulla, mutta työssä tukeudutaan Näyttelyt ja pedagogiikka -yksikön tutkijan erikoisalaan luonnontieteellisen asiantuntijuuden osalta. Erikoiskysymyksissä ja kokoelmasisältöjen selvittämisessä hyödynnetään museon kaikkien erikoisasiantuntijoiden osaamista mahdollisimman kattavasti.

Työskentely kokoelmien parissa painottuu museaalisten esineiden, taiteen, kuva- ja arkistoaineistojen saavutettavuuden edistä-

Henrik Gabriel Porthanin (1739–1804) syntymän muistojuhla 8.11.1864. Kuva J. Reinberg.

miseen ja erilaisten asiakkuuksien huomioimiseen. Aineellisten objektien saavutettavuustyön ja näyttelylainojen ohessa ylläpidetään tietokantoja, laajennetaan niiden sisältöjä ja välitetään aineistoja sähköisten viestimien välityksellä. Tehtäviin kuuluvat näyttelyihin ja pedagogiseen toimintaan liittyvien aineistojen sisällöntuotanto, kuten myös asiakas- ja tietopalvelun eri muodot. Historiatuntemusta edistävien kulttuuristen sisältöjen tuottaminen vahvistaa paikallisidentiteettiä ja kaupungin viihtyisyyttä sekä tukee sen erityislaadun ymmärtämistä. Kokoelmien näköalat erilaisiin aikakerroksiin tarjoavat virikkeitä kaikille historiasta kiinnostuneille ja kaupungissa vieraileville.

Kokoelmahankinnoissa ja lahjoitusten vastaanotossa painotetaan museossa olemassa olevien kulttuurihistoriallisten kokoelmien ja aineistojen sekä taidekokoelman linjoja. Näistä tärkeimmät ovat Turun ja Varsinais-Suomen

alueellisen kulttuuriperinnön ja taiteen kentän vaaliminen ja tallentaminen sekä kokoelmissa olevien kokonaisuuksien harkittu täydentäminen. Museokeskus on mukana TAKO:ssa, museoiden valtakunnallisessa tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkostossa ja nykyajan ilmiöiden dokumentoinnin projekteissa.¹ Tallennustyönjaossa määritellyt painopisteet huomioidaan lahjoitusten vastaanotossa ja hankintojen sekä sisältöjen syventämisessä.

Kokoelmia säilytetään ja käsitellään konservoinnin asiantuntijoiden valvonnassa. Tavoitteena ovat museaalisesti vaikuttavat esineet, taideteokset, kuvat ja arkistoaineistot, jotka säilyvät myös tuleville sukupolville. Huolella vaalittujen ja tutkittujen kokoelmien avulla välitetään monialaisesti kulttuurisia merkityksiä ja tehdään menneisyys eläväksi. Tietokantoihin tallennettavat sisällöt, kuvat ja uusien medioiden tuottamat digitaaliset aineistot jaetaan laajasti mahdollisimman monien ihmisten käytettäväksi ja elämysten lähteiksi.

Kokoelmatyö kattaa paitsi kartuttamisen ja perustutkimuksen, lainaus- ja tietopalvelut sekä digitaalisen luetteloinnin, myös asiakastyön kehittämisen, saavutettavuuden lisäämisen ja yhteisöllisten toimintatapojen luomisen. Töiden uudelleenorganisointi, priorisointi ja kehittäminen ovat siten operatiivisen toiminnan ja strategisen suunnittelun ytimessä. Toiminnan kehittäminen haastaa ymmärtämään kokoelmaobjektit ja niiden arvot muuttuvan maailman ehdoilla, mutta aina inhimillistä elämää kunnioittaen.

1.2. Kokoelmavisio ja kokoelmaohjelman päämäärät

Kokoelmaohjelman otsikko Elämä Suomen vanhimmassa kaupungissa kuvaa Museokeskuksen kokoelmien ajallista ja aineellista laajuutta sekä sisältöjä. Museokeskuksen

kokoelmatyön vision lähtökohtana on arjessa elävä kokoelma².

KOKOELMAVISIO

**Arjessa elävä kokoelma,
jonka saavutettavat sisällöt ja
merkitykset tunnetaan**

Kokoelmavision saavuttamiseksi valmistetaan kokoelmakartta havainnollistamaan museokeskuksen kokoelmien luonteen ja laajuuden kokonaiskuvaa. Kartta perustuu objektimäärien vuosittain täydennettävään taulukointiin, joka esittää aineistot eri sijaintipaikoissa, niiden aineellisen luonteen ja olosuhdevaikutukset. Kartta antaa pohjan monialaisten sisältöjen ja kokonaisuuksien ymmärtämiselle, mikä tukee kokoelmien käytön ohjelmallista suunnittelua ja kehittämistä.

Museokeskuksessa ja Varsinais-Suomen alueen paikallismuseoissa on vuoden 2021 alusta otettu käyttöön Aina-kokoelmanhallintajärjestelmä, joka on kehitetty yhteistyössä Disec Oy:n kanssa. Järjestelmään on siirretty kaikki aineistot WebMusketista, Muusasta ja E-kuvasta. Ainaan luetteloidaan mahdollisuuksien mukaan myös kaupungin verkkolevyn, O-aseman, kokoelmasisällöt.

Ainan myötä on kehitetty uudet hallinnolliset kokoelmaluokat ja otettu käyttöön kokoelmien arvomääritys. Edeltävien peruskokoelman ja opetuskokoelman sijaan jatkossa käytettävät hallinnolliset kokoelmaluokat ovat ydinkokoelma, peruskokoelma, opetus- ja käyttökokoelma sekä digitaalinen kokoelma. Muutoksen avulla edistetään monipuolista asiakastyötä, ohjataan kartuttamisen tavoitteellisuutta ja priorisoidaan kokoelmatilojen sekä esineturvalli-

suuden ratkaisuja. Arvomäärityksessä käytettäviä kriteereitä kehitetään ja tarkennetaan tarpeen mukaan, mikä vastaa arjessa elävän kokoelman ideaa.

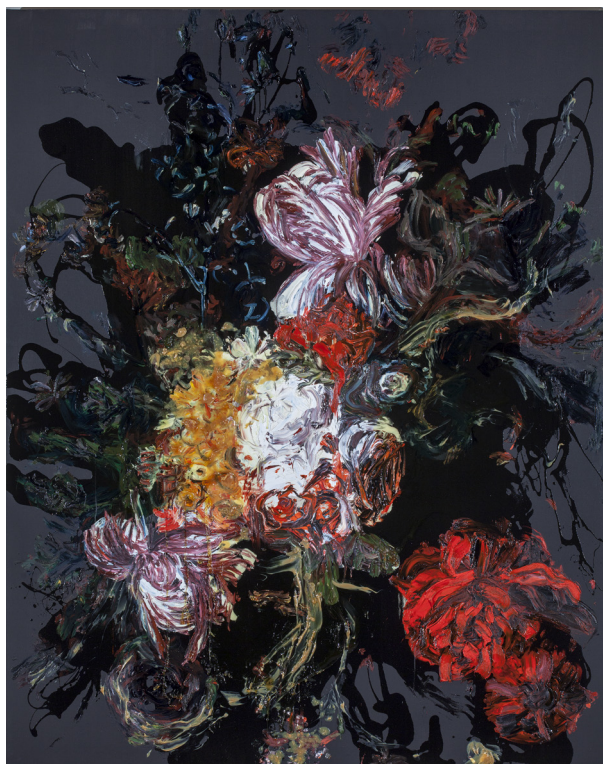
Kokoelmaohjelma havainnollistaa tarkennetusti, mitä kokoelmakartan luomisella, arvomäärityksen käyttöönotolla ja uudella hallinnollisella luokittelulla saavutetaan, ja millaista työtä ja toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään. Kokoelmaohjelman päämääränä on myös kehittää seurannan monipuolistamista ja asiakastarpeiden huomioimista sekä edistää vuorovaikutuksellista toimintaa.

1.3. Eettiset periaatteet

Museolain (729/1992, 877/2005, 314/2019)³ mukaan museotoiminnan tarkoituksena on

- kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen tallentaminen ja säilyttäminen
- aineistoja ja muita sisältöjä koskevan tutkimuksen edistäminen ja hyödyntäminen
- aineistojen ja tiedon saatavuuden, saavutettavuuden ja käytön edistäminen
- kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen esittäminen ja elämysten tarjoaminen
- yleisötyö, vuorovaikutus sekä opetuksen ja kasvatuksen edistäminen

EU:n tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi jäsenvaltioissa 25.5.2018. Asetusta täydennettiin kansallisella tietosuojalailla (1050/2018). Laki varmisti muistiorganisaatioille erikoisoikeuksia, joiden perusteella jatkossakin voidaan koota ja säilyttää kulttuurisesta ja inhimillisestä toiminnasta kertovia aineistoja. Tietojen käsittelyn perusteina ovat asianomaisen suostumus, sopimukset ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (679/2016) mukaisen yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen. Museolle henkilötietoja antavat asiakkaat arvostavat kyseisen informaation säilymistä. Museoesineisiin, valokuviin, arkis-

Heikki Marila: *Kukat XXIX*, (2010), öljy kankaalle.
Kuva Martti Puhakka.

toaineistoihin ja taideteoksiin liittyvät tiedot lahjoittajista, käyttäjistä ja valmistajista tallennetaan ja säilytetään pysyvästi Aina-kokoelmanhallintajärjestelmässä. Siten turvataan myös tieto valokuvien ja taideteosten tekijänoikeuksista. Koska henkilökuva on henkilötieto, kuuluvat valokuvista tunnistettavat, elävät ihmiset tietosuoja-asetuksen ja -lain piiriin. Museokeskus on toteuttanut valokuva-arkistossa henkilötietojen käsittelyssä tarvittavat tekniset ja hallinnolliset toimet ja välittää niitä koskevat ehdot myös asiakkailleen.

Museokeskus noudattaa saavutettavuusdirektiivin⁴ ehtoja ja voimassa olevaa tekijänoikeuslakia⁵. Museokeskus teki 9.11.2017 Suomen museoliiton kanssa sopimuksen, joka mahdollistaa taidekokoelman laajan esittelyn tietoverkossa⁶. Sopimuksessa sitoudutaan Suomen museoliiton ja Kuvaston välisen verkkojulkaisusopimuksen ehtoihin ja noudatetaan museolain periaatteita. Museolla on hallinnoimillaan

verkkosivuilla rajattomat välitysoikeudet kokoelmaan kuuluvien suomalaisten taiteilijoiden teoksiin, mikä edistää oleellisesti taiteen saatavuutta. Flickr⁷- ja Turku valokuvissa⁸-sivustoilla kuviin ja videoihin liitettävä kuvaus tukee museaalisen tiedon käytettävyyttä. Museo on tehnyt kokoelmien video- ja media-aideteosten sekä audiovisuaalisten teosten käytöstä sopimukset taiteilijoiden kanssa. Mediataideteosten käyttöoikeussopimuksessa varaudutaan tarpeeseen muuntaa tiedostomuotoja tulevaa tekniikan kehitystä silmällä pitäen. (Liite 1)

Kokoelmien kartuttamisessa ja kontekstien taltioimisessa noudatetaan kriittistä tutkimustapaa, jossa objektitietojen verifioitavuus ja vertaaminen historiallisiin lähteisiin ovat avainasemassa. Provenienssi- ja taustatiedot selvitetään mahdollisuuksien mukaan. Myös sellaiset oletukset ja taustatiedot, joita ei pystytä varmentamaan, tallennetaan tarkemman tutkimuksen tueksi. Vääriksi oletamuksiksi tai uskomuksiksi osoittautuneet tiedot tallennetaan, mikäli niillä on kulttuurihistoriallista arvoa esineisiin liittyvinä tarinoina tai taustamerkitöksiinä. Objektin tausta ja tiedon varmuusaste ovat eheä kokonaisuus. Tietolähteet ja varmuusaste ilmaistaan mahdollisimman yksiselitteisesti noudattaen henkilötietojen suojasta annettuja lakeja ja asetuksia sekä kunnioittavaa suhtautumista lähteisiin ja henkilöihin.

Museo havainnollistaa elämäntapojen muutoksia ajan virrassa eri tavoin. Kokoelman esineet, taideteokset, kulttuurihistorialliset valokuvat, arkistoaineistot sekä muut aineistot edustavat autenttista suhdetta menneisyyden kulttuuriperintöön. Kokoelmatyössä kootaan näiden oheen objektien käyttöä ja historiallista merkitystä kontekstualisoivia tietoja ja aineistoja. Menneisyydestä fragmentaarisesti säilyneillä objekteilla ja kirjallisiin lähteisiin perustuvilla sisällöillä ei kuitenkaan yksin pystytäkään

Turkulaista elintarviketeollisuutta edustaa Jalostajan peltinen 11 cm korkea Turun Sinappi -purkki, joka tuli kokoelmaan ison elintarvikepakkauslahjoituksen osana.

välittämään menneisyyden elämänmuotojen kirjoa ja avata sisältöjä yleisölle ymmärrettävin tavoin. Siksi yleisölle tarjotaan mahdollisuuksia eläytyä myös uusin tavoin menneisyyden elämään. Esimerkiksi kokoelmien virtuaalinen hyödyntäminen luo visioita mahdollisista menneisyyden tapahtumista ja olosuhteista. Virtuaalisen historian rakentamisessa tiedotetaan kuitenkin esitysten tuottamisen epävarmuustekijät.

2. Nykyiset kokoelmat ja niiden muodostuminen

Turun museokeskuksen kokoelmien perustana on vuodesta 1881 alkaen kerätyt Turun kaupungin historiallisen museon ja sittemmin Turun maakuntamuseon kokoelmat sekä 1930-luvulta kartutettu Turun kaupungin taidekokoelma. Merkittävin painopiste on koko museon historian ajan ollut Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen alueellisen kulttuuri- ja taideperinnön talteen saamisessa. Museotyön varhaisvaiheessa painotettiin myös erityisesti kansallisia ja valtiollisesti arvokkaita sisältöjä, jotka tulevat esille etenkin Turun linnan näytelyissä. Vanhojen kokoelmien ja esineryhmien kartuttamisen aihepiirit näkyvät selkeimmin kulttuurihistoriallisen kokoelman sisällöissä. Yleinen painopiste on siirtynyt alkuaikojen eliitti- ja säätyläiskulttuurin sekä agraarisen kansanperinnön tallentamisesta monialaisesti kaupunkilaisuuden ja arjen merkityksiin.

Museoesineitä luetteloidaan Turun linnassa 1933. Seisomassa Nils Cleve. Kuva Turun Sanomat.

2.1. Arkeologinen kokoelma

Museokeskuksella on Suomen suurimmat kaupunkiarkeologiset kokoelmat, joissa on noin 500 000 löytöä. Alanumeroita kokoelmassa on noin 151 000. Valtaosa maalöytökokoelmasta on historiallisen ajan löytöjä Turun kaupungin alueelta, joiden ajoitus on 1200-luvun lopulta 1800-luvun alkuun. Arkeologisessa näyttekokoelmassa, joka muodostuu mm. eläinluista, rakennefragmenteista ja erilaisista ajoitus- ja maanäytteistä, on 6700 alanumeroa. Kaupunkiarkeologian aineistot muodostavat kokonaisuuden, joka heijastaa yhteiskunnan eri kerrostumien, eritoten tavallisen kaupunkilaisen arkielämää. Museon esihistorialliset löydöt ovat peräisin kivi- ja rautakausilta. Ne on saatu talteen eri puolilta Varsinais- ja Etelä-Suomea.

Luusta tehty kampa 1400-luvulta. Löytöpaikka: Tuomiokirkontori, Varhainen Turku -kaivaukset (2005-2006). Kuva Maarit Lassila.

2.2. Arkistokokoelma ja käsikirjasto

Museokeskuksen arkistokokoelma on karttunut museon perustamisesta lähtien. Se sisältää etenkin Turun ja Varsinais-Suomen historiaan sekä museokeskuksen tutkimus-,

Onnittelukortti 1900-luvun alusta museoarkiston kokoelmissa. Kuva Minna Nieminen.

näyttely- ja julkaisutoimintaan liittyvää arkistomateriaalia ja karttoja. Kokoelman laajuus on karkeasti arvioituna noin 2 500 hyllymetriä. Aineistoista on digitaalisesti saatavina noin 5 500 objektia sekä lisäksi laajalti rakennettuun kulttuuriperintöön liittyviä sisältöjä. Suuri osa kokoelmasta odottaa asianmukaista järjestämistä ja digitaalista luettelointia. Arkistossa on käynnissä laaja kehittämissuunnitelma, jonka myötä kokoelmaa saadaan ensikertaa avoimempaa laajasti sekä museon sisäiseen käyttöön että tutkijoille ja yleisölle.

Arkisto sisältää yksityishenkilöiden, yritysten ja yhdistysten aineistoja, teemallisia kokonaisuuksia ja yksittäisiä asiakirjoja. Aineistot kattuvat lahjoituksin sekä museon oman tutkimus- ja näyttelytoiminnan tuloksena. Kootut aiheet liittyvät esimerkiksi kulttuurielämään, taiteeseen, rakennushistoriaan ja teollisuuteen. Museokeskuksen ja sen edeltäjien

omasta toiminnasta kertovat muun muassa näyttelyjulisteet, rakennuspiirustukset ja -dokumentoinnit sekä kaivauskertomukset. Perinteisestä arkistosta poiketen museon arkistossa on myös runsaasti kirjallisuutta, pienpainatteita ja tuotepakkauksia, joten sen luonne on esineellisempi kuin arkistojen yleensä. Arkiston vanhimmat aineistot ovat keskiajalta ja uusimmat 2020-luvulta. Historialliset kirjakokoelmat kuuluvat arkistoon erilliskokoelmina.

Arkistosta vastaava tutkija vastaa myös käsikirjastosta, joka on museoammatillinen tieteellinen erikoiskirjasto. Sen tärkeimpiä aiheryhmiä ovat museologia, Suomen historia, paikallishistoria, arkeologia, konservointi, taideteollisuus ja taidekäsityö. Käsikirjaston kokoelmat löytyvät Turun kaupunginkirjaston Vaski-järjestelmästä. Kirjoja annetaan museon ulkopuolisille käyttäjille vain lukusalilainaan. Käsikirjastokokoelmia on yhteensä noin 880 hyllymetriä.

2.3. Kulttuurihistorialliset esineet, erilliskokoelmat ja nykydokumentointi

Esinekokoelmissa on noin 130 000 esinettä, jonka lisäksi opetuskokoelmassa on 15 000 objektia. Esineet on saatu lahjoituksina tai ostettu 1880-luvun alusta lähtien. Kokoelman perustan muodostavat turkulaisista ja varsinaissuomalaisista säätyläis- ja porvariskodeista sekä Turun ympäristön kartanoista peräisin olevat esineet. Oman kokonaisuuden muodostavat kaupunkikulttuuriin, kulkuneuvoihin, käsityöammatteihin, varsinkin keramiikkaan, kulta- ja hopeasepäntyyöhön, esiteollisen ajan asumiskulttuuriin ja apteekkitoimintaan liittyvät esineet sekä turkulaisen teollisuuden tuotanto, laitteet ja välineet. Merkittäviä kokonaisuuksia ovat lisäksi raha-, mitali- ja kunniamerkkikokoelmat, asekokoelmat sekä sotilas- ja siviili-

Apteekkimuseon laboratorio kuuluu esinekokoelmaan. Kuva Raakel Närhi.

livirkapukujen kokoelma. Elämän eri alueilta olevia kokoelmia kartutetaan museon kokoelmaohjelmaan sekä valtakunnalliseen tallennus- ja kokoelmayhteistyöhön (TAKO) perustuen. Kartunnan painopiste on Turun ja Varsinais-Suomen alueella. Kulttuurihistoriallista kokoelmaa esitellään laajasti Museokeskuksen päänäyttelyissä ja vaihtuvissa esillepanoissa. Suurin kokonaisuus on Turun linnassa. Lisäksi esineitä lainataan paljon myös museon ulkopuolisiin näyttelyihin.

Museokeskuksen kokoelmiin kuuluu laaja farmasia-alan kokoelma. Museokeskus ottaa vastuuta yhteistyön tiivistämisen koordinoinnista terveydenhuoltoalan aineistoja säilyttävien museoiden kesken. Tavoitteena on kokoelmiin liittyvän yhteistyön tiivistäminen niin, että tallennusvastuut selkiytyvät ja päällekkäistä tallentamista tulisi mahdollisimman

vähän. Luetteloidut opetuskokoelmat koostuvat pääosin varsinaissuomalaisen 1940–50-lukujen maa- ja kotitalouden esineistöstä, mutta aineistoja on runsaasti muissakin kokoelmissa. Paattisten kotiseutumuseon kokoelmat kuuluvat myös Museokeskuksen vastuulle. Rakennusnäytekokoelma koostuu 1700-1900-luvun välisenä aikana valmistuneiden rakennusten osien talteenotoista. Kokoelmaa täydennetään ottamalla osia talteen purkukohteista ja rakennusten korjausten yhteydessä.

Nykydokumentointikokoelman kartutus on ensisijaisesti menetelmä, jolla ihmisten elämää ja toimintaa tallennetaan uusin tavoin. Turun kaupungin historiallisen museon 1940-luvulla aloittamat rakennuskantaan liittyvät selvitykset ja Irja Sahlbergin uraauurtavan maakunnallinen työ loivat pohjan museon yhä jatkuvalla dokumentaatiotyölle. Käsityöläismuseota varten tehty ammattilaisten haastattelut aloittivat ihmisten elämään liittyvän dokumentaation, mikä jatkuu nykyisin TAKO:ssa sovittujen linjausten mukaisesti ja ajassa oleviin ilmiöihin tarttuen. Kokoelmaa karttuu nykyään ensisijaisesti digitaalisesti, mutta jonkin verran otetaan kokoelmaan myös aineellisia objekteja tai arkistoaineistoja kulttuurihistoriallisin ja yhteisöllisin perustein.

2.4. Luonnontieteelliset kokoelmat ja perinnekasvikokoelma

Kokoelmat muodostuvat pääasiassa selkärangattomien ja selkärangattomien näytteistä, kuten täytetyistä linnuista ja nisäkkäistä. Hyönteiset muodostavat kokoelmien suurimman objekti-ryhmän. Kotimaisten ja ulkomaisten perhosten kokoelma on myös mittava. Kokoelmissa on yhteensä noin 18 000 objekti. Biologisen museon 13:n dioraaman muodostamat kokonaisuudet ovat kokoelman tärkein osa. Arkkitehti

Perinnekasvikokoelman kurttuakaali ja punakaali kasvavat Kuralan kasvimaassa. Kuva Raakel Närhi.

Alexander Nyströmin suunnitteleman, vuonna 1907 avatun Biologisen museon ulkoasu ja perusidea ovat säilyneet alkuperäisessä muodossaan nykypäivään asti. Museon alkuperäiset dioraamat taustamaalauksineen on suunnitellut ja toteuttanut ruotsalainen Gustaf Kolthoff poikansa Kjellin kanssa. Kolthoffien pyydystämät ja täyttämät eläimet lukeutuvat nykyään kokoelman helmiin. Heidän työtään on sittemmin täydentänyt myös eläintäyttäjänä toiminut kuvanveistäjä Jussi Mäntynen, jonka uraauurtava työ eläinten lajityypillisen olemusten tavoittelijana heijastuu myös Biologisen museon dioraamojen kokonaisuuksiin. Taiteilijan veistosten laaja kokonaisuus taidekokoelmassa tukee eläinasetelmien ymmärtämistä kulttuurisesti suodattuneina näkyminä.

Museokeskuksen perinnekasvikokoelma on ”elävä geenipankki”, joka keskittyy paikallisiin

olosuhteisiin sopeutuneisiin kasvilajikkeisiin ja -kantoihin osana kulttuuriperinnön säilyttämistä. Maatiaislajeja viljelemällä ylläpidetään luonnon monimuotoisuutta ja perinnemaisemia. Kokoelman lähtökohtana ovat Kuralan Kylämäen alkuperäiset koriste- ja hyötykasvit. Niiden lisäksi siihen on kerätty 1990-luvulta alkaen lahjoituksina varsinaissuomalaisia maataisperennoja ja huonekasveja.

2.5. Turun kaupungin taidekokoelma ja julkinen taide

Turun kaupungin taidekokoelmassa on noin 11 000 teosta. Turun kaupungin museoiden taidekokoelmat liitettiin yhdeksi kokonaisuudeksi vuonna 2009 Turun museokeskuksen perustamisen yhteydessä. Suurin osa taidekokoelmasta liittyy Turkuun ja alueen kulttuuri- ja taidehistoriaan. Kartuttamisen painopisteinä on nykytaide, jossa etenkin kuvanveisto ja kolmiulotteinen taide huomioidaan erityisalanä. Vanhan taiteen kokoelmaa täydennetään ensisijaisesti kulttuurihistoriallisin perustein. Wäinö Aaltosen teokset ovat osa WAMin peruskokoelmaa, jota täydennetään mahdollisuuksien mukaan. Taidekokoelman teoksia on nähtävissä museon eri näyttelyjen lisäksi kaupungin julkisissa tiloissa, kouluissa, kirjastoissa ja virastoissa. Teoksia lainataan myös ulkopuolisten museoiden näyttelyihin.

Ulkoveistoskokoelmaan kuuluu tällä hetkellä noin 100 ulkotilassa olevaa teosta. Kansallisesti arvokkain on Henrik Gabriel Porthanin patsas vuodelta 1864, joka on Suomen ensimmäinen kuvaohjelmallinen monumentaaliveistos. Monina vuosikymmeninä karttuneet ulkoveistokset muodostavat kaupunkikuvaan ajallisesti kerroksellisen kokonaisuuden. Prosenttitaideteokset luonnoksineen ovat osa taidekokoelmaa. Prosenttiperiaatteella tarkoitetaan rakennushankkeiden budjettiin varattavan prosenttiosuuden käyttämistä uudis- tai

Jussi Mäntynen: Vastasyntynyt hirvenvasa, 1930, kullattu puu. Kuva Raakel Närhi.

Näyttelijä Dagmar Bentzen 1920-luvulla, lasinegatiivi. Kuva Emmi Fock / Atelier Irmelin.

korjausrakennuskohteen taidehankintoihin. Julkisen taiteen tavoitteita, prosesseja ja vastuita tarkennetaan työn alla olevassa Turun kaupungin julkisen taiteen ohjelmassa. Aloittaessaan vuoden 2021 alusta yhteistyön taiteen alueellisena vastuumuseona Museo-keskus osallistuu koko Varsinais-Suomen alueen julkisen taiteen ohjelman laatimiseen. Sen tavoitteena on edistää taiteen saavutettavuutta, yhtenäistää julkisen taiteen käytäntöjä ja kehittää taideprosessien sujuvuutta.

2.6. Valokuvakokoelma, audiovisuaalinen aineisto ja kuvatuotanto

Valokuvakokoelma koostuu Turun kaupunkielämästä ja -tilasta kertovista erilaisista kuvatyypeistä, daguerrotyypeistä digitaaliuviin sekä negatiiveihin, joita kaikkiaan on noin 1,7 miljoonaa objektia. Aineistot kertovat valokuvaamisen käytännöistä, kuvausalan kehityksestä ja menetelmien historiasta Suomen ensimmäisestä valokuvasta tähän päivään. Kokoelma kuvastaa laajalti Turun ja lähikuntien historiaa. Aiheet painottuvat asumisen tapoihin ja erilaisiin tapahtumiin sekä kauppa- ja liikkeen, rakennuskulttuurin, elinkeinojen ja alueen teollisuuden historiaan. Henkilökuvat viestivät 1800- ja 1900-luvulla eläneistä ihmisistä, yhteiskuntaluokista ja vaatetuskulttuurista. Mukana on yksityisiä perhealbumeita ja

ryhmäkuvia kuin tuotekuvia ja mainoksiakin. Varsinais-Suomen maisemat ja maaseutukulttuurin muutos ovat osa kokoelmasisältöä. Aineistot karttuvat lahjoituksin ja museon dokumentointityön tuloksena. Valokuva-aineistoja käytetään laajasti museoiden näyttely-, tapahtuma- ja tiedostustoiminnassa sekä välitetään digitaalisesti kuvapalvelun kautta.

Kokoelmien ja aineistojen historiaa, erityispiirteitä ja toimintaprosesseja sekä graafisia kuvauksia on lisää liitteessä ”Turun museokeskuksen kokoelmat aineistotyypeittäin”. Siinä tehty selvitystyö luo pohjan kokoelmakartan hahmottelulle. (Liite 2)

Museon oma kuvatuotanto kasvattaa valokuvakokoelmaa. Valokuvaaja Raakel Närhi kuvaamassa Alvar Aallon suunnittelemaa Turun Teatterin esirippua. Kuva Riina Tiainen.

3. Kokoelmatyön kehittäminen

3.1. Kokoelmatyön kehittämisen kaksi linjaa

Työn kehittämisessä edetään osatavoitteiden myötä kohti kokoelmavisiota. Kehitysprosessin ensimmäisenä tavoitteena on saada museo-toiminnalle tärkeimmät tietosisällöt saavutettaviksi ja palvelemaan museokohteiden ja niiden näkyvyyden tarpeita. Kokoelmissa käsitellään aitoja menneisyyden objekteja, joiden säilyttäminen ja niitä koskevan tiedon välittäminen kuuluvat museon perustehtäviin. Historiallisten ja kulttuuristen merkitysten kontekstualisoiminen sekä esineiden autenttisuuden arvioiminen on jatkuva prosessi, jossa tiedon kerääminen, välittäminen ja oppiminen syventävät monialaista asiantuntijuutta. Kokoelmaturvallisuutta parannetaan pari- ja ryhmätyöskentelyllä, joka on havaittu myös tehokkaaksi hiljaisen tiedon jakamisen tavaksi.

Yleisölle avoimien verkkosisältöjen lisääntyneeseen tarpeeseen ja näyttelytoiminnan digitalisoitumiseen vastataan kehittämällä uudenlaisia sisällöntuotannon keinoja. Muuttamalla työn painopisteitä voidaan laajoista kokoelmista tuottaa digitaalista sisältöä. Museon asiakastarpeisiin soveltuvia ratkaisuja haetaan vahvistamalla kokoelmien saavutettavuutta vuorovaikutuksessa niin museon eri yksiköiden kanssa kuin kentällä erilaisten yhteisöjen parissa. Museokeskuksen ulkopuolisia kohteita ja merkittäviä uudistusmalleja etsitään vertailukehittämisellä (benchmarking). Prosessien tuloksia seuraamalla kehitetään ja vakiinnutetaan uusia työtapoja.

Kokoelmatyön kehittäminen painottuu kahteen linjaan:
Hallinnollisten kokoelmaluokkien ja arvomäärittelyn käyttöönotto

- auttaa priorisoimaan työt museaalisesti merkittävimpiin objekteihin
- syventää tietovarantoja Ainaan luotujen toimintojen tuella
- monipuolistaa kokoelmien käytettävyyttä ja avaa kokoelmat uusille asiakasryhmille
- tehostaa kokoelmien ja konservoinnin resurssien käyttöä
- säästää varastointiresursseja lisäämällä kokoelmien käyttöä
- parantaa kokoelmaturvallisuutta ja mahdollistaa turvaluokitukset
- edistää kestävästä kehitystä

Kokoelmien toimintakulttuurin ja sisällöntuotannon uudistaminen

- tarkentaa luetteloinnin päämääriä ja kehittää ohjausta
- antaa lisäresursseja ja monialaisuutta sisällöntuotantoon
- lisää aineistojen poikkimuseaalista ja -materiaalista ymmärrystä
- ohjaa uusiin asiakassuuntautuneisiin kokoelmapalveluihin ja kentälle jalkautumiseen
- hyödyntää tiedon rikastamisen vuorovaikutteellisuutta sisältöjen kartuttamisessa

3.2. Hallinnolliset kokoelmaluokat

Uusia hallinnollisia kokoelmaluokkia on neljä: **ydinkokoelma, peruskokoelma, opetus- ja käyttökokoelma sekä digitaalinen kokoelma**. Lisäksi Aina-kokoelmanhallintajärjestelmässä määräaikaikaisille objekteille on tehty erillinen luokkansa.

Hallinnolliset kokoelmaluokat vaikuttavat ylläpidon tapoihin, käyttöfunktioon ja käsittelyn laaja-alaisuuteen. Jaon avulla suunnataan

Vanha kokoelmaluokittelu

Peruskokoelma

- Taidekokoelma
- Kulttuurihistoriallinen esinekokoelma
- Valokuvakokoelma
- Arkistoaineistot

Opetuskokoelma

- Opetuskokoelmaan kuuluu esineitä kaikista kokoelmaluokista

Uudet kokoelmaluokat

Ydinkokoelma

- kokoelmahelmet

- kokoelmakuvaukset, luettelointi ja valokuvaus priorisoidaan
- konservoinnin erityisvastuualue
- merkitysanalyysit & sisällöntuotanto

Peruskokoelma

- kokoelmien kivijalka
- talletettavat teokset
- ulkoveistokset

- museaalinen perustaso
- esineiden käsittely sallitaan konservaattorien ohessa museomestareille ja tutkijoille

Opetus- ja käyttökokoelma

- myös reproduktiot

- vuorovaikutus, fyysinen elämys
- esinehuolto museon tutkijoiden vastuulla, ei yleensä konservoida
- vapaa lainattavuus myös muuhun kuin museaaliseen käyttöön

Digitaalinen kokoelma

- digitaaliset objektit ja teokset
- MIP- & nykydokumentaatioaineistot

- vain aineettomia, sähköisessä muodossa olevia, museoobjekteiksi luokiteltavia aineistoja tai teoksia
- kehittäminen ja ylläpito IT-osaston kanssa yhteistyössä

resursseja, ohjataan kulttuuriomaisuuden pitkäaikaissäilytystä, edistetään saavutettavuutta museon ulkopuolella ja avataan tietä uusille palvelukonsepteille sekä museaalisille sisällöille.

3.2.1. Ydinkokoelma

Ydinkokoelma on peruskokoelmasta erityisen arvon perusteella esille nostettu kokonaisuus,

joka sitoutuu *Elämä Suomen vanhimmassa kaupungissa* -teemaan. Ydinkokoelman sisällöntuotantoon ja dokumentaation monipuolisuuteen keskitetään resursseja. Ydinkokoelma perustuu aina yhteen kokoelma-alaan eli arkeologian, kulttuurihistoriallisen, taiteen, arkiston, valokuva-, luonnonhistoriallisen tai digitaalisen kokoelman aineistoihin. Kyseessä ei ole vain aineellisesti ja kansallisesti arvokas kokonaisuus, vaan ydinkokoelma herättää

Riikinkukko Conrad Gessnerin teoksessa *Historia animalium*, 1551–1558, jonka saksankielinen käännös Thierbuch, 1606, kuuluu museoarkiston ydinkokoelmaan. Kuva Ville Mäkilä.

ajatuksia, kysymyksiä, tuntemuksia ja ideoita. Resursseja panostetaan siksi ylläpidon ohessa myös tutkimukseen sekä fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden edistämiseen. Objektien monipuolinen kuvallinen tallentaminen organisoidaan rinnan sisällöntuotannon kanssa.

Ydinkokoelmien objektivalinnat edellyttävät perusteltua asiantuntijatyötä. Ne avaavat kokoelmasisältöjä museotoimintaa, näyttelysuunnittelua ja muita tavoitteita palvelevista näkökulmista. Jokaisesta kokonaisuudesta kirjoitetaan merkitysanalyysi ja arvomääritykset kirjataan objektien luettelointitietoihin. Kokoelmat-tiimissä ydinkokoelmat priorisoidaan työnkohteina ja sovitaan taustatietojen etsimiseen, kirjoittamiseen, dokumentointiin ja muuhun työn liittyvien resurssien suuntaamisesta.

Ydinkokoelman huolto ja ylläpito: turvallisuuden kiinnitetään erityishuomio. Konservoinnin valvonta, huolto ja resurssien suuntaaminen

takaavat arkojenkin aineistojen säilymisen tuleville sukupolville. Säilytysolosuhteiden valvonnan taso on korkea ja esinesiirrot tehdään vain konservoinnin alaisuudessa. Ydinkokoelmien turvaluokitusta kehitetään arvioimalla myös muiden museoiden hyviä käytäntöjä.

Ydinkokoelman digitointi ja sisällöntuotanto: luettelointi ja valokuvaus priorisoidaan.

3.2.2. Peruskokoelma

Peruskokoelma on Museokeskuksen materiaalin päävaranto, museotoiminnan kivijalka, joka sisältää kaikkien erikoisalojen kokoelmia. Hallinnollinen luokka pohjaa vanhaan peruskokoelmaan, johon ovat kuuluneet lähes kaikki esineet, taideteokset, valokuvat, arkistomateriaalit ja aineistot, jotka on otettu vastaan museo-objekteina. Kaupungin virastoihin ja laitoksiin sekä yrityksiin talletettava taide kuuluu peruskokoelmaan.

Peruskokoelmatyön painopiste on luetteloinnissa, tiedonkeruussa ja tutkimuksen edistämässä. Tähän sisältyy myös määräaikaisen työvoiman ja harjoittelijoiden ohjaus, korkeakouluyhteistyö ja uusien yhteistyömuotojen kehittäminen. Kokoelmaan kuuluu paljon museotoiminnassa käyttämättä jääneitä esineitä, kuvia ja muita objekteja. Digitoinnin edetessä saavutettavuus paranee ja kokoelmia voidaan esitellä näyttelyissä, lainata eteenpäin museoille ja tallettaa kaupungin virastoihin sekä laitoksiin tai hyödyntää uusin tavoin muussa toiminnassa.

Ydinkokoelma erotetaan peruskokoelmasta resurssien kohdentamiseksi. Digitaalinen kokoelma erotetaan siitä palveluiden parantamiseksi, sisältöjen varmistamiseksi ja tietoteknisen hallinnan keskittämiseksi. Osa peruskokoelmasta voidaan perustellusta syystä

**Peruskokoelmaan kuuluva Hellaksen Miss Univer-
sum -suklaarasia vuodelta 1952. Armi Kuusela
vieraili 7.9.1952 Hellaksen suklaatehtaalla.
Kuva Merja Seinelä.**

siirtää opetus- ja käyttökokoelmaan, jolloin objektien käyttörajoitukset muuttuvat väljemmiksi. Siirrettävistä objekteista tehdään arvomäärittely ja perustelut kirjataan kokoelmanhallintajärjestelmään.

Aineellisten esine-erien vastaanotto tehdään harkiten ja perustelut kirjataan. Hankintaerän perustietojen kirjaamisen tai kokonaisuuden kuvailun ohessa tutkija täyttää vastaanoton arvomäärittelylomakkeen, jonka tietoja voidaan myöhemmin tarkentaa objektikohtaisesti kokoelmanhallintajärjestelmässä. Yleensä objektit liitetään peruskokoelmaan, mutta vastaanotettu erä tai siitä erikseen valitut objektit voidaan myös liittää suoraan toiseen hallinnolliseen kokoelmaluokkaan.

Peruskokoelman huolto ja ylläpito: museaallinen perustaso. Esineitä voivat käsitellä konservattorien ohessa museomestarit ja tutkijat.

Kokoelman digitointi ja sisällöntuotanto: digitointi ja tietosisällöt priorisoidaan kokoelma-
liikkuvuuden tai kysynnän mukaan ja luetteloidaan normaalitoiminnan puitteissa. Tutkijan

ohjauksessa tapahtuva määräaikaisen työvoiman ja harjoittelijoiden työ sallitaan kokoelman parissa.

3.2.3. Opetus- ja käyttökokoelma

Opetus- ja käyttökokoelma sisältää eri alojen esineitä, valokuvia, reproduktioita tai muuta aineistoa. Objektit palvelevat matalan kynnyksen museoesineistönä, aisteja aktivoivina vuorovaikutusvälineinä ja fyysisen elämyksen pohjana. Kokoelmaan siirretään peruskokoelmasta kontekstitiedoiltaan epämääräisiä ja vähäarvoisia objekteja tai sellaisia esineitä, joita on määrällisesti paljon. Kartutus tapahtuu ensisijaisesti vain siirroin tai lahjoituksin. Opetuskokoelman painopiste on ollut Kuralan Kylämäen tiloissa ja toiminnassa. Aineistojen määriä lisätään ja sisältöjä kehitetään palvelemaan aktiivisesti myös muita museokohteita ja asiakastyön uusia lähtökohtia.

Rekonstruktio kokoelma sisältyy opetus- ja käyttökokoelmaan. Siihen kuuluu pienoismalleja, esineiden jäljennöksiä ja monenlaista rekvisiitta- tai opetusaineistoa. Jos kyseessä on omaan kokoelmaan kuuluvan esineen jäljennös tai rekonstruktio, se merkitään kokoelmanhallintajärjestelmään kyseisen esineen tietueeseen oheisaineistona kuvien tapaan. Rekonstruktioihin kuuluu yleisökäyttöön soveltumattomia hauraita objekteja, jotka eivät ole yhtä vapaasti kosketeltavissa kuin muu opetus- ja käyttökokoelma. Niiden inventaario aloitetaan sopivan tilaisuuden tullen, jolloin tehdään myös tarpeettomien objektien poistot.

Painokuvat ja vastaava reproduktioaineisto kuuluvat visuaalisen kulttuurin kokoelmaan. Aineistot luetteloidaan samoilla ehdoilla kuin taideteokset. Niitä koskevat myös vastaavat käsittelyohjeet. Saman kuvan reproduktioita ei luetteloida erikseen, mutta lukumäärä kirjataan kokoelmanhallintajärjestelmään,

Opetuskokoelmaan kuuluvaa esineistöä Iso-Kohmon Salissa Kuralassa. Kuva Raakkel Närhi.

ellei ylimääräisiä vedoksia laiteta poistoon. Vanhojen muotokuvamaalausten kopiokokoelma edustaa yhtä taidekokoelman ydinkokoelmaa, jolla on erityinen arvo taidekentän kehitykselle historyymmärryksen ja kansalaiskasvatuksen pohjana.

Opetus- ja käyttökokoelman huolto ja ylläpito: rajoitukset ovat väljät eikä yksittäisen objektin särkyminen tai muuttuminen käyttökelvottomaksi vähennä oleellisesti kyseisen alan kokoelmien sisällöllistä tai aineellista arvoa. Varastoinnissa sallitaan melko epävakaiset olosuhteet. Esinehuolto on museotyöntekijöiden vastuulla eikä konservointia tehdä kuin poikkeustapauksissa. Museokävijät tai asiakkaat voivat käsitellä esineitä ja objektit ovat lainattavissa myös museon ulkopuolelle. Opetus- ja käyttökokoelman digitointi ja sisällöntuotanto: suoritetaan lahjoituserien

Rosario on digitaaliseen kokoelmaan kuuluva Saara Ekstömin tomografian ja animaation keinoin toteutettu mediateos vuodelta 2011. Kuva Turun museokeskus.

vastaanoton yhteydessä ja esineiden käyttötilanteita varten tarvittaessa.

3.2.4. Digitaalinen kokoelma

Digitaalinen kokoelma sisältää vain aineettomia, mutta museo-objekteiksi luokiteltavia aineistoja tai teoksia. Tähän luokkaan liitetään digitaaliset taideteokset, 3D-mallinnokset ja Ainan, MIP:n ja nykydokumentoinnin vain digitaalisessa muodossa olevat aineistot. Muista kokoelmista tai arkistoista digitoidut aineistot, kuvat tai objektit eivät kuulu digitaaliseen kokoelmaan, vaan niitä kutsutaan digitaalisiksi käyttöaineistoiksi.

Lähtökohtaisesti aineettomat objektit liitetään suoraan digitaaliseen kokoelmaan. Sen sijaan määräaikaisten objektit voivat ensin kuulua peruskokoelmaan, minkä jälkeen ne sovitun ajan päätyttyä taltioidaan. Tallenteet liitetään objektin tietueeseen ja määräaikaisen objektin poiston jälkeen tietue siirretään digitaaliseen kokoelmaan. Kooltaan suuren tai hankalasti säilytettävän aineellisen objektin osia voidaan digitoinnin jälkeen säilyttää havaintomateriaalina, vaikka kokonaisuus olisikin enää vain digitaalisessa kokoelmassa.

Joskus on tapauskohtaisesti harkittava, onko tallennusväline, kuten CD-levy, VHS-kasetti

tai muistitikku, osa kokoelmaobjektia vai ei. Jos tallennusväline on kokoelmaobjekti, se lisätään peruskokoelmaan ja digitoitu tallenne sen liitetiedostoksi. Jos pelkkä tallenne on kokoelmaobjekti, se kuuluu digitaaliseen kokoelmaan ja tallennusväline poistetaan.

Digitaalisen kokoelman ylläpitoon, hallinnointiin ja seurantaan tarvitaan erilaista osaamista kuin aineellisten kokoelmien. Sen turvallisuudesta vastataan tietoteknisen asiantuntijuuden pohjalta. Digitaalisen kokoelman perustaminen auttaa ohjaamaan konservoinnin resurssit aineellisten objektien ja kulttuuriperinnön ylläpitoon, huoltoon ja erityisosaamista vaativaan työhön.

3.3. Kokoelmien arvomäärittäminen

Museokeskuksen kokoelmien arvomäärittämisen kehittäminen perustuu kansainvälisiin periaatteisiin, joista on laadittu vuonna 2015 Suomeen soveltuva museo-objektien ja -kokoelmien merkitysten sekä museoarvon määrittelymenetelmä.⁹ Tärkeimpinä museoarvon kriteereinä pidetään edustavuutta, autenttisuutta, historiallista ja kulttuurista merkitystä, yhteisöllistä merkitystä, hyödynnettävyyttä ja museaalista käytettävyyttä.

Arvomäärittämisessä objekti suhteutetaan tavoiteltuihin kokoelmasisältöihin, kansallisiin arvoihin sekä museotyön tulevaisuuden tarpeisiin. Arvomäärittäminen pääasiallisena on vastaanoton arvomäärittämislomake. Arvomäärittäminen toimii objektien hoidon, käytön ja säilytyksen sekä evakuoinnin suunnittelun apuna. Kaikkien aineistojen vastaanoton yhteydessä käytetään arvomäärittämislomaketta, joka tallennetaan Ainaan. (Liite 3)

Tiedossa olevat Suomen vanhimmat, kansallisesti ainutlaatuiset ja valtakunnallisiin tai historian merkkipaaluuihin liittyvät esineet

otetaan ensin arvomäärittämisessä kohteiksi. Muiden objektien arvomäärittäminen kirjataan tietokantaan digitoinnin tai muun käsittelyn yhteydessä. Arvioinnissa kiinnitetään huomio materiaaliin, teknisiin ja esteettisiin arvoihin sekä alueelliseen identiteettiin kytkeytyviin merkityksiin. Huomioon otetaan myös hyvin kontekstualisoidut tarinalliset ja folkloristiset sisällöt. Arvoja koskevat tiedot kirjataan myös vastaanotto- tai poistopäätöksiin. Arvomäärittämisessä käytettäviä kriteereitä voidaan objektikohtaisesti lisätä avaten tietä kulttuuriselle moniäänisyydelle.

3.4. Sisällöntuotannon uudistaminen ja sen käsitteet

Arjessa elävän kokoelman painopisteet perustuvat arvomäärittämiseen ja niiden perusteella laadittaviin aineistojen merkitysanalyysihin. Kokoelmien merkitysanalyysistä tehdään perinteisesti yksittäisistä objekteista.¹⁰ Museokeskuksessakin toimitaan osin näin, mutta analyysin kohteeksi valitaan erityisesti arvokkaita objektikokonaisuuksia. Kokoelmien sisällöntuotantoa uudistetaan kokoelmakartan, kokoelmahelman ja kokoelmasydämen käsitteiden avulla. Käsitteet toimivat objektien merkitysten laajentamisen ja syventämisen sekä sisältöjen saavutettavuuden kehitystyön välineinä. Merkitysanalyysit kohdennetaan yhteisesti valittujen ydinkokoelmien materiaaliin merkityksiin ja konteksteihin sekä kokoelmasydänten sisällöllisiin ja yhteisöllisiin merkityksiin tai arvoihin.

Kokoelmakartta

- Kokonaisesitys ja erillisesitykset Turun museokeskuksen kokoelmista
- Yleistajuinen ja laajasti verkkosivuilla saavutettava kokoelmaan tutustumisen apuväline
- Palvelee konservointia, näyttelysuunnittelua ja tapahtumatuotantoa

Kokoelmahelmi

- Ydinkokoelmaan liitettävä museaalisesti merkittävä esine, jonka arvomerkitykset kirjataan kokoelmatietokantaan

Kokoelmasydän

- Temaattinen eri kokoelmista linkittyvä kokonaisuus, jolla on jokin erityinen arvo kokoelmatoiminnan, sen uudelleenymmärtämisen ja kehittämisen kannalta
- Tukevat sisällöllistä suunnittelua ja nostavat esille merkittäviä kokoelmasisältöjä erityisesti näyttelytoiminnan edistämiseksi ja monipuolistamiseksi

3.4.1. Kokoelmakartta

Kokoelmakartta perustuu vuonna 2017 aloitettuun aineistojen inventointiin. Työssä tilastointiin kokoelmien määrä, laatu, sijaintipaikat sekä luetteloimattomat objektit. Kokoelmakartassa esitetään hallinnollisiin kokonaisuuksiin määriteltyjen esineiden määrät eri sijaintipaikoissa, niiden materiaalit ja tärkeimmät merkitykset sekä luetteloimattomien aineistojen määrät. Kartan osittainen julkaiseminen verkossa parantaa aineistojen saavutettavuutta ja tukee uusien palvelujen kehittämistä myös museon ulkopuolella. Kokoelmakartan on tarkoitus olla yleisön aktiivisessa käytössä Historian ja tulevaisuuden museossa, ja säännöllisesti täydennettävä kokoelmakartta julkaistaan useana kieliversioina verkossa.

Koska kokoelmakartta ja aineistojen jatkuva tilastointi havainnollistavat ja tarkentavat näkemystä kokoelmaobjektien materiaalisista säilytysvaatimuksista, niillä tuetaan konservoinnin töiden suunnittelua ja resurssihallintaa. Ydinkokoelmalähtöiset tai kokoelmasydämiin perustuvat kartat palvelevat näyttelysuunnittelua ja tapahtumatuotantoa.

3.4.2. Kokoelmahelmi

Kokoelmahelmi on yksittäinen harvinaislaatuinen, historiallisesti kiinnostava tai visuaalisesti edustava esine tai toisiinsa kiinteästi liittyvien erillisten esineiden kokonaisuus. Kokoelmahelmi kuuluu automaattisesti ydinkokoelmaan ja siitä kirjoitetaan merkitysanalyysi. Helmeksi määrittelemisen voi tapahtua, jos objekti

- on Suomen tai kokoelman vanhin esine omassa luokassaan tai esinetyypissään
- ilmentää alueellisen tai valtakunnallisen toiminnan kannalta ”ensimmäisyyttä”
- on kansallisesti tai kansainvälisesti arvioituna harvinaislaatuinen
- kytkeytyy oleellisesti paikalliseen tai kansalliseen identiteettiin
- on hyvin kontekstualisoitu tai sillä on sosiaalisesti merkityksellinen tarina
- on esteettisesti tai taidehistoriallisesti erittäin merkittävä

Valokuvakokoelman tunnetuin helmi on Henrik Canderin 3.11.1842 ottama dagerrotyyppi Nobelin talosta, mitä pidetään Suomen vanhimpana valokuvana.

Mahdollisesti Naantalin birgittalaisluostarissa kopioitu keskiaikaisen koraalikirjan fragmentti, graduale, kuuluu arkiston helmiin. Kuva Mikko Kynnäräinen.

Yksi Turun kaupungin taidekokoelman helmistä on Wäinö Aaltosen *Graniittipoika II*, musta graniitti, 1920–23. Yksityiskohta. Kuva Raakel Närhi.

3.4.3. Kokoelmasydän

Kokoelmasydämellä tarkoitetaan eri alan kokoelmista muodostettua sisällöllistä merkityskokonaisuutta, joka vastaa *Elämä Suomen vanhimmassa kaupungissa* -otsikkoa ja arjessa elävän kokoelman ideaa. Sen hahmottelu liittyy operatiiviseen toimintaan ja edellyttää eri alojen asiantuntijoiden yhteistyötä ja aineistojen temaattista analysointia. Kokoelmasydämeen kuuluu objekteja eri alojen ydintä tai peruskokoelmista. Siihen voi myös liittyä kokoelmahelmiä tai harvinaisuuksia. Tavoit-

Gustaf Mauritz Armfeltille (1757–1814) kuulunut, näyttävä silkkibrokadiaamutakki kuuluu esinekokoelman helmiin. Kuva Aleks Talve.

teena kokoelmasydänten laatimisessa on merkitysyhteyksien havaitseminen myös sellaisista aineistoista, joita yleisö tai tutkijat itsekään eivät juuri tunne.

Kokoelmasydämeen liittyvien objektien luettelointi priorisoidaan ja kokonaisuudesta kirjoitetaan tiivistetty merkitysanalyysi. Sen avulla edistetään digitaalista vuorovaikutusta ja uusien esinekokonaisuuksien käytettävyyttä. Museokeskuksen suuria kokoelmasydämiä ovat Turun keskiajan kaupunkielämä, Aurajoki ja muuttuva kaupunkikuva, perheen monimuotoisuus ja naisten työ, säätyläis- ja kartanokulttuuri sekä uutuuksien portti, mikä sisältää innovaatioiden ja vaikutteiden tulon Suomeen. Esiin tuodaan myös pieniä eri kokoelma-aloja yhdistäviä temaattisia kokoelmasydämiä.

4. Kokoelmien kartuttaminen, ylläpito ja poistot

4.1. Kokoelmien kartuttaminen

Kartuttamisen periaatteita on uudistettu vuonna 2011 hyväksytystä kokoelmapoliittisesta ohjelmasta painottamalla Museokeskuksen museotoimipaikkojen, näyttelytoiminnan sekä suunnitteilla olevan Historian ja tulevaisuuden museon tarpeita. Turun museokeskuksen kokoelmia kartutetaan harkiten ja tulevaisuuden tarpeet huomioiden. Kartuntaa ohjaa kolme pääperiaatetta:

- **Vuodesta 1881 alkaen kartutettujen kokoelmalinjojen jatkaminen painottaen**
- **Turun alueellista kulttuuri- ja taideperintöä**
- **Museokeskuksen museotoimipaikkojen lähtökohdat**
- **Museoiden valtakunnallinen tallennustyönjako (TAKO)¹¹ ja nykyajan ilmiöiden dokumentointi**

Erikoisalojen tutkijat vastaavat esineiden vastaanotosta. Kokoelmien aineellinen autenttisuus taataan ja sisällölliset merkitykset kirjataan asianmukaisesti. Vastaanoton arvomäärityslomake tukee valituissa kokoelmalinjoissa pysymistä ja siitä johdetaan myös yhteys kokoelmien hallinnoimiseen tietokannassa. Kokoelmien keskeisimpänä kartuttamisen lähtökohtana ovat alueelliset painopisteet. Museokeskus tallentaa Turun ja Varsinais-Suomen historiaa ja nykypäivää kunkin kokoomakokonaisuuden sisällöllisiä linjoja täydentäen. Ajallinen painotus on vähitellen siirtymässä kohti nykyaikaa ja häviävien ilmiöiden tallentamista. Kartuttamisessa huomioidaan ammatillisesti hoidettujen paikallismuseoiden

tallennusvastuu. Alueellisesti merkittävistä lahjoituksista neuvotellaan paikallismuseoiden kanssa lahjoittajan toiveet huomioiden.

Museokeskuksen kokoelmat ovat yli sadan vuoden aikana karttuneet pitkälti yksityisin ja yhdistysten lahjoituksin, testamenttien perusteella tai lahjoitusvaroin hankituilla esineillä. Suurimmat erät saadaan yhä lahjoituksina, mutta ostoilla on merkittävä sija profiilin tarkentamisessa. Kartuttaminen riippuu kunkin kokoelman luonteesta, joten suunnitelmallinen kartunta edellyttää etukäteen sovittuja painopisteitä ja arvokriteeristöä. Tämä koskee niin hankintoja kuin lahjoituksina vastaanotettavia esineitä, taideteoksia, valokuvia ja arkistoinneistoja tai luonnontieteellisiä kokonaisuuksia. Arkeologiset kokoelmat karttuvat Muinaismuistolain edellyttämien tutkimusten perusteella.

- lahjoitukset ja testamenttilahjoitukset
- näyttelyiden yhteydessä tapahtuva kartunta
- tallennusprojektit (TAKO)
- ostot yksityisiltä ja huutokauppa
- talteenotot
- maalöydöt, arkeologisiin tutkimuksiin liittyen
- rakennusnäytteet, rakennustutkimuksiin liittyen
- galleria- tai museo-ostot
- ostot suoraan taiteilijoilta
- %-periaatehankkeet
- ympäristötaidehankkeiden tuottaminen
- yhteisötaidehankkeiden tuottaminen

Testamenttilahjoitukset vastaanotetaan Kaupungin konsernihallinnon lakipalveluiden kautta. Muissa tapauksissa Kokoelmat-tiimin

intendentti tai kyseisen alan tutkija allekirjoittaa lahjakirjan, vastaa autenttisuudesta ja soveltuvuudesta kokoelmalinjaan sekä vastaanoton arvomäärityslomakkeen täytöstä. Vastaanoton jälkeen lahjoituserälle / objektille annetaan päänumero tai inventaarionumero. Sen jälkeen se ohjataan luettelointiin ja kuvattavaksi. Lahjakirja on henkilötietolain vaatimusten mukainen, ja siinä kerrotaan museon oikeudet aineiston käyttöön.

Turun kaupunki varaa kokoelmahankintoihin vuosittain investointivaroja, joiden jakamisesta päättää Kulttuurilautakunta. Museossa toimii kokoelmien hankintatyöryhmä, joka jakaantuu kahteen vastuualueeseen, kulttuurihistorialliseen ja taiteen erikoisalaan. Ryhmä kokoontuu keskustelemaan linjauksista ja hankinnoista vähintään kaksi kertaa vuodessa. Pienryhmät kokoontuvat tarpeen mukaan ja

valmistelevat esitykset erikoisalansa tarpeiden perusteella. Hankinta voidaan tehdä, jos sitä kannattaa puheenjohtajan lisäksi kaksi jäsentä. Kokoelmahankintojen aitouden arvioinnissa tai tiedonhankinnassa voidaan käyttää ostopalveluna myös ulkopuolista asiantuntijaa. Hankintapäätökseen kirjataan objektin merkitys kokoelmaohjelman tai museotoiminnan painopisteiden näkökulmasta.

Historiallinen taidekokoelman sisältää runsaasti arvokkaita muotokuvia. Ulrika Paschin maalaama Marie Charlotte L'Estraden muotokuva noin vuodelta 1775 on tullut museon kokoelmiin jo 1897. Kuva Raakel Närhi.

Kulttuurihistoriallisen kokoelman esineitä voidaan ostaa yksityisiltä keräilijöiltä, antiikki-liikkeistä ja huutokaupan välityksellä. Taide-teoksia hankitaan ensisijaisesti suoraan taiteilijoilta tai gallerioista ja museonäyttelyistä, mutta teoksia voidaan ostaa myös huutokaupasta. Kokoelmaintendentti vastaa molempien kokoelmien täydentämisestä hankintavaltuuksiensa puitteissa viranomaispäätöksellä, päätöspöytäkirjalla tai tekemällä esityksen lautakunnalle.

Julkisen taiteen hankinnoissa tai tuotantoprosesseissa korostuvat kaupunkilaisten ja yhteisöjen tarpeet sekä kaupunkikuvalliset erityiskysymykset. Prosenttiperiaatteen noudattaminen kaupungin rakennus- ja infrastruktuurihankkeissa on keskeinen julkiseen taiteeseen liittyvä tehtävä. Kaupunki voi olla osallinen julkisen taiteen hankinnassa esimerkiksi rakennusprojekteihin liittyvän allianssin tai

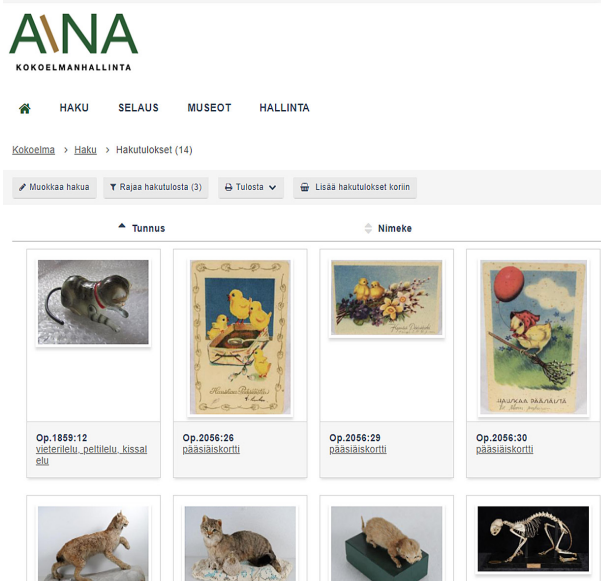
yhtiön puitteissa. Kokoelmien täydentämiseen varattuja investointivaroja ei juurikaan käytetä julkisen taiteen hankintoihin, vaan suuret hankinnat rahoitetaan muilla tavoin, esimerkiksi Kaunistamisrahaston varoin, erityismäärärahalla tai yhteistyöhankkeilla. Julkisen taiteen apulaisintendentti edistää julkisen taiteen hankkeita kaupungissa ja myös aluetaidemuseotyönä. Teoshankinnoissa on mukana lisäksi Kokoelmat-tiimin intendentti ja taidekokoelman tutkija sekä konservoinnin edustaja. Julkisissa taidehankinnoissa huomioidaan huollon, ylläpidon ja konservoinnin näkökulmat. Kokoelmaan voi liittää kokoelmaohjelman periaatteita seuraten julkiseen kaupunkitilaan sijoitettavia lahjoitusteoksia yhteistyössä Kaupunkiympäristötoimialan kanssa.

Aikaisemmin museoon talletettiin kokoelmia, mutta nykyisin ne palautetaan omistajilleen tai lunastetaan osaksi pysyvää kokoelmaa. Talletuksia otetaan vastaan vain väliaikaisesti tai hyvin perustelluissa erityistapauksissa.

4.2. Kokoelmien digitointi

Turun museokeskuksen kokoelmien ajallinen kaari ulottuu esihistoriallisista arkeologisista kaivauslöydöistä historiallisen ajan esineistöön ja nykydokumentoinnin aineistoihin. Siten kokoelmatyö edellyttää osaamista muun muassa arkeologian, kansatieteen, Suomen historian, kulttuuri- ja taidehistorian, valokuva-historian, farmasian ja luonnontieteiden aloilta. Museossa digitaalinen murros vaikuttaa etenkin luettelointiin ja tutkijapalveluihin. Toimintaa suunnataan monialaisten aineistokokonaisuuksien hallintaan. Painopisteinä ovat digitaalinen saavutettavuus, monitieteisyys, tarinallisuus ja elävä vuorovaikutus eri yleisöjen kanssa.

Hankinnan jälkeen kokoelmaobjektit luetteloidaan Aina-kokoelmanhallintajärjestelmään.¹²

Ainassa eri kokoelmalajit, esineet, taide, valokuvat ja arkistoaineistot ovat haettavissa samanaikaisesti. Aina on käytössä laajasti useissa Varsinais-Suomen museoissa.

Museo-objektit kuvataan luetteloinnin yhteydessä, ja kuvat liitetään kokoelmanhallintajärjestelmään. Koska eri alojen kokoelmaobjektit poikkeavat toisistaan huomattavasti sekä materiaalisesti että toiminnallisesti, esineiden digitoinnissa kokoelmanhallintajärjestelmään hyödynnetään eri menetelmiä. Dokumentaatioissa käytetään videointia, mikäli kyseessä ovat esineet, joiden käytössä ajallisen kestolla on merkittävä rooli. Liikkuva kuva ja ääni havainnollistavat objektin toimintaa, esimerkiksi mekaanisten lelujen tai koneiden olemusta, paremmin kuin valokuvat. Kolmiulotteisten objektien digitointiin saadaan lisäarvoa 3D-skannauksella. Dokumentointina tehdyistä videoista tai tallenteista tuotetaan trailereita tai vastaavia esittelymateriaaleja.

Kulttuurihistoriallisten kokoelmien laajamittaisesta digitointia edistetään ensisijaisesti projektina. Suuret digitointierät valitaan yhteisesti sovitun priorisoinnin perusteella, esimerkiksi museoiden kehittämishankkeisiin liittyen. Taidekokoelmassa digitointi liittyy yleensä talletustoimintaan, näyttelytoimintaan tai

teosten siirtoihin eikä työn alla useinkaan ole kulttuurihistoriallisen kokoelman tapaan laajoja yhtenäisiä kokonaisuuksia. Arkistokokoelmassa laajaa kokoelman digitointia vasta käynnistetään.

Valokuvakokoelman laajuuden vuoksi sen digitointi edistyy varsin hitaasti, joten siihen kehitellään uusia, mahdollisesti yhteisöllisiä toimintatapoja. Digikuvista tuotetaan vähintään kaksi eri versiota kokoelmanhallintajärjestelmään, näyttökuvat JPG-muodossa ja A3-kokoiset arkistoitavat kuvat DNG ja / tai TIFF -tiedostomuodoissa. Alkuperäisesti digitaalisissa muodossa olevat aineistot kasvavat jatkuvasti, mikä lisää myös sähköisen tallennustilan tarvetta. Nykydokumentointiaineistot, performanssit ja videoidut tapahtumat tallennetaan osaksi digitaalista kokoelmaa. Liikkuvan kuvan ja 3D-tallenteiden säilytystilan tarpeita arvioidaan uusista näkökulmista yhdessä kaupungin IT-osaston kanssa.

Arkeologinen kokoelma on migroitu MIP-järjestelmään. Vuoden 2020 alusta lähtien yksityiset arkeologiyrietykset luetteloivat kaupunkiarkeologiset aineistot MIP-järjestelmään pelastuskaivausten jälkitöiden yhteydessä eli ne otetaan museon kokoelmiin konservoituina ja luetteloituna. Yrietykset noudattavat Museoviraston ja museon luettelointiohjeita. Löytöjen tunnistekuva ja perustiedot siirtyvät MIP-järjestelmästä Finnaan, missä ne ovat yleisön saavutettavissa. Kokoelmien digitaalinen valokuvaaminen järjestetään vapaaehtoistyön kautta. Arkeologisten kokoelmien 3D-mallinnetut löydöt ovat saavutettavissa myös Europeanassa.

4.3. Museoiden valtakunnallinen yhteistoiminta

TAKO-verkosto kehittää ja edistää museoiden kokoelmahallinnan, nykyajan dokumentoinnin

ja tallennuksen yhteistyötä. Museoille on määritetty valtakunnalliset tallennusvastuut sopimuksella vuonna 2013. Kukin alueellinen vastuumuseo huolehtii aineistojen tallentamisesta omalla toimialueellaan. Turun museo-keskus on sitoutunut erityisesti arkea (pooli 3) sekä tuotantoa, palveluita ja työelämää (pooli 4) tallentavaan toimintaan. Lisäksi museo on lähdössä mukaan yksilö, yhteisö ja julkinen elämä (pooli 2) teemaisen toiminnan tallentamiseen terveydenhoitoalan ja farmasian kokoelmien osalta.

Museokeskus tallentaa vastuualueensa nyky-päivän ja lähimenneisyyden ilmiöitä ja tapahtumia. Tallentaminen tehdään nykydokumentoinnin keinoin haastatteleamalla, valokuvamalla ja havainnoimalla. Tallennuskohteita määrittävät valtakunnallisen tallennus- ja kokoelmayhteistyön lisäksi kokoelmien ja näyttelyiden tarpeet sekä alueen ajankohtaiset ilmiöt ja merkittävät tapahtumat.

Painopisteenä ovat olleet katoamassa oleva turkulainen tuotantoelämä ja työtavat. Näiden tallentamista jatketaan, ja tallennetaan myös edelleen aktiivisia paikallisia tuotantotapoja. Dokumentoinnin yhteydessä kokoelmiin otetaan esineitä harkiten ja aikaisempia kokoelmasisältöjä tukien.

Vuorovaikutus ympäröivän yhteisön kanssa lisää kulttuuriperinnön ja kulttuuristen merkitysten ymmärtämistä. Yhteistyötä tehdään asukkaiden lisäksi paikallisten yritysten, yhdistysten ja oppilaitosten kanssa kokoelmaohjelman painopisteiden mukaan. Museokeskuksessa on otettu käyttöön tiedonrikastamisalusta Prikka.fi. Sen avulla halukkaat voivat tallentaa vapaamuotoisia, paikkatietoon sidottuja muistoja lähimenneisyydestä tai vastata teemoitettuihin kysymyksiin nykyajan ilmiöistä.

Valokuvakokoelman tutkijat ja määräaikaiset työntekijät pakkaavat ja luetteloivat valokuva-aineistoja. Lasinegatiivi saa suojakseen neliläppäisen suoja-kuoren. Kuva Ville Mäkilä.

4.4. Kokoelmien konservointi ja säilyttäminen

Päävastuu kokoelmien säilyttämisestä, huollosta, konservoinnista ja restauroinnista on konservointiyksiköllä. Konservattorit ja museomestarit vastaavat kokoelmasiirroista, pakkaamisesta ja toimenpiteiden dokumentoinnista. Konservointiraportit tallennetaan Aina-kokoelmanhallintajärjestelmään. Yksikkö antaa konservointialan neuvontaa koko maakunnassa ja myy konservointipalveluita rajoitetusti museon toiminta-alueella.

Konservointiyksikkö päättää käytetyistä konservointimenetelmistä ja materiaaleista. Työssä seurataan ECCO:n (*European Confederation of Conservator-Restorers' Organizations*) ammatillista ohjeistusta, joka määrittelee ennaltaehkäisevän ja aktiivisen konservoinnin, restauroinnin, dokumentoinnin ja koulutuksen sekä konservointialan eettiset säännöt.¹³ Kokoelmista huolehditaan ennaltaehkäisevän konservoinnin periaatteella. Kokoelmista ja aineistoista konservoidaan tai restauroidaan ensi sijassa näyttelyobjektit tai talletukseen lähtevät teokset. Säilytystiloihin sijoitettavat esineet konservoidaan vain, jos ne eivät kestä säilytystä ilman toimenpiteitä. Arkeologisten maalöytöjen konservointi on

kiireellistä nopeiden hajoamisprosessien vuoksi. Tutkija tai konservaattori tarkastaa kaikkien kokoelmiin vastaanotettavien esineiden ja teosten kunnon. Tarvittaessa ne puhdistetaan ja niille suoritetaan torjuntatoimenpiteitä tuhohyönteisten varalta ennen viemistä säilytystilaan.

Konservointiyksikkö vastaa kokoelmien turvallisuudesta näyttelyiden, lainojen ja kuljetusten osalta sekä toimii tarvittaessa kuriirina lainojen yhteydessä. Konservattori tarkistaa etukäteen näyttelyesineiden- ja teosten kunnon sekä aktiivisten konservointitoimenpiteiden tarpeen. Konservointiyksikkö tarkistaa esine- ja teosturvallisuuden valaistuksen, ilmasto-olosuhteiden, vitriinimateriaalien, murto- ja paloturvallisuuden osalta, pyytämällä lainaotajalta selvityksiä näistä asioista.

Konservointiyksikkö vastaa yhteistyössä kiinteistönhoitajien ja toimipaikkavastaavien kanssa siitä, että kokoelmissa on sopivat säilytysolosuhteet työ-, näyttely- ja säilytystiloissa sekä huolehtivat tilojen tarkkailusta ja hälytyslaitteistoista. Museon rakennukset kuuluvat automaattisen murto- ja palohälytyksen piiriin ja toimipaikoilla on omat pelastussuunnitelmansa. Yleinen valmiussuunnitelma on laadinnassa. Sen pohjalta tehdään myös kokoelmien turvallisuussuunnitelma. Kriisitilanteissa ensisijaisesti pelastettavat kokoelmat listataan ja merkitään arvomäärityksen käyttöön-oton myötä. Kaupungin virastoissa ja laitoksissa ei ole museaalisia olosuhteita, mutta talletettujen taideteosten valinnoissa ja esillepanossa huomioidaan turvallisuuskäkökulmat. Talletuspaikan yhteyshenkilö vastaa tarkkailusta ja ilmoittaa mahdollisista olosuhtemuutoksista.

Taidekokoelman konservoinnin painopiste on useimmiten ennaltaehkäisevissä toimissa ja teosturvallisuutta koskevissa kysymyksissä,

**Syvärannan Lottamuseosta vastaanotettua isokokois-
ta puolustusvoimien Suomen lippua pakataan varas-
toitavaksi. Kuva Kari Hintsala.**

kuten talletuspaikan esilläpito-olosuhteissa. Suuri osa toimenpiteistä on taideteosten perushuoltoa, kehys-, kiinnitys- ja jalustakorjauksia sekä paspatuurien vaihtamista. Ulkona kaupunkitilassa olevien taideteosten ylläpito vaatii vuosittain pesuja ja huoltotoimia, jotka tilataan pääosin ulkoisina palveluostoina. Suurimpiin hankkeisiin anotaan varoja kaupungin Kaunistamisrahastosta. Taiteen hankintaprosesseissa konservattorit antavat neuvoja teknisissä ja materiaalituntemusta vaativissa kysymyksissä sekä elinkaari-arvioissa.

Museolla on käytettävissään lämmintä säilytystilaa yhteensä 5.619 m² 32 varastohuoneessa tai osiossa sekä kylmää säilytystilaa 1.427 m² neljässä erillisessä puurakennuksessa. Museon on arvioitu tarvitsevan lisää kokoelmien säilytystilaa 2020-luvun loppuun mennessä noin 1000 m² nykyisellä kiinteillä hyllyillä toteutetulla hyllyjärjestelmällä. Säilytystilat sijaitsevat kymmenessä eri osoitteessa enimmillään 5,7 km päässä toisistaan. Lämpimällä säilytystilalla tarkoitetaan tässä yhteydessä hyvä- tai keskitasoista museosäilytystilaa, jossa on keskusilmastointi tai irralliset ilmastointilaitteet ja suhteellisen kosteuden ja lämpötilan mittauslaitteet. Museolla ei ole yhtään säilytystilaa, jossa säilytystekninen taso olisi erinomainen. Kylmillään olevissa

säilytystiloissa ovat kokoelmista vain veneet, ruuhet, rakennusnäytteet sekä arkeologiset rakennefragmentit ja näytteet.

Alla olevassa luettelossa on esitetty Turun museokeskuksen nykyisten säilytystilojen yhteenlasketut neliömäärät jaoteltuna kulttuurihistoriallisiin ja taidekokoelmiin sekä arkeologiset rakennefragmentit ja näytteet.

- Kulttuurihistoriallisten kokoelmien säilytystilat 4626 m²
 - Taidekokoelmien säilytystilat 993 m²
 - **Nykyiset lämpimät säilytystilat yhteensä 5619 m²**
-
- Kylmillään olevat säilytystilat 1427 m²
 - **Kaikki säilytystilat yhteensä 7046 m²**

Säilytystiloihin on tulossa laajoja muutoksia. Museokeskuksessa odotetaan päätöstä mahdollisesta Kokoelmakeskuksesta tai muusta säilytystilaratkaisusta. Amiraalistonkadun ja Kalastajankadun tiloista ollaan luopumassa. WAMin peruskorjaushanke vaikuttaa taiteen tuleviin säilytystilaratkaisuihin.

4.5. Kokoelmapoistot

Kokoelmapoistot ovat monivaiheisia prosesseja, joiden avulla ylläpidetään hallittua kokoelmaprofiilia, keskitetään resurssit ja suunnataan kohti sovittuja päämääriä. Kokoelmapoistoista tai luovutuksesta toiseen museoon päättää kokoelmaintendentti viranomaispäätöksellä, joka merkitään kokoelmanhallintajärjestelmään. Poistoprosessin kokonaisarviossa punnitaan myös säilyttämistä puoltavat näkökannat. Arvokriteeristön käyttö helpottaa perusteluiden laatimista. Kulttuurihistoriallisesti merkittävistä esineistä on ennen toiseen museoon luovuttamista tai poistoa laadittava merkityslausunto.¹⁴ Usein objektin poisto tarkoittaa siirtoa toiseen kokoelmaan

tai toisenlaiseen käyttöön osaksi opetus- ja käyttökokoelmaa.

Katoamis- tai varkaustapauksessa objektia ei kokonaan poisteta kokoelmista, mutta katoamisen oletettu ajankohta ja tilanne sekä katoamistapauksen havaitsija merkitään Aina-kokoelmanhallintajärjestelmään. Ainaan kirjaan myös viranomaisten kanssa tehty toimenpiteet, kuten rikosilmoitukset ja muut asiakirjat. Poistettava esine voidaan myös vaihtaa yksityisen keräilijän tai museon kanssa toiseen, kokoelman kannalta tarkoituksenmukaisempaan esineeseen. Kunnostamattomaksi ja käyttökelvottomaksi tuhoutunut esine voidaan merkitä poistoksi ja hävittää. Terveysriskiksi luokiteltava tai kokoelman säilymistä uhkaava objekti voidaan myös hävittää. Valokuva-kokoelmassa poistoperusteena on identtisten vedosten suuri määrä tai kuvainformaation tuhoutuminen haalistumisen, rikkoutumisen tai kemiallisten reaktioiden seurauksena.

Taidekokoelmassa on myös määräaikaisiksi määriteltäviä aineellisia taideteoksia, joiden elinkaariennuste määrittelee sitoutumisajan objektin säilytykseen. Määräaikaisuus voi myös liittyä teoksen tilataideteos- tai projektiluonteisuuteen, sijoituspaikkaan liittyviin tai kaupunkikuvallisiin ehtoihin. Määräaikaisuus voi koskea myös muita museoesineitä, joita ei siirretä Opetus- ja käyttökokotelmaan, esimerkiksi objektia, joka on valmistettu katoavista tai nopeasti tuhoutuvista materiaaleista. Poikkeuksellisen suuri ja varastoinnin kannalta hankala objekti voidaan myös arvioida määräaikaiseksi. Julkisen taideteoksen kohdalla sitoutumisen määräaika on enintään viisi vuotta. Tänä aikana teos dokumentoidaan. Se voidaan pitää kokoelmassa kauemminkin, mikäli se on fyysisesti mahdollista tai perusteltua. Kun aineellinen objekti poistetaan, dokumentaarinen aineisto siirretään digitaaliseen kokoelmaan.

5. Kokoelmien esilläpito

5.1. Kokoelmien esilläpito ja museotoimipaikkojen näyttelytoiminta

Museotoimipaikkojen kehityshankkeiden myötä kokoelmatyö uudistuu strategisten tavoitteidenasettelun, objektien hallinnan ja luovan sisällöntuotannon osalta. Voimavarat keskitetään sisällöllisesti merkittävimpien kokoelmaesineiden saatavuuden varmistamiseen, jotta ne olisivat esilläpidon, asiakastyön ja tutkijapalveluiden käytössä.

Kokoelmien laaja-alaisuus ja ajalliset linkitykset eri kokoelmien välillä tarjoavat uusia lähestymistapoja museon toimintaan. Näitä yhteyksiä hahmotellaan vuorovaikutuksellisesti kaikissa museotoimipaikoissa. Yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi priorisoidaan toisiinsa linkittyvien objektien luettelointi, digitointi ja valokuvaaminen sekä sisällöllisten merkitysten kirjaaminen. Yhteistyötä ja kehittämistä tukevia kokonaisuuksia vahvistetaan kokoelmahankinnoin ja sisällöntuotannon tarkennuksin.

Päänäyttelyiden kokoelmaesineiden valinnoissa otetaan huomioon materiaalin arkuus, uudet tutkimusideat tai museotoiminnassa ja asiakasvuorovaikutuksessa saadut ajatukset. Tarvittaessa näyttelyissä vaihdetaan yksittäisiä esineitä tai aineistoja niiden kuntoon liittyvän seurannan perusteella tai sisällöllisten merkitysten syventämiseksi. Tämä edellyttää kokoelmatyöltä esineiden saatavuuden takuuta ja mahdollisesti myös hankintoja.

Turun kaupungin taidekokoelmaa sekä visuaalisen kulttuurin ja valokuva-arkiston aineistoja käytetään laajasti museotoiminnassa ja näyt-

telyissä, mutta niillä ei ole omaa päänäyttelytilaa.

5.1.1. Apteekkimuseo ja Qwenselin talo

Apteekkimuseo ja Qwenselin talo on Turun vanhin omavaraistalouden ajalta, 1600–1700-luvulta, säilynyt puurakennus Herrainkulmalla. Siellä olevat kokoelmat kertovat 1700-luvun säätyläistön elämäntavasta ja 1800-luvun apteekkitoiminnasta. Kokoelmasydämen muodostavat 1700- ja 1800-lukujen kaupungin säätyläiskotien esineet, käyntikortit, muotokuvat, valokuvat, signatuurit, kirjat ja arkistoaineistot. Ne kertovat perheistä ja suvusta palvelusväkineen sekä laajoine verkostoineen. Yliopistoyhteistyöllä edistetään Turun akateemisesti oppineiden maailmankuvaan ja kansainväliseen vuorovaikutukseen liittyvää tutkimusta.

Apteekkimuseon offisiini. Ennen lääkkeiden teollista valmistamista lääkkeet valmistettiin apteekeissa paikan päällä. Kuva Joonas Mäkipirta.

Apteekkimuseon helmi on Suomen vanhin säilynyt apteekkimyymälärekonstruktio, offisiini. Säilytysastiat, pullot ja mittausvälineet

sekä Lydmanin farmasiakokoelman vanhin ammattivälineistö muodostavat historiallisen kokonaisuuden, jota täydentävät museon farmasiaan liittyvät kasvikokoelmat museon sisäpihalla. Museon farmasian alan kokoelmat on lähes kokonaan digitoitu, mikä on moninkertaistanut Finnan aineistotiedon määrän ja kasvattanut alan ulkoisia esinelainauksia. Hyvät tietovarannot tarjoavat sisältöä tuleville kunnostushankkeille ja lisätilojen käytölle sekä teemallisille nostoille näyttelyissä.

5.1.2. Biologinen museo

Biologisen museon ydinkokoelmaksi luokiteltavat dioraamat ovat pienoismaailmoja, joiden vanhimmat esineet ovat 1800-luvulta. Kokoelmista on koostettavissa monialaisia kokoelmasydämiä. Dioraamojen lisäksi museolla on ihmisen luontosuhteen ja -historian kysymyksiä valaisevaa aineistoa ja esineistöä,

Havumetsä talvella on yksi Biologisen museon neljästä alkuperäisestä dioraamasta vuodelta 1907. Sitä on uudistettu vuonna 1985, mutta mukana on edelleen alkuperäisiä eläimiä kuten Gustaf Kolthoffin täyttämä maakotkapari. Kuva Joonas Mäkipirta.

alan museaalista kirjallisuutta, opetustauluja ja tunnistekuvia, eläin- ja kasviaiheista esineistöä ja leluja sekä taidetta ja ornamenttiikkaa. Museorakennuksesta on vähälle käytölle jääneitä sisä- ja ulkokuvia.

5.1.3. Kuralan Kylämäki

Kuralan Kylämäki tarjoaa osallisuutta ja osallistumismahdollisuuksia 1940–1950-luvun maatilalla ja kotipiirissä. Alueen esineet kuuluvat opetus- ja käyttökokoelmaan, jota kartutetaan lahjoituksin. Perinnekasvikokoelmaan voi tutustua sisällä ja luonnollisessa ympäristössään.

Maaseutu oli toisen maailmansodan jälkeen aktiivisessa vuorovaikutuksessa kaupunkikulttuurin kanssa. Aikakauden tuotteet, teollisuuden kuvastot ja rakennusnäytteet, maaseutuaiheinen taide sekä valokuvakokoelmat

Kuralan kylämaen pyykkipäivässä pestään opetuskokoelmaan kuuluvia tekstiilejä. Emäntä ripustamassa pyykkejä kuivumaan. Kuva Anna Perälä.

heijastavat arkielämän merkityksiä. Aineksia riittää kokoelmasydänten hahmotteluun. Kokoelmat syventävät ymmärrystä myös arkeologisesti arvokkaan alueen menneisyydestä.

5.1.4. Luostarinmäki

Luostarinmäen museokorttelin vuonna 2021 toteutettava uudistusprojekti suuntaa toimintaa alueen kaupunkihistoriallisiin näkökulmiin ja henkilöhistoriaan. Samalla myös ulkotilojen käyttöä aktivoidaan. Luostarinmäellä voidaan käyttää arvomääritystä tukemaan historiallisesti arvokkaiden rakenteiden säilymistä. Myöhemmät rekonstruktiot voidaan perustellusti avata yleisötiloiksi, joissa käyttökokoelman esineet ovat vapaasti kosketeltavissa.

Näkymä Luostarinmäen Merimiehentalosta.
Kuva Raakel Närhi.

Uudistuksen tueksi kokoelmissa on Turun arkiseen kaupunkikulttuuriin liittyvää esineistöä. Näihin kuuluvat Luostarinmäellä toiminut ammatinharjoittajien toiminta-aloihin liittyvät esineet, työvälineet ja tuotteet. Rakennuksia ja kujia on tulkittu useiden sukupolvien ajan harjoitustöissä ja ammattitaiteilijoiden teoksissa, minkä lisäksi niitä on suosittu harrastajien ja ammattilaisten valokuvauskohteena. Ikonisen Luostarinmäki-kuvan avaamiseksi on aineistoa esimerkiksi H. J. Renvallin valokuvissa vuosilta 1912–14 sekä museota mainoskulisina käyttäneiden kuvaajien tuotannossa.

Luostarinmäen uudistuksessa mahdollisesti sivuun jäävät aineistot ovat hyödynnettävissä kokoelmanostoina Turun linnassa, Qwenselin talossa, tulevassa Historian ja tulevaisuuden museossa tai verkkonäyttelyissä. Turun yliopiston ja Museokeskuksen yhteinen tutkimushanke kohdentuu Luostarinmäen asukkaiden sosiaaliseen taustaan ja köyhyyden vaikutuksiin ihmisten elämässä. Tavoitteena on ymmärtää Turun palosta selvinneiden kaupunkilaisten elämää. Uudet aineistot tulkintoihin tarjoavat mahdollisuuksia aluehistorian esittämiseen tuoreista näkökulmista.

5.1.5. Turun linna

Turun linna on Museokeskuksen valtakunnallisesti merkittävin museokohde. Museoviraston valvonnassa oleva rakennushistoriallisesti arvokas linna toimii päänäyttelyiden ja vaihtuvien näyttelyiden sekä tapahtumien areenana. Säätyläisesineistö, kalusteet, asut ja virkapuvut muodostavat linnan merkittävimmän kokoelmasydämen, jonka esittelytiloina ovat päälinnassa Pohjoinen näyttelyhalli ja esilinnan puolella niin sanotut tyylihuoneet. Isoa linnantupaa käytetään vaihtuvien näyttelyiden tilana, jossa hyödynnetään erityisesti kokoelmia.

1600-luvun tyyliin sisustettu keittiö Turun linnassa. Kuva Ania Padzik.

Linnassa on useita ydinkokoelmiksi käsitettäviä kokonaisuuksia. Sten Sture vanhemman ajalla rakennetussa katolisessa kirkkotilassa ovat keskiaikaiset puuveistokset muodostavat kirkko- ja taidehistorian ydinkokoelman. Päälinnan pyöreässä tornissa on linnahistorian ja sodankäynnin esineistöä. Raha- ja mitalikabinetin kokoelmat edustavat esilinnassa Suomen valtiollista ja talouselämän historiaa. Vuokrattavissa juhlatiloissa on pysyväisluonteisesti arvokaluksia, seinävaatteita ja hallitsijamuotokuvia.

Kokoelmatutkimuksen painopisteitä suunnataan linnassa asumiseen eri sosiaaliluokkien ja sukupuolten näkökulmasta, rahanlyönnin historiaan, vankilatoimintaan, ruokakulttuuriin, sataman läheisyyteen ja menneisyyden arkeen. Turun linnan alkuperäisesineistön kartuttaminen on vaikeaa, joten uudishankinnoissa sallitaan vertailukohdiksi sopivat esineet tai taideteokset. Hankinnoissa painotetaan hovi- ja säätyläiskulttuuriin, virka- ja hallintovallan sekä linnan puolustusrakennusluonteen lisäksi arjen toimintaa.

Valokuva-arkistossa on vähälle käytölle jääneitä linnan ympäristön, rakennushistorian ja vanhojen näyttelyhuoneiden kuvia Schoultzin, Hjeltin ja Welinin kokoelmista. Turun linna

elää ajassamme paitsi museona ja tapahtumapaikkana, myös visuaalisena brändinä ja kaupungin tunnusmerkkinä lähellä satamaa. Linna hahmotetaan uusin silmin nykkydokumentoinnin keinoin sekä tallentamalla markkinoinnin ja populaarikulttuurin ilmiöitä tai esineistöä.

5.1.6. WAM ja Turun kaupungin taidekokoelma

WAMin (Wäinö Aaltosen museo) painopiste on nykytaiteessa ja kolmiulotteisissa teoksissa. Tätä linjaa tuetaan taideostoin keskittyen Turun alueen taiteilijoihin ja museossa esillä olleisiin teoksiin. Ulkomaista taidetta hankitaan harvakseltaan, mikäli teos sopii kokoelmalinjoihin tai jos se on näyttelytoiminnan kannalta oleellisen tärkeä. Hankintaa edeltävä näyttely-yhteistyö aloitetaan mahdollisimman varhain. Taiteen saavutettavuutta edistetään WAMin vaihtuvissa näyttelyissä ja tallettamalla teoksia kaupungin virastoihin ja laitoksiin.

WAMin painopiste on nykytaiteessa ja kolmiulotteisissa teoksissa. Kuvassa etualalla Kim Simonssonin Sarmalyttö ja peura, 2016, keramiikkaveistos. Kuva Aleks Talve.

Hankinnoissa kiinnitetään huomio nykyajan ilmiöihin, taiteelliseen vaikuttavuuteen ja hankintojen sukupuoliseen ja yhteiskunnalliseen tasapuolisuuteen. Vanhaa taidekokoelmaa

täydennetään lahjoituksin ja Turkuun liittyvin tai seudun modernistista taidekenttää edustavin hankinnoin. Wäinö Aaltoselta on harvoin saatavilla museaalisesti merkittäviä teoksia, joten kokoelmatyö painottuu aineistojen saatavuuteen. Kokoelmasydämiä hahmotellaan vuorovaikutuksessa näyttelytoiminnan kanssa.

5.1.7. Historian ja tulevaisuuden museo

Suunnitteilla olevasta Historian ja tulevaisuuden museosta kaavaillaan menneisyyden ja nykyajan ilmiöiden vuorovaikutteista kohtauspaikkaa. Kokoelmatyötä tehdään uusien avausten mahdollistamiseksi ja ennakoiden päänäyttelyiden kokoelmapainotuksia. Tarkoitusta varten hahmotellaan kokoelmasydämiä Turun kaupungin, alueellisen historian ja kansainvälisyyden näkökulmista.

Kokoelmissa on paljon nykyisten näyttelyiden ulkopuolelle jääviä kokonaisuuksia. Merkittävistä näistä on keskiajan ja uuden ajan alun kaupunkikulttuuriin ja uskonnolliseen elämään liittyvä arkeologinen aineisto astioista ja työkaluista pyhiinvaellusmerkkeihin ja tuohikir-

Punaista ikkunalasia keskiajan lopulta. Värillistä lasia käytettiin lähinnä kirkollisten rakennusten lasimaalauksissa. Fragmentti tullut esiin Vanhan Suurtorin lähellä sijainneen keskiaikaisen käymälän säiliöstä Katedraalikoulun kaivauksissa 2014–2015. Kuva Ville Mäkilä.

Charles Sandisonin paikkasidonnainen datainstallaatio *Sub Rosa* (2008) Turun pääkirjaston aulassa. Kuva Raakel Närhi.

jeeseen. Historiallisesti arvokkaita ovat myös hallintovalan, säätyläistön ja akateemisen kulttuurin kokoelmat 1500-luvulta eteenpäin. Niihin kuuluu asiakirjoja ja esineitä kirjoista, kartoista, rakennuspiirustuksista ja kirjeistä muotokuvaan, juhla-, virka- ja sotilaspukuihin, aseisiin ja monogrammilla varustettuihin astioihin. Viime vuosina on määrätietoisesti kartutettu myös 1800- ja 1900-lukujen arkeen ja turkulaiseen teollisuuteen, tekstiilialaan, kaupankäyntiin ja elintarviketuotannon kehitykseen liittyviä esineitä. Näihin kuuluvat koulu-kokoelman lisäksi eri alojen tuotepakkaukset, astiat, asut ja tuotantovälineet. Valokuva-arkiston aineistot tuovat monipuolisesti esille Turun ja Varsinais-Suomen kulttuuriperintöä.

6. Kokoelmapalvelut

6.1. Asiakkaat

Kokoelmatyöllä palvellaan erilaisia käyttäjä- ja yleisöryhmiä nyt ja tulevaisuudessa. Kokoelmien asiakasprofiilit vaihtelevat erikoisaloittain. Keskeisiä tietopyyntöjen asiakkaita ovat museoalan kuraattorit ja muut toimijat, jotka kokoavat tietoa kokoelmaesineistä, -taiteilijoista ja arkistoaineistoista. Nämä toimeksiannot johtavat usein museoiden lainapyyntöihin, joissa Museokeskuksen esineitä, taideteoksia, kuvia ja arkistoaineistoja pyydetään näyttelykäyttöön. Lisäksi merkittäviä asiakkaita ovat tutkijat, opiskelijat, toimittajat, taiteilijat, kirjailijat, elokuvien ja televisio-ohjelmien tekijät, historian ja kotiseutututkimuksen harrastajat sekä erilaiset opiskelijaryhmät ja yksittäiset opinnäytteiden tekijät. Esimerkkinä voidaan mainita arkeologian oppiaine, joka käyttää museon kokoelmia merkittävästi lähdemateriaalina.

Asiakkaita ovat myös alueen asukkaat, jotka haluavat tietää omistamistaan esineistä ja taideteoksista sekä niiden historiasta. Usein museolle myös tarjotaan lahjoittavaksi esineitä,

Valokuvakokoelman tutkija etsii asiakkaalle negatiivia. Kuva Ville Mäkilä.

taideteoksia, valokuvia, arkistoaineistoa tai koko jäämistö, mihin liittyy usein monialaista asiakas- ja selvitystyötä. Yksityishenkilöiden lisäksi vastaavanlaisina kokoelmapalveluiden asiakkaina ovat erilaiset yhteisöt, yhdistykset ja toimialueen kaikki museot sekä kaupungin muut toimialat. Tämän lisäksi Museokeskus edistää objektien saavutettavuutta sekä vuorovaikutuksellista tiedonkeruuta ja -välittämistä erilaisten tapaamisten yhteydessä. Yhteistyöprojekteilla tavoitellaan asiakkaiksi myös uusia kohderyhmiä, esimerkiksi tavoitteena edistää muistisairaiden ja ikäihmisten kulttuurista osallistumista.

Valokuva-arkiston kuvapalveluiden käyttö ja tilaukset kasvavat vuosittain. Laaja asiakaskunta edustaa maantieteellisesti koko Suomea ja Eurooppaa painottuen kuitenkin Lounais- ja Etelä-Suomeen. Museokokoelman digitoidut kuvat leviävät erilaisten medioiden ja julkaisujen kautta. Kuvia välitetään moniin tarkoituksiin: esimerkiksi taloyhtiöt ja yritykset käyttävät alueesta kertovia kuvia sisustuksiin ja rakennusten elävöittämiseen. Yksityisasiakkaille välitetään kuvia muun muassa historiikkeihin ja sukututkimuksiin, joten kuvapalveluilla on myös tärkeä tehtävä asiakkaiden kulttuurisen identiteetin vahvistajana. Lisäksi museon valokuvaajien tuottamia kokoelmaesineiden kuvia tai vanhojen valokuvien reprovokuvia tai digitoituja kuvia käytetään aktiivisesti näyttelyissä, julkaisuissa, tutkimuksessa ja sosiaalisessa mediassa.

6.2. Asiantuntijapalvelut

Asiantuntijatyö on keskeinen osa kokoelmien tutkijapalveluita. Tähän kuuluu monialainen neuvonta ja asiakaskysymyksiin vastaaminen sekä kokoelmien esittely yleisötilaisuuksissa

ja esitelmissä. Varsinais-Suomen alueellisena vastuumuseona tehtäviin kuuluu kokoelmien hoitoon, konservointiin, tietokanta- ja luettelointiasioihin sekä taiteen prosesseihin ja julkisen taiteen kysymyksiin liittyvä paikallismuseoiden neuvonta ja yhteistyö.

Finna-palvelun¹⁵ kautta kokoelmatiedot kuvi-neen ovat yleisön helposti saavutettavissa. Tavoitteena on saada kaikkien kokoelmien digitaaliset tietosisällöt avoimeksi, mikä takaa asiakkaille vaivattoman selaamisen ja aineis-tokäytön. Matalan kynnyksen palveluiden kehittämisessä otetaan huomioon kokoelma-turvallisuuden, tekijänoikeuslain, saavutetta-vuusdirektiivin ja tietosuojalain vaatimukset.

Kokoelmien käyttö ja asiakastapahtumat voi-vat kohdentua joko aineellisiin museo-objek-teihin tai vain digitaalisiin tietosisältöihin. Fyysisiä objekteja käytetään historiallisen ymmärryksen ja elämysten lähteiksi näytte-lyissä ja pedagogisissa tapahtumissa, mikä edellyttää asiakaspalvelulta kokoelmatieto-kannan ajantasaisuutta ja sisältöjen monialai-suutta. Museon esineitä, taideteoksia, valo-kuvia ja arkiston aineistoja on eniten esillä Museokeskuksen päänäyttelyissä, mutta objekteja lainataan myös oman museon ulko-puolelle näyttelyihin, tieteellisiin tai museokas-vatuksellisiin tarkoituksiin. Pisin hyväksyttävä laina-aika ulkopuolisille museoille tai alan toi-mijoille on viisi vuotta, minkä jälkeen laina on uusittava. Lainaamisesta tehdään viranomais-päätös ja allekirjoitettava lainasopimus.

Tutkijat ottavat vastaan asiakkaita, antavat neuvontaa ja hoitavat kuvauslupia. Palvelu tapahtuu sähköpostitse, puhelimitse tai paikan päällä etsimällä ja valitsemalla sopivia kuvia sähköisestä luettelointijärjestelmästä sekä fyy-sisestä kuva-arkistosta. Valokuvaajat tuottavat kuva-aineistoja, dokumentointeja, videoita ja 3D-mallinnoksia museon sisäisiin tarpeisiin,

Kokoelmasta talletettuja Erika Adamssonin maa-uimala-aiheisia maalauksia Liikuntapalvelukeskuk-sen asiakaspalvelupisteessä. Kuva Ville Mäkilä.

kuten julkaisuihin, näyttelyihin, tutkimuksiin ja sosiaaliseen mediaan sekä ulkoisille asiakkail-le. Päänäyttelyiden kuvadokumentointiin ryh-dytään vain suurten muutostöiden yhteydessä tai käyttötarpeella perusteltuna. Aktiivisen näyttely- ja tapahtumatuotannon sekä sosiaa-lisen median kuvatuotannon vaatima nopea reagointi onnistuu luontevimmin toiminnassa mukana olevien tutkijoiden, pajaohjaajien tai asiakaspalveluhenkilöstön toimesta. Kokoelmat-tiimi antaa käytännön ohjeita tai järjestää pyydettyä sisäistä koulutusta kuvaustilanteiden hoitamiseen, julkaisemiseen ja tietosuojaan liittyviin kysymyksiin.

Taidekokoelmaa hyödynnetään ensisijaisesti vaihtuvassa näyttelytoiminnassa ja talletus-toiminnassa, joskin taidekokoelman teoksia on esillä myös museoiden päänäyttelyissä. Taidekokoelman talletustoiminta kaupungin virastoihin ja laitoksiin sekä liikelaitoksille on sopimuksella varmistettua, pedagogista ja vuorovaikutuksellista asiantuntijatyötä, jolla edistetään taiteen ja kulttuurihistorian tuntemusta sekä yleistä hyvinvointia yhdessä kaupungin palvelualueiden kanssa (Liite 4). Mahdollinen sote-uudistus vaikuttaa talletus-toiminnan tulevaisuuteen ja toimintatapoihin, mihin varaudutaan kokoelmaturvallisuutta ja palvelukonseptia kehittämällä. Talletustaiteen

ohessa kulttuurihistoriallisia opetus- ja käytötkokoelmia sekä objektien reproduktioita voidaan siirtää museon ulkopuolelle laajennettavan asiakastyön apuvälineiksi.

Kaupungin hallinnoimissa rakennuksissa on merkittäviä, kiinteästi paikkaansa sidoksissa olevia seinämaalauksia, jotka tuovat väriä kaupunkilaisten arkeen ja juhlaan. Ulkotiloissa olevat kiinteät julkiset taideteokset muodostavat kansallisesti merkittävän ulkoveistoskokoelman, joka toimii kaupunkikuvallisena vetovoimatekijänä ja kaupunkimarkkinoinnin kuvastona. Julkisen taiteen ylläpito on jatkuvaa, konservaattorien työpanosta edellyttävää asiantuntijatyötä.

6.3. Yhteisöllinen työ ja saavutettavuus

Museokeskus tekee tiivistä akateemista yhteistyötä Turun yliopiston ja Åbo Akademin kanssa edistämällä tiedonkulkua ja verkostoitumista. Samalla etsitään yhteisiä rahoituskanavia museoaineistojen tutkimuksen syventämiseksi ja vakiinnutetaan yleisöpalveluiden uusia muotoja. Yhteistyössä opiskelijoille tarjotaan museoaineistoja opinnäytteisiin ja harjoitustöihin, kun museo saa vastaavasti lisäinformaatiota kokoelmien sisällöistä. Akateeminen tutkimus ja muu tieteellinen työ on usein lähtölaukaus kokoelmatyölle ja näyttelysuunnittelulle.

Kokoelmia käytetään paitsi alueen kulttuuri-perintöä käsittelevissä ja näyttelyjulkaisuissa, myös erilaisissa tutkimuksissa ja yksityisissä projekteissa museon ulkopuolella. Julkaisu-tarpeisiin liittyvät aineistotietojen täydennykset ja objektikuvaukset priorisoidaan ajoittamalla ne yhteistyössä museon muiden yksiköiden kanssa. Osa teksteistä tilataan museon ulkopuolelta, mutta myös museon sisällä tuotetaan

Skärgårdens tidsresa – Saariston aikamatka -projekti edistää museokokoelmien alueellista saavutettavuutta. Kuva: Ville Kaakinen.

sisältöjä, artikkeleita ja verkkosivuaaineistoja. Tuotannon linjoista päätetään julkaisutyöryhmässä Museokeskuksen julkaisupolitiikan mukaisesti.

Museokeskus edistää kokoelmien monikanavaista saavutettavuutta sekä kehittää joukkoistamiseen perustuvia avoimia toimintamalleja ja merkitysten välitystapoja. Digitaalisen saavutettavuuden on vastattava vähintään Euroopan parlamentin ja neuvoston saavutettavuusdirektiivin ehtoihin. Lisäksi museo tukee asiakkaiden omaehtoista kokoelmien käyttöä. Kokoelmien digitointi takaa monipuoliset palvelut ja vaikuttavuusseurannan. Esine-, valokuva- ja taidekokoelmien arkistot eivät ole toistaiseksi digitaalisessa muodossa. Objekteja digitoidaan sisäänoton ja käytön

yhteydessä, opetuskokoelmaa mahdollisuuksien mukaan myös yhteisöllisin keinoin.

Kokoelmatyöhön sisältyvä julkaisutoiminta edistää etenkin digitaalista saavutettavuutta. Museokeskuksen digitoidut kulttuurihistorialliset esinekokoelmat ovat saavutettavissa Finna-palvelun kautta, myös valokuva-aineiston vientiä siihen jatketaan. Kuvaston kanssa tehdyn sopimuksen ja Aina-järjestelmän myötä myös taidekokoelmaa viedään Finnaan vuodesta 2021 alkaen.

Henkilösuojakysymyksiä sisältävien aineistojen vienti on kuitenkin esinekokoelmaa hitaampaa. Museokeskuksen Flickr-tilillä on kuvia valokuva- ja taidekokoelmasta. Facebookissa on *Turku valokuvissa* -niminen sivu. Kokoelmatoimintaa ja -aineistoja esitellään *Kuukauden esine*⁻¹⁶ ja *Kukkuu kokoelmista* -blogeissa¹⁷ sekä Museokeskuksen verkkosisällöissä.

Toimintatapojen ja palveluaineistojen uudistamiseen tähtäävissä projekteissa hyödynnetään aitojen objektien ohella valokuva-arkiston aineistoja, kokoelmaesineiden valokuvia sekä 3D-mallinnoksia. Kokoelmapalvelut verkostoituvat eri asiakasryhmien kanssa, joita ovat muun muassa arkeologian ja historian harrastajat, esinetyyppeihin perehtyneet, menneisyydestä ja sukututkimusaineistojen kiinnostuneet henkilöt. Tietoa kokoelmaesineistä ja niiden konteksteista saadaan vuorovaikutuksellisesti, jolloin verkostoituminen on kaikkien etu. Harrastajatapaamiset ja digitaaliset palautepalvelut auttavat tietojen rikastamisessa. Hiljaisen tiedon talteenotto ei koske vain asiakaskontakteja, vaan myös eläkkeelle jääneet museon työntekijät jakavat mielellään asiantuntemustaan uusille sukupolville. Tätä vuorovaikutusta edistetään luomalla hyvät edellytykset tietojen tallentamiselle, vapaaehtoistyölle ja yhteisille tapaamisille myös eläköitymisen jälkeen.

Taiteilijat Annika Dahlsten ja Markku Laakso valokuvateoksensa *Eismeer, Hagenbeck Zoo, Hampuri*, (2013) äärellä. Teos oli esillä Turun kaupunginteatterin led-seinällä osana International Urban Art Exchange -projektia 29.6.–12.7.2020. Kuva Ringa Takanen.

Kokoelmapalveluiden käyttäjiä tavoitellaan myös niistä ryhmistä, jotka eivät ole aikaisemmin hyödyntäneet tai voineet käyttää kulttuuripalveluita. Vuorovaikutuksellisella työllä kokoelmatietoja syvennetään moniäänisesti.

Tulevaisuudessa kehitetään myös joukkoistettuja työskentelytapoja ja digitaalisia tiedonrikastamislustoja, joilla kuka tahansa voi jakaa tietämystään ja joista museotutkijat voivat siirtää varmennetut tiedot tietokantaan. Konkreettisia yhteistyömuotoja ovat Wikipedian täydentäminen alueen kulttuuria koskevin tiedoin ja kulttuuriaineistohackathonien ja vastaavien tapahtumien järjestäminen. Näin kokoelmasisällöt saadaan monialaisemmiksi ja uudelleen käyttöön.

Tutkijoiden ja vapaaehtoisten yhteisissä digitointipajoissa kootaan fakta-aineistoja, vahvistetaan some-osaamista, edistetään kokoelmien saavutettavuutta ja välitetään hiljaista

Nykydokumentaatiota: Punaisen Norsun ompelimon kankaisten kasvomaskien valmistusta vuonna 2020. Kuva Milla-Lotta Kemiläinen.

tietoa. Tiedonrikastamisalustoja ja tasa-arvoisuutta edistäviä välineitä käyttämällä edistään kokoelma-aineistojen laajamittaista käyttöä, niin yksityishenkilöiden kuin yritysten keskuudessa. Kehitystyössä tuotetaan vapaaehtoisten osallistamisohje, joka tukee kokoelmaviestintää ja edistää vapaan osallisuuden sekä avoimen osallistumisen mahdollisuuksia.

6.4 Vaikuttavuus ja seuranta

Kokoelmatoiminnan tulokset raportoidaan Turun kaupungin Vapaa-aikatoimialalla sovitun tavoin kulttuurilautakunnalle. Kokoelmatyön suorituksia ja merkitystä mitataan kokoelmien karttumisen, luetteloitujen ja digitaalisesti saavutettavien objektien vuosittaista kasvua seuraamalla. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioidaan kokoelmien liikkuvuusmäärillä, joista raportoidaan näyttelyihin lainattavien

objektien ja talletukseen siirtyneiden teosten sekä toteutuneiden kuva- ja kuvaustilausten määrät. Objektien saavutettavuustapahtumien kootaan tietoa myös asiantuntijalausuntojen ja asiakaspalveluvastausten määristä.

Museokeskus vastaa myös valtakunnallisiin kokoelmatyötä koskeviin kyselyihin, joilla seurataan kokoelmien määrällistä kasvua ja palvelujen käyttöä. Näistä vuosittain täytettäviä ovat Museoviraston tietokysely sekä raportit Kuvastolle taiteen ja taidekuvien esilläpidosta. Museokeskus osallistuu kansainväliseen seurantaan julkisen taiteen osalta muun muassa *Eurocities – ‘State of the public art’¹⁸. An overview of how European cities deal with public art – Survey for cities* -kyselyyn vastaamalla.

Yhteisöllisen vaikuttavuuden, osallisuuden edistämisen ja näkyvyyttä edistävän työn arviointiin ei toistaiseksi tehdä paljoakaan. Hyväkuntoinen julkinen taide edistää Turun kaupungin imagomarkkinointia tuottaen samalla esteettisesti ja historiallisesti kiinnostavan ympäristön kaupunkilaisille ja matkailijoille. Museokeskus kirjaa julkisille taideteoksille tehtyjen toimenpiteiden määrän, laadun ja niihin käytetyt varat, mutta vaikuttavuutta ei muuten seurata aktiivisesti. Yleisökyselyiden määrä kaupungin Paikalla-palautepalvelussa kertoo paitsi teoksiin kohdistuvasta laajasta kiinnostuksesta myös vaikuttavuudesta. Finnasta saadaan lukumäärät Turun museokeskuksen kulttuurihistorialliseen kokoelmaan liittyvien tietueiden ja ponnahdusikkunoiden avauksista.

Nykyisten mittareiden rinnalle kehitetään kokoelmatoiminnan sisäisiä arvioimisen tapoja ja digitaalisten aineistojen käytön seuranta sekä myös laadullisia asiantuntijapalveluiden vaikuttavuuden arviointitapoja. Kokoelmatyön omaan käyttöön kehitetty asiakastilausten sisältöjen ja tilattujen kuvien käyttötarkoitusten

seuranta. Valokuvakokoelman osalta listataan digitoitujen kuvien lukumäärien lisäksi kuvatuotannon puitteissa toimitetut asiakastehtävät, valokuvaus- ja videointi- sekä reproduktiotilaukset sekä kuvien määrät.

Kokoelmien saavutettavuus ja liikkuvuus kuvastavat kokoelmatyön vaikuttavuutta. Niitä edistetään erityisesti näyttelylainojen ja talletusten avulla. Kokoelmatyön tuloksista tiedottamista kehitetään nykyistä monipuolisemmaksi. Kokoelmat karttuvat koko ajan ja samoin kehittyvät niihin liittyvät alat ja toimintatavat. Vuorovaikutus aineellisten ja digitaalisten kokoelmien välillä vaatii tasapainoilua

resurssien mielekkääksi suuntaamiseksi. Digitaaliset kokoelmat ja tietokannat sekä verkkosivujen aineistot palvelevat eri alojen tiedon etsijöiden, opiskelijoiden, toimittajien ja tutkijoiden ohessa kulttuurista kiinnostuneita yksityishenkilöitä.

Aineelliset kokoelmat ja elävän kulttuurin dokumentaatio luovat pohjan kaikelle kokoelmatyölle. Kokoelmat syventävät historian ymmärrystä ja luovat elämyksiä. Samalla ne luovat autenttisen pohjan museotyölle, ja yhteiselle kokoelmakertomukselle, jonka nimi on Elämä Suomen vanhimmassa kaupungissa.

Lähteet ja kirjallisuus

Viitteet

- 1 <http://tako.nba.fi/index> (haettu 24.2.2021)
- 2 Arjessa elävä kokoelma -käsitettä käytetään Museokeskuksen kokoelmaohjelmassa vertauskuvallisesti. Sillä viitataan tässä liikkuvaan, saavutettavaan, kehittyvään ja kaupunkilaisille avoimeen kokoelmaan.
- 3 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190314> (haettu 24.2.2021)
- 4 Saavutettavuuskriteeri = EU-direktiivi, joka hyväksyttiin joulukuussa 2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016L2102> Direktiivin toimeenpano Suomessa: Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta. (haettu 24.2.2021)
- 5 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404> (haettu 24.2.2021)
- 6 http://www.museoliitto.fi/doc/taidekokoelmat_avoimeen_tietoverkkoon/yleiset_sopimusehdot.pdf (haettu 24.2.2021)
- 7 https://www.flickr.com/photos/turun_museokeskus/ (haettu 24.2.2021)
- 8 <https://fi-fi.facebook.com/TurkuValokuviissa/> (haettu 24.2.2021)
- 9 Esimerkkinä australialainen kokoelmien merkitystä määrittävä Significance-menetelmä: <https://www.arts.gov.au/sites/g/files/net1761/f/significance-2.0.pdf> (haettu 24.2.2021)
- 10 <https://museoliitto.fi/merkitysanalyysimenetelma> (haettu 24.2.2021)
- 11 <http://tako.nba.fi/index> (haettu 24.2.2021)
- 12 "Luetteloinnin tietorakenne ottaa huomioon Museoviraston valtakunnalliset luettelointiohjeet sekä Valtion taidemuseon Taideteosten luettelointiohjeen." Aina -kokoelmanhallintajärjestelmän luettelointiohje, 2021.
- 13 http://www.ecco-eu.org/fileadmin/user_upload/ECCO_professional_guidelines_I.pdf (haettu 24.2.2021)
http://www.ecco-eu.org/fileadmin/user_upload/ECCO_professional_guidelines_II.pdf (haettu 24.2.2021)
http://www.ecco-eu.org/fileadmin/user_upload/ECCO_professional_guidelines_III.pdf (haettu 24.2.2021)
- 14 *Kokoelmapoistojen hyvät käytännöt* -oppaassa poistokriteerit jaetaan neljään ryhmään.
 - 1) Objektin tiedot ja merkitykset -kohdassa arvioidaan konteksti, proveniensi, merkitys ja museoarvo.
 - 2) Kokoelmaprofiilissa selvitetään tallennusvastuut, kokoelmavastaavuudet ja eettiset tai juridiset esteet poistolle.
 - 3) Kunto, hyödynnettävyys ja kustannukset -osiossa selvitetään objektin elinkaari ja kunto sekä hyödynnettävyyttä ja käytettävyyttä koskevat näkökulmat ja poiston kustannukset.
 - 4) Objektiin liittyvät riskit voivat suuntautua muuhun kokoelmaan, terveys- ja turvallisuustekijöihin tai varkauden tai katoamisen kysymyksiin. *Kokoelmapoistojen hyvät käytännöt*, 2015. Emilia Västi & Minna Sarantola-Weiss (toim.), s. 21.
- 15 Hakutulos: Turun museokeskuksen kokoelmat Finnassa. <https://museot.finna.fi/Search/Results?lookfor=turun%20museokeskus&type=AllFields&filter%5B%5D=building%3A%220/Turun%20museokeskus/%22&sort=relevance&view=grid> (haettu 24.2.2021)
- 16 <https://www.turku.fi/blog/kuukaudenesine> (haettu 24.2.2021)
- 17 <https://www.turku.fi/blogit/kukkuu-kokoelmista> (haettu 24.2.2021)
- 18 http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/State_of_the_public_art_in_European_cities_report_latest_draft.pdf (haettu 24.2.2021)

Digitaaliset ja julkaisemattomat lähteet

Aina -kokoelmanhallintajärjestelmän luettelointiohje, 2021. Turun museokeskus

“E.C.C.O. Professional Guidelines (I): The Profession.” E.C.C.O. European Confederation of Conservator-
Restorers’ Organisations A.I.S.B.L., 2002. http://www.ecco-eu.org/fileadmin/user_upload/ECCO_professional_guidelines_I.pdf (haettu 24.2.2021)

“E.C.C.O. Professional Guidelines (II): Code of Ethics.” E.C.C.O. European Confederation of Conservator-
Restorers’ Organisations A.I.S.B.L., 2003. http://www.ecco-eu.org/fileadmin/user_upload/ECCO_professional_guidelines_II.pdf (haettu 24.2.2021)

“E.C.C.O. Professional Guidelines (III): Education.” E.C.C.O. European Confederation of Conservator-
Restorers’ Organisations A.I.S.B.L., 2004. http://www.ecco-eu.org/fileadmin/user_upload/ECCO_professional_guidelines_III.pdf (haettu 24.2.2021)

”Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2102.” EUR-LEX. Access to European Union
Law. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016L2102> (haettu 24.2.2021)

Hakutulos: Turun museokeskuksen kokoelmat Finnassa. Finna. <https://museot.finna.fi/Search/Results?lookfor=turun%20museokeskus&type=AllFields&filter%5B%5D=building%3A%220/Turun%20museokeskus/%22&sort=relevance&view=grid> (haettu 24.2.2021)

Kukkuu kokoelmista! -blogi. Turun museokeskus. <https://www.turku.fi/blogit/kukkuu-kokoelmista> (haettu 24.2.2021)

Kuukauden esine -blogi. Turun museokeskus. <https://www.turku.fi/blog/kuukaudenesine> (haettu 24.2.2021)

”Merkitysanalyysimenetelmä.” Suomen Museoliitto. <https://museoliitto.fi/merkitysanalyysimenetelma> (haettu 24.2.2021)

”Mikä on TAKO?”. Museovirasto. <http://tako.nba.fi/index> (haettu 24.2.2021)

”Museolaki.” Finlex. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190314> (haettu 24.2.2021)

”Tekijänoikeuslaki.” Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404> (haettu 24.2.2021)

”Turku valokuvissa”. Facebook-ryhmä, Turun museokeskus. <https://fi-fi.facebook.com/TurkuValokuvissa/> (haettu 24.2.2021)

”Turun museokeskus.” Flickr-tili, Turun museokeskus. https://www.flickr.com/photos/turun_museokeskus/ (haettu 24.2.2021)

”Yleiset sopimusehdot museoiden taidekokoelmien saattamisesta avoimeen tietoverkkoon.” Suomen
Museoliitto. http://www.museoliitto.fi/doc/taidekokoelmat_avoimeen_tietoverkkoon/yleiset_sopimuseh-dot.pdf (haettu 24.2.2021)

”Significance 2.0: a guide to assessing the significance of collections.” Collections Council of Australia
LTD, 2009. <https://www.arts.gov.au/sites/g/files/net1761/f/significance-2.0.pdf> (haettu 24.2.2021)

”‘State of the public art’ in European cities: trends and support actions.” EURO CITIES, 2018. http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/State_of_the_public_art_in_European_cities_report_latest_draft.pdf (haettu 24.2.2021)

Kirjallisuus

Kokoelmapoistojen hyvät käytännöt. Emilia Västi & Minna Sarantola-Weiss (toim.). Suomen museoliiton
julkaisu 65. Suomen museoliitto 2015, s. 21.

Liitteet

Sisällys

Liite 1 Turun museokeskuksen kokoelmat aineistotyyteittäin	45
1. Arkeologinen kokoelma	45
1.1 Historia ja aineistot	45
1.2. Kokoelmien käyttö	46
1.3. Ydinkokoelmat	46
2. Arkistokokoelma ja käsikirjasto	47
2.1. Historia ja aineistot	47
2.2. Ydinkokoelmat ja kokoelmahelmet	48
2.3. Historialliset kirjakokoelmat	48
2.4. Käsikirjasto	49
3. Kulttuurihistorialliset esineet ja erilliskokoelmat	50
3.1. Historia ja aineistot	51
3.2. Ydinkokoelmat	52
3.3. Rakennusnäytteet	52
3.4. Turun Terveystieteiden museo	52
3.5. Paattisten kotiseutumuseo	54
3.6. Nykydokumentointiaineisto	55
4. Luonnontieteelliset kokoelmat	56
4.1. Historia ja aineistot	56
4.2. Ydinkokoelmat	57
4.3. Perinnekasvikokoelmat	57
5. Turun kaupungin taidekokoelma	58
5.1. Historia ja aineistot	60
5.2. Ydinkokoelmat ja kokoelmahelmet	61
5.3. Julkinen taide	62
6. Valokuvakokoelma, audiovisuaalinen aineisto ja kuvatuotanto	63
6.1. Historia ja aineistot	63
6.2. Ydinkokoelmat ja kokoelmahelmet	64

Liite 2	Mediataiteen käyttöoikeussopimus taidekokoelma.....	66
Liite 3	Vastaanoton arvomäärityslomake.....	69
Liite 4	Talletussopimus taidekokoelma	71
Liite 5	Kuvaus- ja julkaisulupa	72
Liite 6	Kuvankäyttösojimus taidekokoelma	73
Liite 7	Käyttöoikeussopimus valokuvakokoelma	74
Liite 8	Lahjakirja esinekokoelma	75
Liite 9	Lahjakirja taidekokoelma	76
Liite 10	Lahjoitussojimus valokuvakokoelma	77
Liite 11	Lainasopimus esinekokoelma.....	78
Liite 12	Valokuvaajan tekijänoikeussopimus	79

Turun museokeskuksen kokoelmat aineistotyypeittäin

1. Arkeologinen kokoelma

Arkeologisen kokoelman suurin yksikkömäärä on maalöytöinä liitetyt kokoelmaesineet. Kokoelmaan kuuluu myös näytteitä, kuten maa- ja ajoitusnäytteitä ja luita. Merkittävän kokoelma-aineistoja tukevan kokonaisuuden muodostavat arkistoaineistot, joihin kuuluvat tutkimusraportit, tarkastuskertomukset, kartat, esinepiirustukset, vanhat havaintoaineistot ja viranomaistoimintaan liittyvät dokumentit.

1.1 Historia ja aineistot

Ennen kaivauksia museon arkeologinen kokoelma karttui ostoin ja lahjoituksin, joista ensimmäisenä esineenä ostettiin vuonna 1882 kivikirves. Arkeologisten löytöjen kokonaismäärä vuosilta 1881–1996 sisältää noin 42 600 alanumeroa. Esihistoriallisia löytöjä on noin 1600 ja valtaosa historiallisen ajan löydöistä on Turun kaupungin alueelta. Kaivaustapojen kehittämisen myötä löytöjen määrä kasvoi voimakkaasti vuosina 1997–2015, noin 84 000 alanumeroon. Näiden vuosien kaupunkikaivausten raportit liitteineen on tallennettu museon arkistoon. Löydöt, tutkimuksessa tallennetut tiedot ja osa dokumenteista on tallennettu MIP-järjestelmään. Osa kaivauskertomuksista (vol 53/124) ja pääosa kartoista on digitoitu (A3 pienemmät puuttuvat). Arkeologisten kokoelmien objektimäärä (löydöt) on noin 500 000/2021/MIP.

Museon oma kaivaustoiminta lakkautettiin vuonna 2016, mutta Museoviraston kanssa tehdyn (valmisteilla keväällä 2021) sopimuksen mukaisesti 2015 ja sen jälkeen kertyneet löydöt talletetaan Museokeskuksen kokoelmiin ja ne ovat museolla lainassa toistaiseksi. Lainasopimus tulee huomioida 2015 jälkeen kertyneen arkeologisen kokoelman hoidossa ja näyttely- ja tutkimuslajien käsittelyssä. Kaivauslöydöt toimitetaan luetteloituna ja konservoituna museokeskukseen, jonka tutkijoille ei aiheudu niistä virkatyötä.

Arkeologiset löydöt ovat museon maalöytövarastossa, missä on vapaata tilaa 35–40%. Sen on arvioitu riittävän seuraaviksi 15–20 vuodeksi.

Turun linnan viereiseen C-makasiiniin varastoitua näytekokoelmaa on kartutettu 1980-luvulta asti tulevaisuuden tutkimusvarannoksi. Se sisältää luu-, maa-, eläin- ja kasvinjäännöksiä sekä dendrokronologisia ja mineraalinäytteitä. Niihin kuuluu myös keskiaikaisia pii- ja kalkkikivinäytteitä, joita voidaan hyödyntää myös luonnontieteellisessä tutkimuksessa.

Kaivauksilta on tallennettu myös rakennefragmenttikokoelma, joka sisältää tiiltä, kiviä ja laastia. Yksityisten arkeologitoimijoiden kaivauksilta keräämät näytteet taltioidaan myös tutkimustarpeisiin, sillä Kansallismuseo keskittyy vain esineisiin ja jättää näytteet taltioimatta. Oman aineistokokonaisuutensa muodostavat kaivausvalokuvat, joita Museovirasto ei myöskään taltioi. Näytekokoelmassa on noin 6700 alanumeroa / 2021/MIP.

1.2. Kokoelmien käyttö

Arkeologisesta aineistosta on tehty runsaasti tutkimusta, opinnäytetöitä ja julkaisuja. Esineitä on lainattu omien näyttelyiden lisäksi myös muualle. Arkeologisella kokoelmalla ei ole tällä hetkellä itsenäistä esittelypaikkaa Museokeskuksen tiloissa, mutta se tarjoaa monipuolista aineistoa erilaisille Turun ja Suomen historian esittelyille ja myös Historian museon tarpeisiin.

1.3. Ydinkokoelmat

Turun kaupunkiarkeologian aineistot muodostavat kokonaisuuden, joka heijastaa yhteiskunnan eri kerrostumien, eritoten tavallisen kaupunkilaisen arkielämää. Aineistoja on 1200-luvun lopulta ja 1300-luvun alusta alkaen jatkuen suurpaloon 1827 saakka. Jossain määrin löytöjä on myös sen jälkeiseltä ajalta. Aineistolle luonteenomaista on sirpaleisuus, mutta siihen kuuluu myös kokonaisia esineitä.

Turun keskiajan kaupunkiarkeologinen löytöaineisto on arkeologisen kokoelman arvokkain ydinkokoelma. Siihen kuuluvien aineistojen monialaisuus tarjoaa monialaisia näkökulmia kokoelmasydämen aihioiksi, niin perhe-elämään kuin innovaatioiden maahan saapumiseenkin liittyen. Museokeskuksen arkeologiset kokoelmat ovat ainutlaatuisen arvokkaat Kansallismuseon vastaaviin kokoelmiin verrattuna. Turun keskiaikaiselle aineistolle luonteenomaista on hyvä orgaanisen aineksen säilyneisyys; nahka-, tekstiili-, puu- ja luuesineet ovat erittäin hyvin säilyneitä. Pohjolan mittakaavassa Turku oli keskiajalla yksi vaikutusvaltaisimmista ja suurimmista kaupungeista. Se sai käydä kauppaa Tukholman lisäksi myös suoraan Itämerenpiirin muiden kaupunkien kanssa, mikä takasi uusien vaikutteiden saamisen. Hyvä esimerkkiä tästä ovat kokoelman tuontikeramiikka ja -lasiesineet. Rakentajat, käsityöläiset, kauppiat liikkuvat alueelta toiselle tuoden tullessaan kansainvälisiä saavutuksia ja elävää monikulttuurisuutta. Turun kaupunkikerrostumat ovat muihin Suomen keskiaikaisiin kaupunkeihimme verrattuna erittäin hyvin säilyneet ja edustavat. Lisäksi niitä on tutkittu paljon vilkkaan rakennustoiminnan seurauksena.

2. Arkistokokoelma ja käsikirjasto

Museoarkiston kokoelmassa on erityisesti Turun ja Varsinais-Suomen historiaan sekä museo-keskuksen tutkimus-, näyttely- ja julkaisutoimintaan liittyvää aineistoa. Arkisto sisältää monipuolisesti yksityishenkilöiden, yritysten ja yhdistysten arkistoja ja erilaisia teemallisia kokonaisuuksia sekä esimerkiksi historiallisten karttojen kokoelman. Arkistokokoelmaan kuuluu myös perinteisestä arkistomateriaalista poikkeavia aineistoja, kuten tuotepakkauksia, pienpainatteita ja kirjallisuutta, joten sen luetteloinnissa ja hoidossa huomioidaan myös aineistojen esineellisyys.

Kokoelma karttuu lahjoituksin sekä Turun museokeskuksen oman tutkimus- ja näyttelytoiminnan tuloksena. Valtaosa arkistokokoelmasta on luetteloiduttu ja digitoimatta, eivätkä toistaiseksi luetteloidut ja digitoidut objektit ole edustava otos kaikista arkistokokoelmaan kuuluvista aineistoista. Arkistoaineistojen laajuutta onkin mahdollista arvioida vain karkeasti. Kokonaislaajuus on noin 2500 hyllymetriä. Kokoelmahallintajärjestelmä Ainaan on kirjattu 5527 arkistokokoelmaan kuuluvaa objektin luettelointitiedot. Finnassa objekteja on 4 928. Lisäksi rakennettuun kulttuuriperintöön liittyviä sisältöjä aineistoja on digitoitu laajalti.

2.1. Historia ja aineistot

Museokeskuksen arkistokokoelma on karttunut Turun historiallisen museon perustamisesta lähtien. Arkistokokoelman omia luetteloita on koottu vuodesta 1936, mutta luetteloinnissa on ollut katkoja. Arkiston aineistojen keskeisiä aihepiirejä ovat esimerkiksi kulttuurielämä, taide, rakennushistoria ja teollisuus. Arkisto sisältää sekä Varsinais-Suomen alueen merkkihenkilöiden, yritysten ja yhdistysten vaiheita että tavallisten varsinaissuomalaisten arkea kuvaavia arkistoaineistoja. Museoarkistossa ei suurelta osin ole noudatettu arkistoissa yleistä provenienssiin pohjautuvaa arkistointitapaa, joten sinne on koottu myös laajoja teemakokonaisuuksia esimerkiksi matkailuun, käsitöihin ja kuolemaan liittyen. Arkistoaineiston ajallinen kattavuus on laaja. Vanhimmat aineistot ovat keskiajalta ja uusimmat 2020-luvulta.

Museokeskuksen ja sen edeltäjien omasta toiminnasta kertovat etenkin erilaiset museon tuottamat aineistot kuten näyttelyjulistet, opaskirjat, rakennuspiirustukset ja kaivauskertomukset. Lisäksi kokoelmassa on museon entisten työntekijöiden kokoamia arkistoja. Julkaisuarkistossa säilytetään lisäksi kappaleet kaikista museokeskuksen omista julkaisuista.

Arkistokokoelman luettelointi ja hoito on pitkään jäänyt erityisesti käsikirjastossa tehtävän työn jalkoihin, eikä kokoelmaa ole kyetty avaamaan tai hyödyntämään merkittävästi museon omassa toiminnassa. Vuonna 2019 aloitetun kehittämistyön tavoitteena on kartoittaa arkiston aineistot, parantaa niiden säilytysolosuhteista ja käynnistää arkistoaineiston laaja digitaalinen luettelointi. Tähän liittyen arkistoaineistolle suunniteltiin Aina-kokoelmanhallintajärjestelmään oma luettelointipohja, joka vastaa arkiston ja kirjakokoelman tarpeita.

Tällä hetkellä arkistokokoelman aineistoja säilytetään useissa eri tiloissa, joista kaikki eivät ole arkistokelpoisia. Samoin osa aineistojen suojaukseen käytetyistä materiaaleista ei sovellu

pysyvästi säilytettävälle aineistoille tai aineistoja ei ole suojattu lainkaan. Soveltumattomat suojamateriaalit korvataan tulevaisuudessa arkistokelpoisilla materiaaleilla ja suojaamattomat aineistot pyritään suojaamaan. Arkistossa on myös huomattava määrä isokokoisia ja painavia arkistoyksiköitä, jotka on pakattava uudelleen käsittelyn helpottamiseksi ja kokoelmaturvallisuuden takaamiseksi. Tulevaisuudessa arkistokokoelma siirretään uuteen kokoelmakeskukseen, jossa kokoelmien säilytysolosuhteet, -kalusteet ja suojamateriaalit tulevat olemaan turvallisia ja asianmukaisia. Digitaaliset aineistot säilytetään Aina-järjestelmässä.

2.2. Ydinkokoelmat ja kokoelmahelmet

Arkistokokoelmiin kuuluu useita kansallisesti, paikallisesti ja tutkimuksellisesti merkittäviä kokonaisuuksia. Museokeskuksen arkiston laaja Carin Bryggman -kokoelma on hyvä esimerkki ydinkokoelmasta, joka täyttää kaikki edellä mainitut kriteerit. Myös turkulaiseen teollisuuteen liittyvät aineistot kuuluvat arkiston ydinkokoelmiin. Arkistokokoelmassa on kattavasti esimerkiksi Turun Saippuaan, ASAn, Hellaksen ja Turun kivipainon aineistoja. Kokoelma on näiltä osin kiinteästi yhteydessä kulttuurihistorialliseen esinekokoelmaan kuuluviin teollisuuteen liittyviin ydinkokoelmiin. Museokeskuksen arkistokokoelmassa on lisäksi ainutlaatuinen ja kulttuurihistorialliselta kannalta kiinnostava kokoelma esittävien taiteiden julisteita 1700-luvulta lähtien.

Arkistossa on myös suuri kokonaisuus Turun museokeskuksen ja sen edeltäjien toimintaan liittyvää aineistoa, jotka kytkeytyvät turkulaisen museotoiminnan ja Turun oman menneisyyden lisäksi laajemmin suomalaiseen museohistoriaan.

Kokoelmahelmiä:

- Brahen kirjeet
- Apteekkialan, farmasian kirjasto
- Kinopalatsin julisteet
- Ramsayn korttikokoelma
- Boman-huonekalukuvastot

Ydinkokoelmat ja kokoelmahelmet tulevat tarkentumaan merkittävästi arkiston kehittämistyön myötä, sillä suuri osa aineistosta on vielä luetteloimatta ja arvioimatta.

2.3. Historialliset kirjakokoelmat

Museokeskuksen vanhan kirjallisuuden kokoelman karttuminen alkoi myös Turun kaupungin historiallisen museon perustamisen yhteydessä, joten kokoelma liittyy olennaisesti museon omaan historiaan. Kokoelmaan kuuluu arviolta 119 hyllymetriä kirjoja, joista vanhimmat ovat 1500-luvulta. Vanhan kirjallisuuden luettelointi sekä kansien ja merkintöjen valokuvaus käynnistää vuonna 2021 arkistokokoelman laajan digitaalisen luetteloinnin. Samalla kiinnitetään huomiota myös säilytysolosuhteiden ja suojausten parantamiseen. Kirjahistoriallisesti merkittävän kokoelman saaminen yleisön ja tutkijoiden käyttöön arkiston ja esinekokoelmien tutkijoiden yhteistyönä lisää merkittävästi museoarkiston aineistojen näkyvyyttä ja avoimuutta ja auttaa kehittämään luetteloitikäytänteitä. Luetteloinnissa kiinnitetään erityistä huomiota kirjakokoelman esineellisyyteen

ja tämä on pidetty mielessä myös kokoelmanhallintajärjestelmää suunniteltaessa. Tällä hetkellä kokoelmaa säilytetään kellarissa Kalastajankadulla.

Wäinö Aaltosen museossa säilytetään noin 15 000 niteen kirjakokoelmaa, jonka museon nimikotaitelija lahjoitti museon perustamisen yhteydessä. Vanhin kirja on väitöskirja Marcus Tullius Cicerosta vuodelta 1561. Kokoelmassa on joitain muitakin harvinaisuuksia sekä taiteilijalle omistuskirjoituksin lahjoitettuja kirjoja, mikä kertoo Aaltosen bibliofiaan liittyvästä harrastuneisuudesta. Taiteilija suunnitteli myös runokirjojen kansikuvia ja kuvituksia, joista tunnetuimpia ovat hänen langolleen Aaro Hellakoskelle tekemät kansikuvat. Kokoelmassa on paljon merkittäviä taidehistoriaan liittyviä kirjoja ja lehtiä sekä suomalaista kaunokirjallisuutta ja runoteoksia. Kokoelmasta on pahvikortit, mutta suurin osa ei ole digitaalisesti saavutettavissa. Museo on tehnyt vuodesta 2006 lähtien yhteistyötä Turun kaupunginkirjaston kanssa aineistojen saavutettavuuden edistämiseksi. Osa kirjoista on luettelointiprojektien myötä Vaski-tietokannassa, mutta ne eivät ole lainattavissa museon ulkopuolelle.

2.4. Käsikirjasto

Museon tieteellinen käsikirjasto palvelee museon henkilökuntaa ja ulkopuolisia asiakkaita. Se on jaettu kuvailun osalta kulttuurihistorialliseen kirjastoon ja taidekirjastoon. Kirjaston keskeisimpiä aihealueita ovat museologia, Suomen historia, paikallishistoria, konservointi, taideteollisuus, taidekäsityö, kuvataide ja arkeologia. Kirjasto sisältää tutkimuskirjallisuutta 1800-luvun lopulta uusimpaan tutkimukseen. Käsikirjasto ei ole museaalinen kokoelma, joten poistot ja uusien hankintojen tekeminen ovat keskeisiä, jotta kirjaston kokoelma pysyy ajankohtaisena ja käytettävänä. Kirjasto karttuu julkaisuvaihdon, hankintojen ja lahjoitusten kautta.

Kirjastoon kuuluvat teokset kuvaillaan toistaiseksi Aurora-järjestelmään, mutta vuonna 2021 kirjastojärjestelmäksi vaihtuu Koha. Käyttöliittymänä on Vaski-tietokanta. Turun kaupunginkirjasto huolehtii hankinnoista museon hankintaehdotusten perusteella sekä uusien teosten kuvailusta. Vaskissa on tällä hetkellä yleisön nähtävillä 26 257 museokeskuksen käsikirjaston kokoelmaan kuuluvan niteen viitetiedot. Käsikirjaston laaja inventointi ja kehittäminen aloitettiin vuonna 2019 ja sen tavoitteena on parantaa kirjaston käytettävyyttä, löydettävyyttä ja ajantasaisuutta.

3. Kulttuurihistorialliset esineet ja erilliskokoelmat

Museokeskuksen kulttuurihistorialliset esinekokoelmat ovat paikallisesti ja alueellisesti merkittävät. Ne sisältävät useita kansallisesti ja kansainvälisesti huomattavia kokonaisuuksia ja yksittäisiä esineitä. Turun museokeskus on yksi harvoista museoista Suomessa, joka pystyy omien kokoelmiensa pohjalta esittelemään eheitä, eri aikakausien tyylien mukaisia sisustuksia 1600-luvulta lähtien. Kokoelmissa on runsaasti 1800-luvun kotien esineistöä ja se on peräisin turkulaisista kodeista ja lähiseuduilta.

Kulttuurihistoriallinen kokoelma karttuu pääosin lahjoituksin, joita tarjotaan museolle niin paljon, että kaikkia lahjoituksia ei voida ottaa vastaan. Kokoelmaa täydennetään myös vuosittain määrätellyn hankintamäärärahan avulla. Kaikista kokoelmaan otettavista esineistä kirjataan päätöspöytäkirjat vastaanoton arviointilomakkeisiin, jotka liitetään kokoelmahallintajärjestelmään sähköisinä.

Kulttuurihistorialliseen kokoelmaan kuuluu tällä hetkellä arviolta 130 000 esinettä, joiden luettelointitiedoista 2/3 on kirjattu kokoelmahallintajärjestelmä Ainaan. Järjestelmään kirjataan myös hankintatiedot ja objektien sijainti. Esineiden liikkeessä paikkatieto ja toimenpiteet, kuten lainat ja näyttelyt, kirjataan järjestelmään.

Kulttuurihistoriallisen kokoelman sähköinen saavutettavuus.

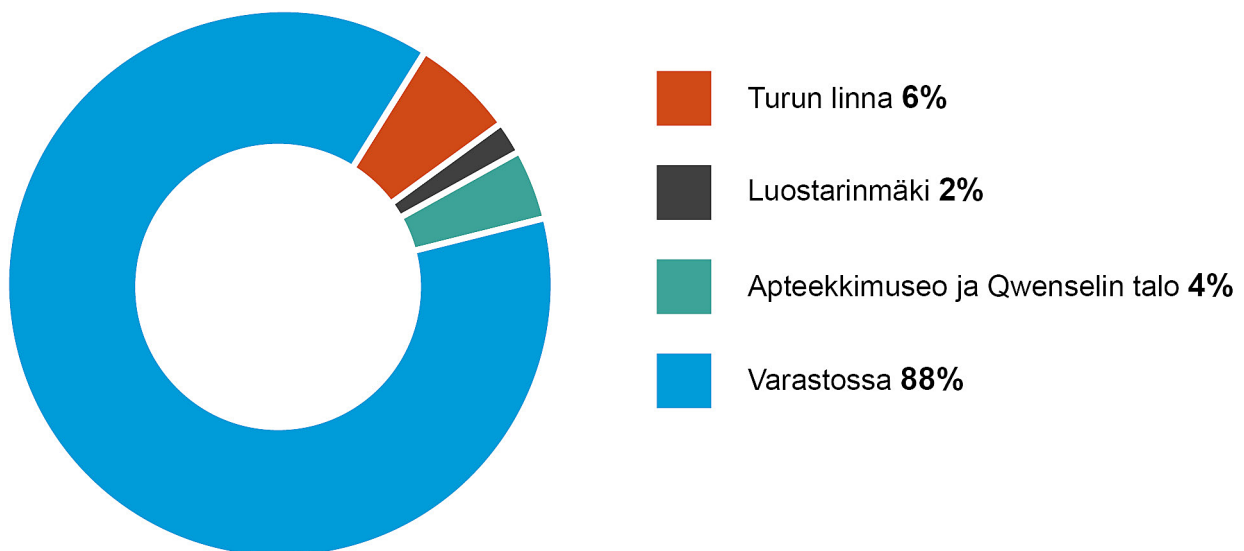
3.1. Historia ja aineistot

Kulttuurihistoriallisen kokoelman kerääminen alkoi vuonna 1881, kun Turun Historiallinen museo perustettiin. Ensimmäinen esine on kauppaneuvos Rettigin lahjoittama Turun linnassa lyöty ns. Kustaa Vaasan markka. Esineistön kerääminen kohdentui pian Turun kaupunkiin sekä Varsinais-Suomen kartanoihin ja talonpoikauskulttuuriin. Luostarinmäen museo perustettiin vuonna 1940, jolloin kokoelmat alkoivat karttua käsityöläisten työvälineillä. Apteekkimuseon perustaminen vuonna 1958 puolestaan nosti apteekkialan liiketoiminnan ja farmasia-aineiston merkitystä kokoelmassa. Kuralan kylämäen toiminta alkoi vuonna 1987 ja sen opetuskokoelmaan koottiin pääasiassa esineistöä 1930-luvulta 1950-luvulle. Merenkulkuun liittyvä kokoelma siirrettiin osaksi Forum Mariniumin merihistoriallista museota vuonna 1999. Yhteiskunnallisen rakennemuutoksen myötä 2000-luvun alussa kokoelmaan otettiin huomattavan isoja teollisuushistoriallisia aineistoja.

Vanhojen kokoelmien ja esineryhmien kartuttamisen aihepiirejä:

- turkulaisten ammattikuntamestareiden ja vanhojen yritysten sekä suunnittelijoiden tuotteet
- käsityöläisammatteihin liittyvä esineistö
- apteekkilaitokseen liittyvä aineisto
- kaupunkihistoriallinen esineistö ja rakennuskulttuurinäytteet
- käsi- ja taideteollinen esineistö, huonekalut, taidekäsityön tuotteet, etenkin keramiikka- ja lasi
- puvut ja tekstiilit
- kulkuneuvot (turkulaiset pyörät, mopot)
- aseet, rahat ja kunniamerkit, (pääasiassa lahjoituksien kautta), mitalit, nk. Fennica-kokoelma
- kaupungin terveydenhuollon kokoelma

Tällä hetkellä kokoelmia säilytetään pääosin tiloissa, joissa on kosteuden ja lämpötilan mittauslaitteet. Lisäksi joitakin esineitä on kylmissä säilytystiloissa. Tulevaisuudessa suurin osa kokoelmista säilytetään kokoelmakeskuksessa, jossa tulee olemaan entistä paremmat olosuhteet kokoelmille.

Kulttuurihistoriallisen kokoelman näyttelyissä ja varastoissa olevien esineiden määrät.

hyvinvointitoimiala. Museon toiminnasta vastaa Turun Terveystieteiden museon ystävät ry. Kokoelmissa on laajasti aineistoa alan eri toimijoilta: esineitä, valokuvia, arkistomateriaalia ja kirjoja. Ne on jaettu museo- ja käyttökokoelmaan. Käyttökokoelman esineistä erityisesti pukuja lainataan museon ulkopuolelle. Terveystieteiden museon museokokoelmassa on luetteloituja esineitä 1640 päänumeroa, joista on digitoitu hieman alle 850. Numeroimattomia esineitä museon näyttely- ja varastotiloissa on noin 700. Valokuvia museon kokoelmassa on 931, jotka on digitoitu. Oppikirjoja on noin 200-300 kappaletta, muita kirjoja on noin 350-450 kappaletta. Määrältään vähäinen arkistomateriaali on luetteloimatta ja digitoimatta.

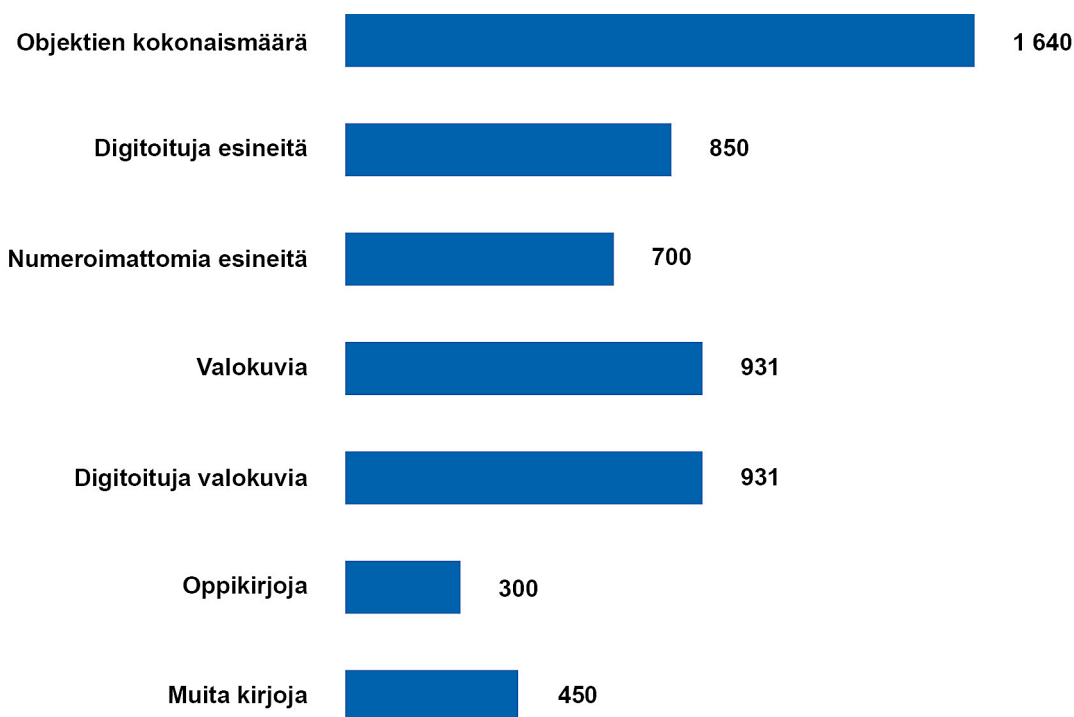
Turun Terveystieteiden museon kokoelmaa kartutetaan lähinnä lahjoituksin. Museon parissa työskentelevän yhdistyksen jäsenillä on kattavat verkostot kaupungin eri palvelupisteisiin ja yksityisiin hoitoalan ihmisiin, joiden kautta lahjoitukset ohjautuvat museolle. Niiden vastaanottoa harkitaan kokoelman kattavuuden ja tarjottavan esineen merkittävyyden näkökulmista. Osa lahjoituksista vastaanotetaan myös käyttökokoelmaan. Turun Terveystieteiden museon kokoelma on Turun museokeskuksen alaisuudessa Aina-kokoelmanhallintajärjestelmässä. Museon tukiyhdistys palkkaa ajoittain luetteloija, mutta säännölliseen kokoelmanhallintatyöhön ei ole mahdollisuutta. Käyttökokoelmaa ei ole luetteloitu ja sen numerointi on puutteellinen.

Turun kaupunginsairaalan henkilökunta alkoi kerätä sairaanhoidossa käytettyjä esineitä 1970-luvulla. Kokoelma siirrettiin vuonna 1989 Turun museokeskukselle. Turun Terveystieteiden museo perustettiin Turun kaupunginsairaalan vanhaan rakennukseen vuonna 1992 esittelemään kaupungin terveydenhuollon ja avoterveydenhuollon esineitä, välineitä ja käytänteitä. Kaupungin terveydenhoitoalan esineistön ohessa kokoelmassa on aineistoja myös muilta toimijoilta. Kokoelma on laaja-alaista, aineistoa on avohuollosta sairaalahoitoon ja neuvolasta vanhuspalveluihin. Tallentamisen tavoitteena on esitellä terveydenhuoltoalan toimijoita ja alan työtä.

Turun Terveystieteiden museon esineistöä säilytetään museorakennuksessa (Kunnallissairaalan tie 20, rakennus 13) näyttelyssä ja museorakennuksen ullakon lämpimässä varastohuoneessa. Lisäksi museolla on käytössä sairaalan kellarikerroksessa kaksi varastotilaa. Turun Terveystieteiden museon kokoelman lisäksi tiloihin on viime vuosina siirretty alan esineitä Turun museokeskuksen kokoelmasta.

Turun Terveystieteiden museon kokoelman museoesineitä käytetään pääasiassa Turun Terveystieteiden museon näyttelyissä. Näyttelyiden suunnittelusta ja rakentamisesta vastaa museon tukiyhdistys, mutta museokeskuksen henkilökunta auttaa tarvittaessa. Museoesineet ja valokuvat ovat hyödynnettävissä kaupungin muissa museoissa. Käyttökokoelman esineitä lainataan myös muille kuin museotoimijoille.

Turun Terveystieteiden museon kokoelmiin kuuluu muun muassa Turun kaupungin identiteetille merkittävän Heidekenin synnytys- ja sairaalan ja Kupittaan mielisairaalan esineistö. Kaupungin sairaalan leikkaussalin ja uraauurtavan kipupumpputoiminnan esineistöä on esillä perusnäyttelyssä. Kolera-arkku 1800-luvun puolivälistä ja kulkutauteihin, kuten polioon ja tuberkuloosiin liittyvä esineistö avaa puolestaan vanhaa sairaanhoidon historiaa.

Terveydenhuoltomuseon kokoelma.

3.5. Paattisten kotiseutumuseo

Paattisten alueen historiasta, elinkeinoista ja perinteistä kertovaan kotiseutumuseoon kuuluvat lainamakasiini ja Pappilan aitta. Museon taustavaikuttajana ja sen kansatieteellisen kokoelman kerääjänä toimi maanviljelijä ja kunnallinen vaikuttaja Vilho Poso (1895-1968). Hän lahjoitti vaimonsa kanssa kokoelmansa Paattisten kunnalle ehdolla, että se säilytetään kokoelmana ja muodostaa kunnalle museon. Museo aloitti toimintansa vuonna 1968. Paattinen liitettiin Turkuun vuonna 1973 ja kunnan omistuksessa oleva museo siirtyi silloisen Turun maakuntamuseon ja sittemmin Turun museokeskuksen alaisuuteen. Museon toimintaa ylläpitää Turun maakuntamuseon ystävät.

Paattisten kotiseutumuseon kokoelma koostuu tyypillisistä maa- ja kotitalouksesineistä. Esineitä on noin 900. Pääosin ne ovat puuesineitä, kuten astioita, työkaluja, taloustavaroita, tuohi- ja juuritöitä, lippaita, vasuja ja vakkoja sekä kankaankudontaan, pellavankäsittelyyn ja pyykinpesuun ja silitykseen liittyviä esineitä. Lisäksi joukossa on lasia ja keramiikkaa, aseita ja metsästysvälineitä, puusepän työkaluja, maanviljelykseen liittyviä työkaluja ja mittoja sekä kengitysvälineitä ja valjaita. Huonekaluja kokoelmassa on noin 50 kappaletta ja tekstiilejä noin 70.

Paattisten kotiseutumuseon kokoelma on osa Turun museokeskuksen esinekokoelmaa ja osittain digitoitu Aina-kokoelmanhallintajärjestelmään. Esineistöstä noin 270, eli kolmasosa, on digitoitu, muttei järjestelmällisesti kuvattu, lisäksi suurin osa on ilman tunnustekuvaa. Esineet on alun perin luetteloitu korteille, joita säilytetään Turun museokeskuksessa aluemuseotutkijan huoneessa. Kokoelmaa digitoidaan epäsäännöllisesti.

3.6. Nykydokumentointiaineisto

Museon dokumentointitoiminta alkoi rakennusdokumentoinneilla 1940-luvulla, kun Irja Sahlberg tutki Varsinais-Suomen kartanoita. Käsityöläismuseon perustamisen yhteydessä haastateltiin käsityöläisiä ja tallennettiin jo häviämässä olleita ammatteja. Arkeologinen kaupunkitutkimus ja siihen liittyvä dokumentointi aloitettiin 1950-luvulla. 1980-luvulla alkoi muuttuvan kaupunkiympäristön ja rakennuskannan järjestelmällinen inventointi. Nykydokumentointi keskittyi 1990-luvulla pääosin häviävän turkulaisen tuotannon ja sen työprosessien kuvaamiseen. 2000-luvulla dokumentoinneissa on kiinnitetty huomiota ihmisten arkeen sekä ajankohtaisiin asioihin ja ilmiöihin.

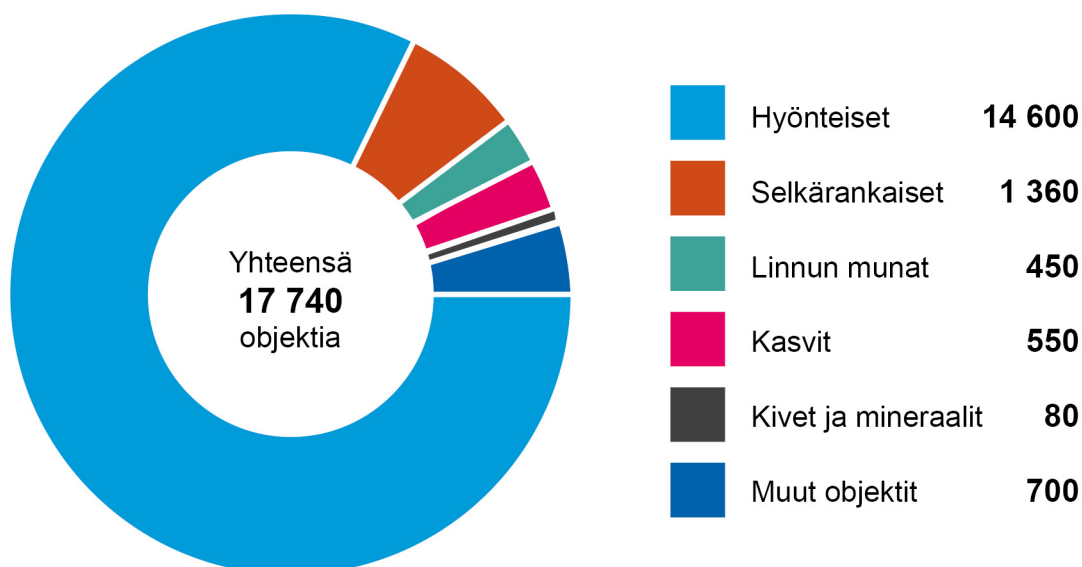
Nykydokumentointi on menetelmä, jolla kerätään tietoa nykypäivän elämästä ja ilmiöistä. Dokumentoinneissa syntyvä aineisto on pääosin haastatteluja, valokuvia ja dokumentointikertomuksia. Tämä aineisto luetteloidaan Ainaan. Dokumentointien yhteydessä voidaan ottaa esineitä museon kokoelmiin. Museon tiedonrikastamispalvelun Prikka.fi:n avulla kyselyin kerätty paikkatietopohjainen nykydokumentointiaineisto arkistoidaan museon informaatioportaali MIPiin. Vuosina 1973-2019 tehdyt dokumentoinnit on koottu kirjallisiin niteisiin, joita säilytetään Kalastajankatu 4:n arkistossa.

4. Luonnontieteelliset kokoelmat

Kokoelmat koostuvat luonnontieteellisistä näytteistä sekä muusta luonnontieteellisestä esi-
neistöstä. Luonnontieteellisistä näytteistä valtaosa on kokonaisia organismeja, kuten täytettyjä
eläimiä. Suurimman yksittäisen ryhmän muodostavat hyönteisnäytteet, jotka käsittävät mm.
mittavan määrän kotimaisia ja ulkomaisia perhosia. Yhteensä objekteja on noin 18 000 ja koko-
elmissa on edustettuna noin 1900 lajia.

Luonnontieteelliset kokoelmat karttuvat pääosin lahjoituksin, joita otetaan vastaan kokoelmien
luonnontieteellinen ja kulttuurihistoriallinen luonne huomioiden. Lahjoituksia tulee eniten kouluilta
ja yksityishenkilöiltä. Kokoelmaa täydennetään ajoittain myös tilaustyönä eli esimerkiksi dioraa-
mihin voidaan tilata tarpeen tullen uusia täytettyjä eläimiä vanhojen huonokuntoisten tilalle.

Kokoelmaobjektien luettelointi- ja hankintatiedot tallennetaan Aina-kokoelmanhallintajärjestel-
mään, johon kirjataan myös objekteihin kohdistuvat toimenpiteet, kuten lainat ja näyttelyt.
Luonnontieteellistä kokoelmaa hallinnoidaan Biologisen museon tutkijan asiantuntemuksella
yhdessä kokoelmatiimin kanssa.

Luonnontieteelliset kokoelmat.

4.1. Historia ja aineistot

Luonnontieteellisten kokoelmien perustana ovat Biologisen museon alkuperäiset, Gustaf Kolt-
hoffin suunnittelemat dioraamat 1900-luvun alkuvuosilta. Dioraamoja varten Kolthoff pyydysti
ja täytti poikansa Kjellin kanssa näyttelyyn tarvittavat eläimet sekä keräsi maastomateriaalit
kasveineen. Täydennyksiä dioraamojen eliöstöön on Kolthoffien työn päättymisen jälkeen tilattu
myöhemmin paikallisilta eläintäyttäjiltä.

Sittemmin luonnontieteelliset kokoelmat ovat täydentyneet myös alkuperäistä vanhemmilla objekteilla, kuten täytetyillä linnuilla, joista vanhimmat ovat tiettävästi peräisin 1800-luvun alkupuolelta. Aika ajoin kokoelma on täydentynyt myös merkittävillä lahjoituksilla, joista näyttävimpänä mainittakoon porilaisen Lasse Vastamäen vuonna 2000 lahjoittama eksoottisten hyönteisten kokoelma.

Luonnontieteellisten kokoelmien objekteista noin 350 näytettä on esillä Biologisen museon perusnäyttelyn dioraamoissa. Tämän lisäksi kokoelmia hyödynnetään Biologisen museon sekä muiden Museokeskuksen museoiden vaihtuvissa näyttelyissä. Esineitä voidaan lainata myös Museokeskuksen ulkopuolisille toimijoille ja tieteelliseen tutkimuskäyttöön. Luonnontieteellistä arvoa on erityisesti niillä näytteillä, joista on olemassa tarkat löytö- ja keruutiedot. Kokoelmien saavutettavuutta edistämällä voidaan vahvistaa paitsi kokoelmien kulttuurihistoriallista myös niiden luonnontieteellistä arvoa.

4.2. Ydinkokoelmat

Luonnontieteellisten kokoelmien ydinkokoelmaan kuuluu Biologisen museon perusnäyttelyn 13 dioraamaa eli maisemamallia objekteineen. Kokoelmahelmiksi voidaan lukea korvaamattoman arvokkaat Kolthoffien täyttämät eläimet, kuten talvimaiseman maakotkapariskunta, syysmaise-
man hirvet sekä tunturimaiseman porot. Ne on tiettävästi pyydystetty ja täytetty varta vasten Biologiselle museolle, ja sen vuoksi ne ovat ydinkokoelman merkittävimpiä objekteja.

Kolthoffien työn päätyttyä täydennyksiä ja kunnostuksia ydinkokoelmaan on tilattu paikallisilta eläintäyttäjiltä ja taiteilijoilta, joista mainittakoon Väinö Pekkola, kuvanveistäjä Jussi Mäntynen ja koristemaalari Konstantin Lagerstam. Laajat, rakenteelliset muutokset 1960-luvulla ovat pitkälti taiteilija ja eläintäyttäjä Teppo Terän käsialaa. Myöhemmin 1980-luvulla perusnäyttelyn uudistamiseen ovat osallistuneet mm. Ari Puolakoski ja Ari Karhilahti. Pitkästä historiastaan ja lukuisista uudistuksistaan huolimatta osa museon dioraamoista on säilynyt nykypäivään asti lähes alkuperäisessä asussaan ja Biologisen museon näyttelyperiaate on edelleen sama kuin museon ensi kertaa auetessa yleisölle.

4.3. Perinnekasvikokoelmat

Kokoelman lähtökohtana ovat Kuralan Kylämäen alkuperäiset koriste- ja hyötykasvit. Niiden lisäksi 1990-luvulta alkaen on vastaanotettu lahjoituksina varsinaissuomalaisia maataisperennoja ja huonekasveja. Yksivuotisten hyötykasvien vanhat lajikkeet luovat yleiskuvan varsinaissuomalaisesta 1900-luvun puolivälin puutarhaviljelystä. Siemenestä kylvettäviä vihanneksia on hankittu Maatiainen ry:ltä ja geenipankeista, joiden kantoja ylläpidetään vuosittain Kuralan Kylämäen Vähä-Kohmon keittiökasvimaalla. Kokoelmassa on myös varsinaissuomalaisia paikallisia maataisperunakantoja ja yleisesti viljeltyjä virallisesti jalostettuja perunalajikkeita. Lähiseudun vanhoista puuyksilöistä on vartettu uusia yksilöitä täydentämään mäen alkuperäistä hedelmäpuus-
toa. Vanhoista viljalajikkeista ylläpidetään seudulla 1900-luvun alkupuoliskolla viljeltyjen rukiin, ohran, vehnän ja kauran lajikkeita

5. Turun kaupungin taidekokoelma

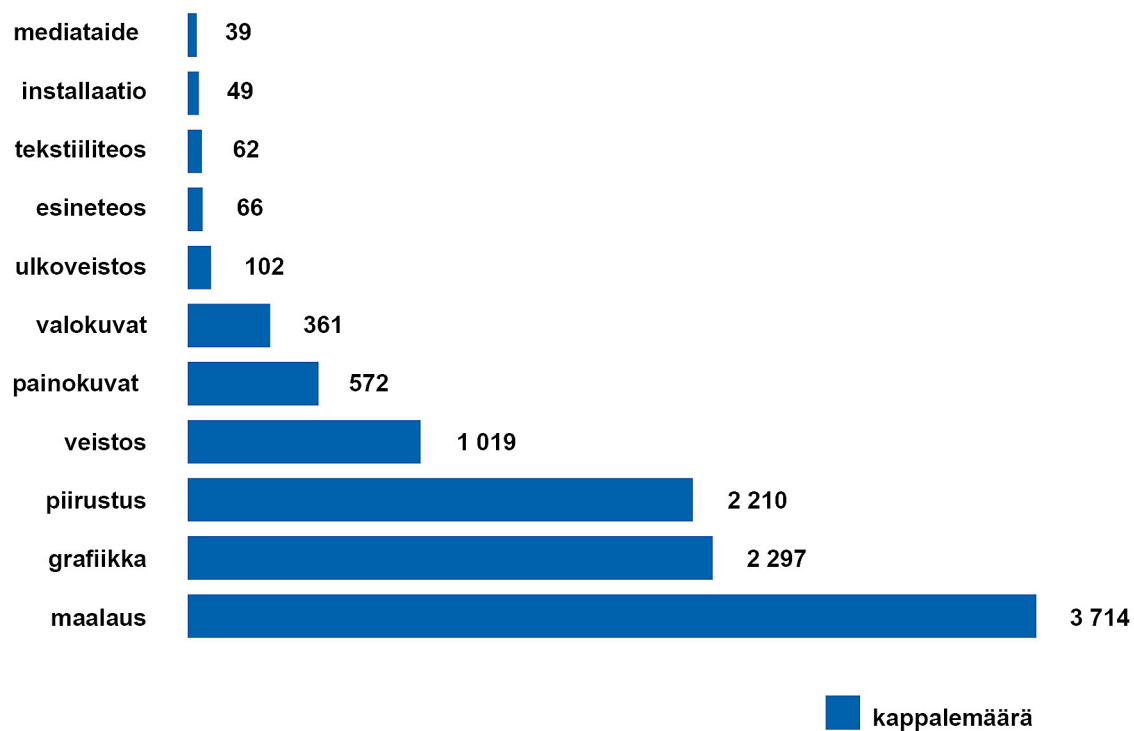
Taidekokoelmaan kuuluu noin 11 000 teosta. Painopisteenä ovat turkulainen ja Turun alueen taide, kolmiulotteinen taide ja WAMin nimikkotaiteilija Wäinö Aaltosen taide. Taidekokoelmassa on sisällöllisesti eniten muotokuvia ja maisemia, materiaalisesti eniten on maalauksia, sen jälkeen grafiikkaa, piirustuksia ja veistoksia. Kokoelman ajallinen jatkumo on pitkä ja myös tekniikoiltaan laaja-alainen: keskiaikaisista puuveistoksista uusimpaan nykytaiteeseen ja mediateoksiin.

Turun kaupungin taidekokoelmaa kartutetaan pääasiassa vuosittain myönnetyn taidehankintamäärärahan turvin. Lisäksi taidekokoelmaan otetaan vastaan kokoelmalinjan mukaisia lahjoituksia. Kokoelmaan liitetään Turun kaupungin virastoista ja laitoksista inventointien yhteydessä myös laadukkaita teoksia, joista suurin osa on tiloihin saatuja lahjoitusteoksia tai laitoksen toimituksista tilattuja muotokuvia.

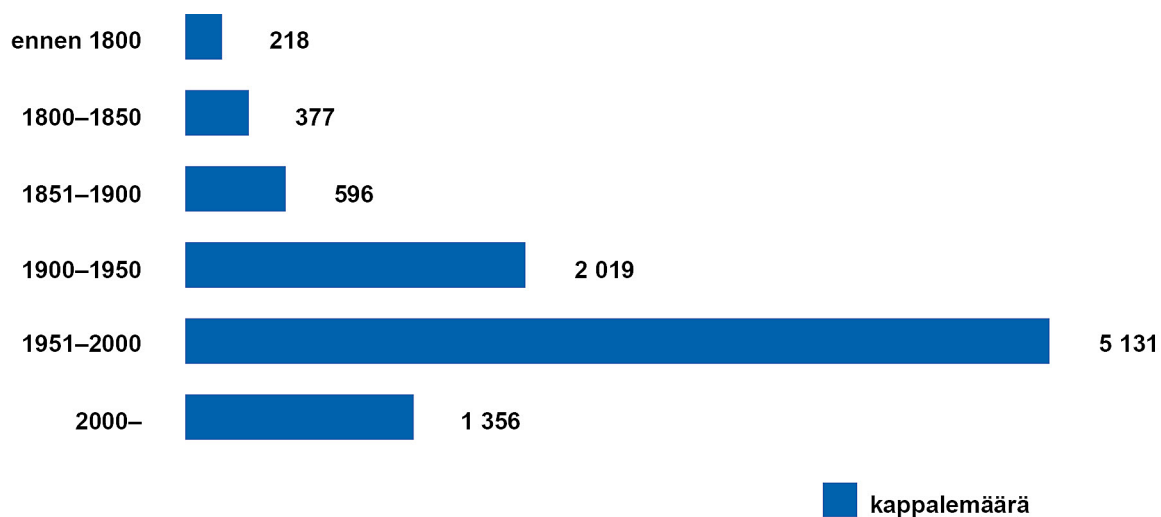
Hankinnat suunnataan ensisijaisesti elävään nykytaiteeseen ja kolmiulotteisiin teoksiin, joihin lasketaan myös tilallisesti esitettävä mediataide. Alueellinen painopiste taidekokoelman kartuttamisessa tarkoittaa keskittymistä Turun ja Varsinais-Suomen alueella työskennelleiden tai työskentelevien ja Turun piirustuskoulun käyneiden taiteilijoiden tuotantoon. Kokoelmaa voidaan täydentää kokoelmalinjoja vahvistaen myös muiden taiteilijoiden tuotannolla. Kulttuurihistoriallisiin painopisteisiin kuuluvat Turun aluetta kuvaavat aiheet ja alueen keskeisimpien toimijoiden muotokuvat. Edesmenneiden taiteilijoiden teoshankinnat perustellaan kokoelman varhaisen turkulaisen modernismilinjan, museokohteiden tarpeiden tai kulttuurihistoriallisen merkityksen pohjalta. Taiteen talletustoimintaa varten hankitaan mahdollisuuksien mukaan kokoelmalinjauksiin soveltuvaa taidetta kaupungin virastoihin ja laitoksiin.

Hankinnoissa ennakoidaan vuorovaikutuksellisesti Turun museokeskuksen museoiden näyttelytoiminnan tarpeita. Teoksia hankitaan näyttelyistä ja taiteilijoiden työhuoneilta. Historiallista kokoelmaa täydennetään Turun linnaan ja säätyläiskulttuuriin liittyvillä teoksilla tai museokohteisiin muuten oleellisesti liittyvällä taiteella. Taidekokoelmia täydennetään myös tilausteoksilla tai projektiluonteisilla teoksilla. Taidetta voidaan hankkia tai tilata kaupunkitilaan tai rakennusten sisätiloihin prosenttiperiaatehankkeena. Suurissa hankkeissa taiteilijoilta tilataan luonnoksia. Nykytaideteos voidaan jo hankintatilanteessa määrittää kokoelmassa määrääkseen tai tapahtumaluonteisena kohteena. Kokoelmasta voidaan poistaa teoksia sovituin kriteerein, jolloin teosten digitaalinen dokumentointi on erityisen tärkeää. Tallennettua materiaalia käytetään määrääkseen taiteen esitysformaattina, joka liitetään digitaaliseen kokoelmaan.

Kokoelman taideteokset luetteloidaan uuteen Aina-tietojärjestelmään. Mediataideteokset liitetään digitaaliseen kokoelmaan. Hankinnan yhteydessä tehdään taiteilijan kanssa mediataiteen käyttöoikeussopimus, joka oikeuttaa konvertoinnin ja vapauttaa käyttörajoituksista.

Taideteokset pääluokan mukaan tietokannassa.

Taidekokoelmassa olevien teosten ajoitus tietokannan mukaan.

5.1. Historia ja aineistot

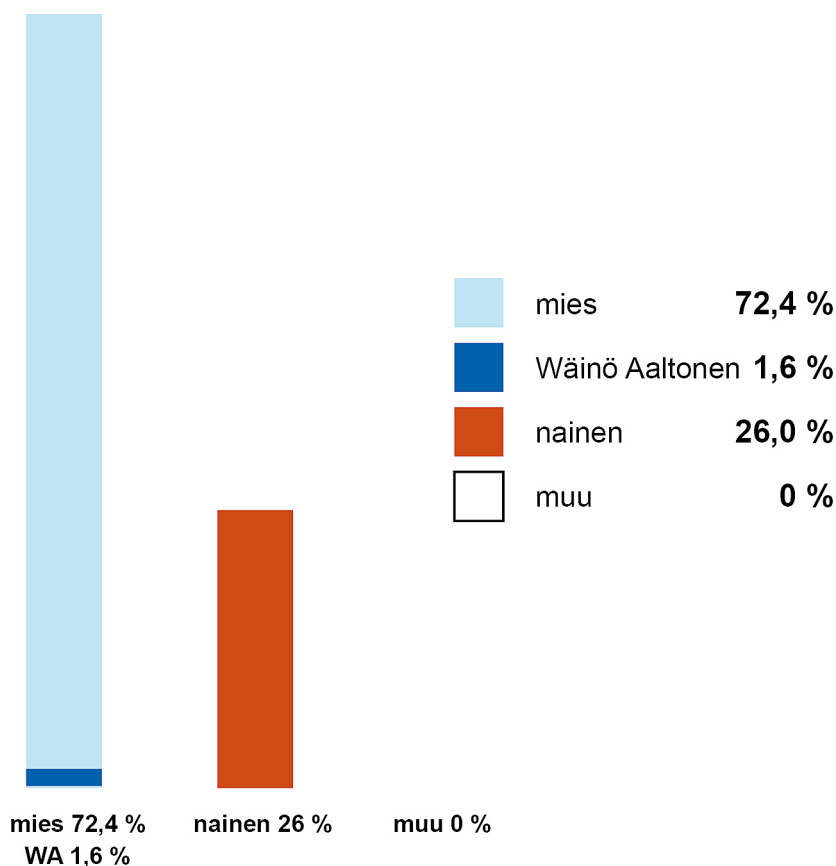
Turun kaupungin taidekokoelma on koostettu kahdesta museaalisesta taidekokoelmasta. Vanhimmat teokset ovat keskiaikaisia puuveistoksia ja muotokuvia 1600-luvulta, jotka ovat peräisin Turun historiallisen museon (1881–1981) ja sittemmin Turun maakuntamuseon (1982–2008) kokoelmista. Turun kaupunki aloitti vuonna 1937 taidekokoelman määrätietoisin keräämisen tavoitteena kaupungin tilojen viihtyvyyden lisääminen. Kokoelma ja nykytaiteen kartuttamisvastuu siirtyi myöhemmin Wäinö Aaltosen museolle (WAM). Wäinö Aaltosen museo ja Turun maakuntamuseo yhdistyessä vuonna 2009 Turun museokeskukseksi kaksi taidekokoelmaa yhdistettiin ja siirrettiin yhteiseen tietokantaan.

Turun maakuntamuseo, vuoteen 1981 asti Turun historiallinen museo, keräsi taidekokoelmaa kulttuurihistoriallisiin perustein. Painotukset liittyivät Turku-kuviin ja alueen maisemiin ja Turun alueen merkkihenkilöiden muotokuihin. Wäinö Aaltosen museon hallinnoima Turun kaupungin taidekokoelma on kerätty taiteellisiin perustein keskittyen turkulaiseen taiteeseen ja nykytaiteeseen. Päätös Wäinö Aaltosen museon perustamisesta tehtiin vuonna 1964 ja museo avattiin yleisölle 1967. Wäinö Aaltosen museon syntyhistoria ja rooli taiteilijan nimeä kantavana museona ovat peruste kokoelman painopisteen asettumisessa nimikkotaiteilijan tuotantoon, turkulaiseen modernismiin ja kuvanveistoon.

Taidekokoelman vanhimmat muotokuvat ovat 1600-luvulta. Ensimmäisiä kokoelmaan saatuja teoksia olivat Ruotsin kuninkaallisten muotokuvakopiot, jotka lahjoitti Fredrik von Rettig 1800-luvun lopulla pian historiallisen museon perustamisen jälkeen. Kuninkaallisten muotokuvakopioita on kokoelmassa runsaasti, alkuperäisteokset kuuluvat muun muassa Gripsholmin linnan, Ruotsin kansallismuseon ja Halikon Joensuun kartanon kokoelmiin.

Nils Schillmarkin maalaamia muotokuvia kokoelmissa on 11 kappaletta. Hänen teostensa pukujen ja kampausten tarkat yksityiskohdat täydentävät myös osaltaan tietoa pukukokoelmasta. Huomionarvoinen on myös Albert Edelfeltin Nikolai II:n puolivartalomuotokuva vuodelta 1896, eli samalta vuodelta, jolloin taiteilija maalasi myös Helsingin yliopistolle virallisen muotokuvan tsaarista. Nämä Nikolai II:n kaksi muotokuvaa eivät kumpikaan ole toisensa kopioita, vaan molemmat ovat itsenäisiä teoksia. Turun kaupungin taidekokoelman muotokuva on takana olevien merkintöjen perusteella maalattu Pietarin Talvipalatsissa.

Taidekokoelmia säilytetään useissa eri sijainneissa. Wäinö Aaltosen teoksia on WAM:ssa vaihtelevasti esillä. Vanhan taidekokoelman teoksia on esillä Turun Linnassa ja Apteekkimuseo & Qwenselin talon tiloissa. Lisäksi teoksia on talletettuna kaupungin virastojen ja laitosten tiloihin. Kiinteitä julkisia teoksia on yli 150. Ulkotilaan sijoitettaville teoksille tehdään hankinnan yhteydessä elinkaariennuste ja huoltosopimus Turun kaupunkiympäristötoimialan tai muiden osapuolten kanssa, joiden vastuulle jää teoksen ylläpito ja kunnostus valmiin teoksen vastaanoton jälkeen.

Taidekokoelmaan ostettujen teosten määrät tietokannassa taiteilijan sukupuolen mukaan.

5.2. Ydinkokoelmat ja kokoelmahelmet

Vanhan taiteen kokoelmista keskiaikaiset puuveistokset muodostavat oma ydinkokoelmansa. Kulttuuri- ja taidehistoriallisesti kansallisesti merkittävänä ydinkokoelmia ovat myös Piirustus-koulun mallilehdet ja kisällinäytteet sekä Turun palossa vaurioituneet virkapukukuvat.

Wäinö Aaltosen museon perustamisen yhteydessä Aaltosen perikunta luovutti museolle Aaltosen teoksia, 16 veistosta, 30 maalausta ja 100 piirustusta ja grafiikan vedosta. Kokoelmaa kartutettiin lahjoituksin sekä hankinnoin, ja siitä muodostui merkittävä peruskokoelma, jossa tällä hetkellä on noin 630 teosta. Kokonaisuudesta valitaan erikseen taiteilijan tuotantoa edustava ydinkokoelma. Muita ydinkokoelmaan valittavia taiteilijoita ovat muun muassa Wladimir Schwertschkoff, Edwin Lydén, Jussi Mäntynen, Otso Karpakka, Hilikka Toivola, Antti Louhisto, Manno Kalliomäki, Laila Pullinen, Saara Ekström ja Heikki Marila.

Kokoelmahelmiä:

- H8033, Carl Gustaf Söderstrand, Kaksi kisälliä tien risteyksessä / *Vandrande gesäller*, 1848, öljy kankaalle, 28,5 x 22 cm.
- H4114, Nils Schillmark (epävarma), *Fiskrenserska*, 1770–1804, öljy kankaalle, 42,5 x 49,5 cm

- H6601, Lars Henning Boman, *Interiör med mor och barn*, 1770-luku, 21,5 x 30,5 cm
- V157, Wäinö Aaltonen, *Kultalilja*, 1929
- 6210, 6211, Heikki Marila, *Kukat XXVII ja Kukat XXIV*, 2010
- 6925, IC-98, *Näkymä vastarannalla*, 2011, piirrosanimaatio
- 7567, Saara Ekström, *Rosario*, 2011, mediateos
- Salong3+ -taiteilijaryhmän tekstiiliveistokset
- U55, Mario Merz, *Fibonacci Sequence 1-55*, 1994

5.3. Julkinen taide

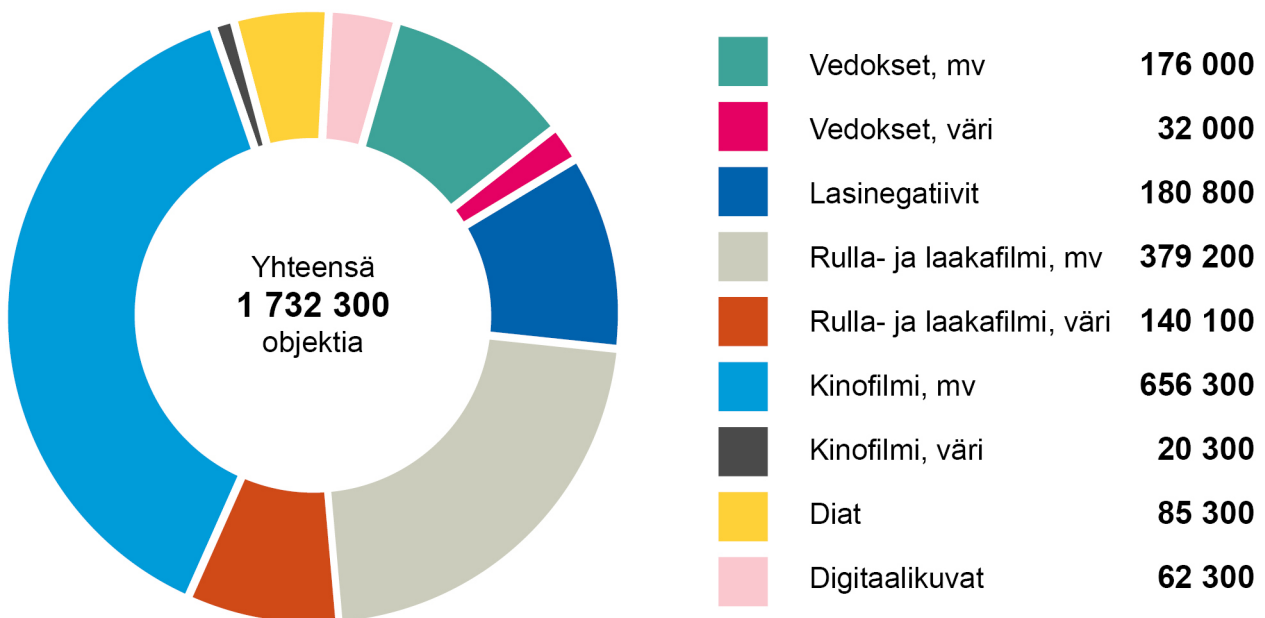
Ulkoveistokset muodostavat kaupunkikuvallisesti merkittävän kokonaisuuden, johon kuuluu noin sata ulkotilassa olevaa teosta. Vanhin teoksista on Porthanin puistossa sijaitseva kansallisesti arvokas Henrik Gabriel Porthanin patsas vuodelta 1864, Suomen ensimmäinen kuvaohjelmallinen monumentaaliveistos. Myös Pietari Brahen patsas vuodelta 1888 kuuluu kokoelman vanhimpiin ulkoveistoksiin. Ulkoveistosten määrä on kasvanut tasaisesti eri vuosikymmeninä, joten se muodostaa kaupunkikuvaan ajallisesti kerroksellisen kokonaisuuden.

Pro Cultura -ympäristötaideprojekti 1990-luvulla tuotti kaupunkikuvaan 14 uutta julkista teosta. Kulttuuripääkaupunkivuoden 2011 taidehankkeet tuottivat kaupunkiin lisää teoksia, joita ovat muun muassa Kaupungintalon pihassa sijaitseva Laila Pullisen *Ikaros* (2003/2012) ja Kaupunginkirjaston sisäpihan Miina Äkkijyrkän *Sweet Yellow Melon* (2009/2011). Jokivarressa sijaitseva Jani Rättyän ja Antti Stöckellin *Päivänkakkara* (2011) on muodostunut kaupunkilaisten ja vierailijoiden suosikiksi. Samana vuonna tuotettiin myös Savi kaupungissa -hankkeen myötä Pekka Paikkarin *Iglu*, Kim Simonssonin *Temppeli* ja Karin Widnäsin *Kimono*.

Prosenttiperiaatteella tarkoitetaan rankennushankkeiden budjettiin varattavan %-osuuden käyttämistä uudis- tai korjausrakennuskohteen taidehankintoihin. Prosenttitaide luonnoksineen muodostaa oman kokonaisuutensa taidekokoelmassa. Ensimmäinen hanke oli Turun Lyseo vuonna 1994, jonne tilattiin teokset kolmelta taiteilijalta. Turun uuteen pääkirjastoon saatiin vuonna 2007 näyttävä kokonaisuus, johon kuului tilausteoksia viideltä taiteilijalta ja useita teoksia neuvottelu- ja toimistotiloihin.

6. Valokuvakokoelma, audiovisuaalinen aineisto ja kuvatuotanto

Turun museokeskuksen valokuvakokoelmaan kuuluu kuvia koko suomalaisen valokuvahistorian aikajanelta dagerrotyypeistä digitaalkuviin ja 3D-mallinnoksiin. Kokoelman kuva-aiheet kertovat Turun kaupunkielämästä ja -tilasta, ja antavat tietoa Turun ja lähikuntien historiasta. Materiaalinen kulttuuri, asuminen, kauppaliikkeet, tapahtumat, rakennuskulttuuri, elinkeinot ja alueen teollisuushistoria on tallentunut valokuviiin. Henkilökuvat kantavat oman viestinsä 1800- ja 1900-luvulla eläneistä ihmisistä, yhteiskuntaluokista, vaatetuskulttuurista ja valokuvaamisen tavoista. Myös Varsinais-Suomen maisemat ja maaseutukulttuurin muutos ovat osa kokoelman sisältöä.

Valokuvakokoelman aineistomäärät.

6.1. Historia ja aineistot

Valokuvakokoelma alkoi karttua Turun kaupungin historiallisen museon perustamisen jälkeen vuodesta 1881 eteenpäin. Valokuvalahjoitukset ja negatiivit alettiin kirjata omaan luetteloon vuonna 1935. Negatiivit karttuivat alusta lähtien myös museon oman kuvaustoiminnan tuloksena tai tilaustyönä. Vanhoja kuva-aineistoja joskus myös ostettiin kokoelmiin. Siirtyminen lasinegatiiveista rullafilmiin ja edelleen kinokokoon nopeutti kuvamäärän kasvua. Tällä hetkellä kokoelma karttuu lahjoituksin ja museon valokuvaajien tuottamalla digitaalisella aineistolla.

Kokoelmaobjektien sisältö- ja kuvailutiedot tallennetaan Aina-kokoelmanhallintajärjestelmään. Sinne kirjataan myös lahjoitusten ja muiden hankintaerien tiedot sekä lahjoituksen tai yksittäisen kuvan sijainti. Kokoelmien hallintaan liittyvät tiedot; siirrot, inventoinnit, paikkatieto ja muut toimenpiteet kirjataan Ainaan. Kokoelmat on mahdollista luetteloida hierarkkisesti ja tiedot voi välittää Finna.fi-palvelussa.

Kuvapalvelu vastaa asiakkaiden kuvapyyntöihin, etsii kuvia ja toimittaa asiakkaille digitaali-vedoksia. Työntekijät ottavat vastaan asiakkaita ja antavat neuvontaa Varsinais-Suomen alueella. Valokuvaajat tuottavat digitaalikuva-, audiovisuaalista ja 3D-aineistoa. Työt painotuvat kokoelmien kuvauksiin, markkinointi- ja näyttelymateriaaleihin, nykydokumentointiin sekä reproduktioon ja digitointiin. Tutkijat luetteloivat ja tallentavat kokoelmien tiedot Aina-kokoelmanhallintajärjestelmään. Kuvaajat vastaavat tuottamansa aineiston arkistoinnista.

Valokuvakokoelman kokonaislaajuus on noin 1,73 miljoonaa. Suurin osa eli noin 1,38 miljoonaa on negatiiveja. Negatiiveista suurin ryhmä on mustavalkoiset kinofilmit, toiseksi eniten on mustavalkoisia rullafilmejä. Ainutkertaisista kuvista (dagerrotyypit, ambrotyypit, pannotyytit, ferrotyypit ja väritetyt kalotyytit) ferrotyypit edustaa suurinta ryhmää.

Valokuvakokoelman aineistoja säilytetään museokeskuksen eri toimipisteissä. Kalastajankadulla sijaitsee valokuva-arkisto, jossa on arkistihuone ja negatiiviarkisto. Kalastajankadulla valokuva-aineistoja sijaitsee lisäksi keltaisen rakennuksen ullakolla, kadunvarsirakennuksen ullakolla, huonekaluvarastossa sekä valokuvien käsittelytilassa. Wäinö Aaltosen museossa valokuva-aineistot sijaitsevat asiakirja-arkistossa ja väestönsuojassa. Digitaaliset aineistot säilytetään Aina-järjestelmässä.

6.2. Ydinkokoelmat ja kokoelmahelmet

Turun museokeskuksen valokuvakokoelmien vanhin valokuva-aineisto muodostaa kokoelmien tärkeimmän perustan. Henrik Cajanderin 1840-luvun alussa ottamat dagerrotyypeihin kuuluu Nobelin talon kuva, jonka on todettu olevan Suomen vanhin valokuva. Myös ambrotyypit ovat ainutkertaisia; niistä on tehty vain yksi otos eivätkä ne ole monistettavissa. Myös muut vanhimmat menetelmät: ferrotyypit, suolapaperivedokset, väritetyt kalotyytit 1850–1870-luvuilta ovat harvinaisia, sillä niitä ei ole paljon suhteessa myöhempään valokuva- ja negatiiviaineistoon.

Vanhimmat henkilökuvat kuten J. Reinbergin henkilökuvakokoelma vuosilta 1855–1863 esittävät hyvää osaa turkulaisista. Tähän aikaan valokuvan otattaminen oli etuoikeus. J. Reinberg on yksi Suomen merkittävimmistä varhaisista valokuvaajista. Kokoelma pitää sisällään myös varhaisia kaupunkikuvia ja muuta kuva-aineistoa kuten metsästysmuistoja. Turussa toimineista valokuvamoista merkittävimpiin kuuluvat O. J. Aune (1862) ja Atelier Irmelin (1922). Henkilökuvissa ajan vaatetus ja muoti kertovat omaa tarinaansa kulloisestakin ajasta.

Turun kaupunkielämää kuvaava ja kaupunkikuvallinen aineisto on kokoelman laaja ydin. Merkittävimpiä kaupunkikuvaajien kokoelmia 1870-luvulta lähtien ovat J. Reinberg, Hj. Renvall, G. Welin, B. Lundsten, Y. Paldán, C. J. Gardberg, Turun Sanomat, H. Attila, Henry Edman, Kalervo Valli ja K. Hakanen. Tämä erittäin laaja valokuva- ja negatiiviaineisto kertoo monipuolisesti Suomen vanhimman kaupungin muutoksesta ja kaupunkielämän eri kerroksista. Varsinais-Suomen maakunnallinen rakennuskulttuuri, maisemat ja maaseutuelämä 1800-luvun lopulta lähtien ilmenevät Varsinaissuomalaisen osakunnan kuvakokoelmassa ja Irja Sahlbergin kuvaustyön tuloksena.

Atelier Irmelinin kuvaajana toiminut Emmi Fock osallistui 1930-luvulla valokuvakilpailuihin alastonkuvillaan, jotka ovat yksi kansallisesti merkittävä osa kokoelmaa. Fock otti myös muoti- ja mainoskuvia 1930-luvulla. Silon ja Kestilän muotikuvat Studio Staggen kuvaamina 1950-luvulla kertovat aikansa ihanteista ja myös Turun elinkeinoelämän historiasta. Runtas teolliseen perintöön ja elinkeinoihin liittyvä kuva-aineisto kattaa monia aloja; laivanrakennuksesta, tekstiileihin, makeisiin ja polkupyöriin. Valokuviiin on tallennettu monenlaisia yrityksiä ja kauppaliikkeitä, erilaisten tavaroiden valmistusta ja monialaista toimintaa niin teurastamoissa kuin kampaamoissakin.

Jo 1900-luvun alku oli suhteellisen vilkasta valokuvaamisen harrastamisen aikaa, mutta 1970-luvulla valokuvausharrastus oli levinnyt jo jokaiseen kotiin. Schalinin, Thiessin ja Kyrklundin sukujen kokoelmat ja museon laajat albumikokoelmat ilmentävät 1900-luvun alun valokuvauskulttuuria, perhe-elämää ja vapaa-ajan viettoa.

Wäinö Aaltosen arkiston valokuvakokoelmaan kuuluu dioja, mustavalkoisia- ja värivedoksia sekä erilaisia negatiiveja. Kuvien aiheet käsittelevät Wäinö Aaltosta ateljeessaan tekemässä taiteellista työtään, taiteilijaa ja hänen lähipiiriään, Aaltosen teoksia ja hänelle merkityksellisten taiteilijoiden teoksia. Kokoelmaan kuuluu myös kuvia erilaisista tapahtumista, joihin Aaltonen on osallistunut.

Vuonna 1881 perustetun Turun kaupungin historiallisen museon toimintaan liittyvä valokuva-aineisto on myös yksi merkittävä osa kokoelmaa. Turun museokeskus on julkaissut vuonna 2016 valokuvakokoelmasta teoksen: Kuvalähde – Valokuvia Turun museokeskuksen kokoelmasta.

Kokoelmahelmiä:

- Henrik Cajanderin 1840-luvun alussa ottamat kolme dagerrotyyppiä VA9903, joista Nobelin talon kuva on Suomen vanhin valokuva.
- ambrotyyppi VA2014:13:1 Alina ja Alma Lindströmin muotokuva, 1850-1860 -lukujen vaihde
- J. Reinbergin henkilökuvakokoelma DT2016:27, suolapaperivedokset 1855-1863
- ferrotypit, erit. Val. 637 ja Bosco-automaattikuvat DT2013:20
- Emmi Fockin alastonkuvalasinegatiivit 1930-luku, esim. Val585-241-4
- Uno Roosin albumi Karl Granitin kuvaamista maisemista Ivalon ja Sodankylän tutkimusretkikuntien matkoilta 1880-luvulta
- tarkka-ampujapataljoonan albumit 1860–1880-luvut
- Herman Höckertin muistoalbumi, 1870-luku
- Käyntikorttikuva-albumi ”Kissa-albumi” VA2016:5
- Silver Port -valokuva-albumi VA2005:9, 1960-luku
- Hj. Renvall Åbo i äldre tider -sarja, 1910-luku
- Elias Magnusonin polterabend-juhlan muistotaulut, 1870-luku
- O.J. Aune jäiden lähtö Aurajoesta vuonna 1882 VA2016:9
- Turun kymnaasin opiskelijoita DT2016:14, 1860-luku
- Virsikirjan uudistuskomitea DT2016:22, 1863
- J. Schalinin lasinegatiiveja ja vedoksia, syanotypit, stereoskooppikuvat VA2015:1, 1900-luvun alku
- Valvilla Barker Val. 892, 1800-luvun lopulta lähtien
- Henry Edman -kokoelma DT2016:11, 1977–1985
- Thiessin kokoelma Val.854

Mediataiteen käyttöoikeussopimus taidekokoelma

Allekirjoittaneet Turun kaupungin museopalveluita edustava Turun museokeskus (jäljempänä "Museo") ja _____ (jäljempänä "Taiteilija") ovat tänään tehneet alla olevan sopimuksen mediataideteoksen käyttöoikeudesta. Teos kuuluu Turun kaupungin taidekokoelmaan pysyvänä osana taiteen digitaalista kokoelmaa.

Museon yhteyshenkilö	Intendentti Riitta Kormano puh. +358 50 371 0254 riitta.kormano@turku.fi
----------------------	--

Taiteilijan yhteystiedot	nimi puh. sähköposti osoite
--------------------------	--------------------------------------

1. Sopimuksen kohde

Museo on ostanut taiteilijalta ____ / ____ ____ seuraavan teoksen sisältävän teoskappaleen:

Taiteilija:

Teoksen nimi ja tekniikka:

Valmistusvuosi:

Editio

Teostiedot (kesto, ääni, esitysohje lyhyesti)

Taiteilija on toimittanut Museolle: [Museossa olevat tiedostot, asennointiohjeet sekä stillkuvat].

Vaihtoehtoiset sallitut esitystavat: (esim. ääni / ilman ääntä, kaksikanavainen teos / esitys yksikanavaisena, esityshehdot asennoidun teoksen osalta: mediataideteos ilman asennointia).

2. Käyttöoikeuden sisältö

2.1. Museon oikeudet

Museolla on oikeus tällä sopimuksella saamansa käyttöoikeuden perusteella suorittaa seuraavat toimenpiteet:

- Esittää teos julkisesti.
- Valmistaa teoksesta sen säilyttämistä, esittämistä, välittämistä tai muulla tavoin yleisön saataville saattamista varten tarpeellisia kappaleita missä tahansa alkuperäistä esitystapaa kunnioittavassa tarkoituksenmukaisessa teknisessä muodossa.

- Valmistaa teoksen osasta kappaleita sähköisissä tietoverkoissa ja sosiaalisessa mediassa tiedottamisessa ja teoksen saavutettavuuden edistämistarkoituksessa. Sen sijaan koko teoksen käytöstä sosiaalisen median eri alustoilla sovitaan erikseen.
- Deponoida tai antaa mediateos pitkäaikaislainaan Turun kaupungin omistamiin tai Museon hyväksyntään tiloihin.
- Luovuttaa oikeus viestintäkäyttöön instituutioille, joihin teos on deponoitu.
- Teos voidaan liittää kokonaisuutena videokoosteeseen, ja esittää se julkisesti videokoosteen esitysmuodossa.
- Jos Taiteilija on luovuttanut Museolle teoksen still-kuvia, joita itse toivoo käytettävän teoksen esittelyn yhteydessä, niiden tekijänoikeudelliset käyttöoikeudet siirtyvät tämän sopimuksen myötä Museolle. Muussa tapauksessa Museo voi tarvittaessa valmistaa still-kuvia teoksen esittelyyn ja tiedotukseen käyttäen hankkimaansa teoskappaletta lähteenä.

2.2. Museon velvollisuudet

Museolla on velvollisuus tällä sopimuksella saamansa käyttöoikeuden perusteella huolehtia siitä, että:

- tekijän nimi mainitaan teoksen julkisen esittämisen tai välittämisen yhteydessä sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii.
- teosta ei muuteta eikä liitetä osaksi toista teosta tekijää loukkaavalla tavalla, eikä teosta esitetä tekijää loukkaavassa yhteydessä, ja ettei tekijän moraalisia oikeuksia loukata muutoinkaan.

3. Taiteilijan oikeudet

Taiteilijalla on oikeus kieltää teoksensa käyttö, mikäli Museo ei ole täyttänyt tämän sopimuksen kohdassa 2.2. määriteltyjä Museon velvollisuuksia.

Taiteilijalla on tämän sopimuksen kohdassa 2.1. luovutetut käyttöoikeudet huomioon ottaen seuraavat oikeudet:

- kaikki tekijänoikeudet, joita ei sopimuksella ole erikseen luovutettu, jäävät Taiteilijalle
- oikeus valmistaa tällä sopimuksella luovutetun teoksen lisäksi teoksestaan etukäteen ilmoitetun editiomäärän kappaleita ja esittää teos julkisesti, sekä siirtää tällaisia kappaleita ja niiden oikeuksia kolmansille osapuolille
- oikeus antaa teoksen julkista esittämistä ja siinä käytettävää tekniikkaa koskevia ohjeita sekä
- oikeus tarkastaa halutessaan teoksen julkista esittämistä tai muutoin yleisön saataville saattamista varten valmistettujen kappaleiden tekninen laatu.

4. Oikeuspaikka

Mahdolliset sopimuserimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan neuvottelemalla. Mikäli neuvottelut eivät johda sopijapuolia tyydyttävään lopputulokseen, ratkaistaan erimielisyydet Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa.

5. Allekirjoitukset

Tätä sopimusta on tehty kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle.

Turun kaupunki / Turun museokeskus käsittelee henkilötietoja Tietosuojalaki 4 § (art 6e) ja 6§ (art 9) mukaisin perustein.

Paikka _____

Aika ____ / ____ 20____

Paikka _____

Aika ____ / ____ 20____

Turun museokeskus

Riitta Kormano

Intendentti

Taiteilija

Nimenselvennys

Liite 3

Vastaanoton arvomäärityslomake

Kokoelmat
Vastaanoton arvomäärityslomake

Lomakkeen täyttäjät: _____

Pvm: _____

Liitetään kokoelmaan	☐
Ei liitetä kokoelmaan	☐
Aineiston karsinta luetteloinnin yhteydessä ☐	Lisäselvitystarve ☐
Kokoelmaluokka	
ydinkokoelma ☐ peruskokoelma ☐ käyttö- ja opetuskokoelma ☐	
digitaalinen kokoelma ☐ määräaikainen objekti ☐	
Hankintaerä / Inv. nro _____	

KOHDE

Peruste kokoelmiin liittämiseksi

Liittyy Turkuun tai Varsinais-Suomeen ☐	Harvinainen / omaleimainen ☐
Kansallisesti merkittävä ☐	Tyypillisyydessään edustava, sopii kokoelmalinjaan ☐
Tiedossa oleva proveniensi / käyttöhistoria ☐	Korkea ikä ☐
Hyvät kontekstitiedot ☐	Varhainen tai erikoinen menetelmä tai tekniikka ☐
Taiteilijan tai tekijän merkitys ☐	Todettu puute kokoelmissa ☐
Esteettinen / taiteellinen / historiallinen arvo ☐	Tarve näyttelyissä ☐
Merkityksellinen tarina ☐	
Muu peruste (kirjallinen perustelu pakollinen)	☐
Sopii kokoelmaprofiiliin / tallennuksen painopistealueisiin (kirjallinen perustelu pakollinen)	☐
Perustelut / lisätiedot:	

Lisäselvitystarve
Neuvottelutarve ammatillisesti hoidetun paikallismuseon kanssa
Muu selvitystarve:
Peruste hylkäämiselle
Siirretään paikallismuseoon
Heikot käyttömahdollisuudet / rajoituksia käyttöoikeuksissa
Huono kunto / lyhyt elinkaariennuste
Edustettuna kokoelmassa riittävästi
Vaatii runsaasti säilytystilaa / resursseja
Muu peruste (kirjallinen perustelu pakollinen)
Ei sovi kokoelmaprofiiliin / tallennuksen painopistealueisiin (kirjallinen perustelu pakollinen)
Perustelut / lisätiedot:

Liite 4

Talletussopimus taidekokoelma

Talletustodistus
päiväys _____

Toimiala:	
Talletuspaikan nimi:	
Talletuspaikan osoite:	

Vastuuhenkilö	
nimi ja nimike:	
puhelin:	
sähköposti:	

Yhteyshenkilö	
nimi ja nimike:	
puhelin:	
sähköposti:	

Turun kaupungin taidekokoelmasta on talletettu yllä mainittuun paikkaan seuraavat teokset:

tunnus	taiteilija ja teosnimi	aika, tekniikka	mitat	kuva	sijainti

Yhtensä _____ taideteosta

Sopimusehdot

Talletuspaikan tulee huolehtia teosten asianmukaisesta kiinnityksestä ja valvonnasta Turun museokeskuksen ohjeiden mukaan. Talletuspaikka on velvollinen ilmoittamaan Turun museokeskukselle, jos taideteosten vastuuhenkilö vaihtuu. Talletetun teoksen vaurioitumisesta tai häviämisestä on välittömästi ilmoitettava Museokeskukselle, Turun kaupungin taidekokoelmasta vastaavalle intendentille Riitta Kormanolle, puh. 050 371 0254, tutkija Marjo Aurekoski-Turjakselle, puh. 040 652 8941 tai talletustoimintaa hoitavalle museomestari Merja Pitkäselle, puh. 050 411 0837. Talletuspaikka vastaa vaurioiden korjaamisesta aiheutuvista kustannuksista siinä tapauksessa, että annettuja ohjeita ei ole noudatettu. Muutoin teosten huollosta, vaurioiden korjaamisesta ja konservoinnista vastaa Turun museokeskus.

Teosten sijainnin muuttaminen on ehdottomasti kielletty. Kaikenlaisista muutoksista tulee neuvotella Turun kaupungin taidekokoelmasta vastaavan Turun museokeskuksen intendentin tai museomestarin kanssa. Teosten sijoituspaikkoja koskevista remonteista tai muutoista on ilmoitettava hyvissä ajoin.

Turun museokeskus voi noutaa talletetun teoksen määräajaksi museoon käyttääkseen sitä näyttely tai muuta museaalista toimintaa varten ilmoittamalla asiasta talletuspaikkaan.

Turussa kuun pñä 20

Museon edustajan allekirjoitus

Vastuuhenkilön allekirjoitus

Nimenselvennys

Nimenselvennys

Liite 5

Kuvaus- ja julkaisulupa

Hyväksyn että Turun kaupunki / Turun museokeskus saa käyttää alla mainitusta henkilöstä/ henkilöistä otettuja kuvia esitellessään toimintaansa rajoituksettoman ajan maailmanlaajuisesti ja ilman käyttötapoihin liittyviä rajoituksia kaikissa medioissa, mukaan lukien internet. Kuvia julkaistaessa henkilöiden nimiä ei mainita.

Kuvausluvan voi antaa yli 18-vuotias henkilö, alaikäisen lapsen kuvausluvan antaa lapsen huoltaja.

Turun kaupunki / Turun museokeskus kerää henkilötietoja:

Turun museokeskuksen keräämien henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on viestintä- ja markkinointimateriaalin kuvien sekä kuvaus- ja julkaisulupien säilyttäminen. Asiakas antaa kirjallisen suostumuksen kuvaus- ja julkaisuluvalla Turun museokeskuksen hänestä tai hänen lapsestaan otetun kuva- tai videomateriaalin käyttöön. Lupalaput sisältävät asiakkaan nimen, asiakkaan alaikäisen lapsen nimen, kuvaustilanteen ja -ajan, asiakkaan allekirjoituksen ja yhteystiedot.

Tästä linkistä pääset Turun kaupungin henkilörekisteriselosteisiin: https://rekisteri.turku.fi/Saabe_data/

Lupa koskee seuraavia henkilöitä:

Kuvaustilanne ja -aika:

Allekirjoitus ja nimenselvennys:

Aika ja paikka:

Yhteystiedot:

Kiitos yhteistyöstä!

Turun kaupunki / Turun museokeskus käsittelee henkilötietoja Tietosuojalaki 4 § (art 6e) ja 6§ (art 9) mukaisin perustein.

Liite 6

Kuvankäyttösoyimus taidekokoelma

Tilaaja:

Sähköpostiosoite:

Laskutusosoite:

Käyttötarkoitus:

Julkaisun ilmestymisajankohta:

Käyttöehdot:

- 1) Julkaistaessa mainittava: **Turun museokeskus/valokuvaaja**.
- 2) Kuva-aineistoa saa käyttää **kertajulkaisuoikeudella vain sovittuun käyttötarkoitukseen**.
- 3) Taideteoskuvien yhteydessä tulee ilmoittaa taideteoksen tekijä, teosnimi, vuosi ja omistaja.
- 4) Tilaaja/asiakas vastaa kaikista mahdollisista tekijänoikeuteen liittyvistä korvauksista.
- 5) Jos mahdollista, yksi kappale julkaisua, jossa aineistoamme käytetään, luovutetaan Turun museokeskukselle.

Ennen kuvien lähettämistä, tulee vastaanottajan kuitata tilaus sähköpostilla.

Kuvat lähetetään tilauksen kuittaamisen jälkeen.

Vastaanottamalla kuvalähetysten vastaanottaja hyväksyy Turun museokeskuksen (TMK) kuvien käyttöehdot.

Toimitettu kuva-aineisto:

[kuvanro, Taiteilija: *teosnimi*, vuosi, materiaali, mitat. Turun kaupungin taidekokoelma.

Kuva: Turun museokeskus / kuvaaja]

Hinta eriteltynä:

Tilauksen toimittaja:

Turun kaupunki / Turun museokeskus käsittelee henkilötietoja Tietosuojaaki 4 § (art 6e) ja 6§ (art 9) mukaisin perustein.

Käyttöoikeussopimus valokuvakokoelma

Valokuvaaja/omistaja [nimi ja yhteystiedot]
jäljempänä "Omistaja"

Käyttöoikeuden saaja Turun kaupunki/Turun museokeskus (TMK) (Valokuvakokoelma)
PL 286, 20101 Turku
jäljempänä "Käyttöoikeuden saaja"

Käyttöoikeuden kohde [Kuvaus käyttöoikeuden kohteena olevasta materiaalista ja valokuva-arkistosta saatu numero]
jäljempänä "Valokuvat"

Ehdot

Valokuvat digitoidaan Turun museokeskuksessa ja alkuperäiset Valokuvat palautetaan Omistajalle.

Valokuvien tekijänoikeus/tekijänoikeuden lähioikeudet jäävät Omistajalle tekijänoikeuslaissa mainitussa laajuudessa.

Käyttöoikeuden saaja saa käyttää Valokuvien digitaalisia kopioita kaikissa sen toimialaan ja käyttöön liittyvissä yhteyksissä (ilman erillistä lupaa tai korvausta) ja sillä on oikeus reproducoida Valokuvia (kaikilla mahdollisilla formaateilla).

Omistajan nimi mainitaan hyvän tavan mukaisesti Valokuvia käytettäessä.

Tämä sopimus on voimassa kunkin Valokuvan osalta siihen saakka kunnes tekijänoikeuslaissa tarkoitettu tekijänoikeuksien/tekijänoikeuden lähioikeuksien suoja-aika päättyy.

Tätä sopimusta voidaan muuttaa vain molempien osapuolten allekirjoittamalla sopimuksella.

Tätä sopimusta on tehty kaksi samanlaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Turun kaupunki / Turun museokeskus käsittelee henkilötietoja Tietosuojalaki 4 § (art 6e) ja 6§ (art 9) mukaisin perustein.

Paikka ja aika Turussa ____/____/20____

omistaja/valokuvaaja

Turun museokeskus

Liite 8

Lahjakirja esinekokoelma

Omistaja /
Luovuttaja

Kotipaikka

Vastaanottaja TURUN MUSEOKESKUS
PL 286
20101 Turku

Luovutustapa

Lahjoitus

Kohde ja sen kunto

Yleiset ehdot Lahjansaaja saa lahjan hallinta- ja omistusoikeuden vastikkeetta heti. Lahjoitus täyttyy lahjansaajan ottaessa lahjan vastaan. Lahjoittaja on velvollinen ilmoittamaan lahjansaajalle tietämänsä tekijänoikeuksien tai muiden oikeuksien rajoitukset.

Erityisehdot

Paikka ja aika

Luovuttaja _____

Vastaanottaja _____

Tätä vastaanottokuittia on tehty kaksi samanlaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Turun kaupunki / Turun museokeskus käsittelee henkilötietoja Tietosuojalaki 4 § (art 6e) ja 6§ (art 9) mukaisin perustein.

Liite 9

Lahjakirja taidekokoelma

Tällä lahjakirjalla lahjoitetaan ehdoitta Turun museokeskukselle liitettäväksi Turun kaupungin taidekokoelmaan seuraavat teokset:

Taiteilija: *Teosnimi*, valmistusaika, tekniikka, koko

Taiteilija: *Teosnimi*, valmistusaika, tekniikka, koko

Turun kaupungin taidemuseota edustava Turun museokeskus sitoutuu hoitamaan teoksia museaalisella ammattitaidolla ja asianmukaisesti hoidetuissa tiloissa.

Tällä lahjakirjalla kumotaan mahdollisesti aikaisemmat näitä taide-esineitä koskeneet määräykset.

Tämä lahjakirja on laadittu kahtena saman sisältöisenä kappaleena, joista toinen jää lahjoittajalle ja toinen Turun museokeskukselle.

Paikka ja aika

Paikka ja aika

Nimi

Katuosoite

postinumero ja postitoimipaikka

puhelin

s-posti

Riitta Kormano

Intendentti

Turun museokeskus

050-3710254

riitta.kormano@turku.fi

Turun kaupungin puolesta otetaan yllä mainitut taideteokset kiitollisuudella vastaan.

Turun kaupunki / Turun museokeskus käsittelee henkilötietoja Tietosuojalaki 4 § (art 6e) ja 6§ (art 9) mukaisin perustein.

Lahjoitus sopimus valokuvakokoelma

Lahjoittaja [Nimi ja osoite (myös luovuttajan tiedot, jos eri kuin lahjoittaja)]

Lahjansaaja Turun kaupunki/Turun museokeskus (TMK)/Valokuvakokoelma
PL 286
20101 Turku

Lahja [TMK signum eli VA-numero ja lyhyt selvitys sisällöstä]

Ehdot Lahjansaaja saa lahjan hallinta- ja omistusoikeuden vastikkeetta heti.
Lahjoitus täyttyy lahjansaajan ottaessa lahjan vastaan.

Valokuvaajan tekijänoikeuslakiin perustuvat taloudelliset tekijänoikeudet siirtyvät lahjoitetun kuva-aineiston osalta Turun kaupungille / Turun museokeskukselle.

Turun kaupungilla / Turun museokeskuksella on oikeus reprodusoida kuvia kaikilla mahdollisilla formaateilla ilman erillistä lupaa tai korvausta. Oikeus on voimassa rajoituksettoman ajan maailmanlaajuisesti ja ilman käyttötapoihin liittyviä rajoituksia kaikissa medioissa, mukaan lukien internetissä. Turun kaupungilla / Turun museokeskuksella on oikeus luovuttaa taloudelliset tekijänoikeudet edelleen, tämä koskee myös kaupallista käyttöä.

Lahjoittaja on velvollinen ilmoittamaan Turun kaupungille/Turun museokeskukselle tietämiensä tekijänoikeuksien tai muiden oikeuksien rajoituksista.

[Lisäyksiä, jos tarpeen:
Lahjoittaja saa, siirtyneistä tekijänoikeuksista huolimatta, lainata ja käyttää ko. aineistoa omiin tarkoituksiin (esim. julkaisut ja näyttelyt).]

Valokuvaajan/kokoelman nimi mainitaan hyvän tavan mukaisesti aineistoa käytettäessä.

Lahjansaaja sitoutuu arkistoimaan aineiston hyvän museotavan mukaisesti.
Lahjansaajalla on oikeus seuloa aineistoa.

Paikka ja aika Turussa ____ / ____ 20 ____

lahjoittaja

Turun museokeskus
Turun kaupunki/vapaa-aikatoimiala

Turun kaupunki / Turun museokeskus käsittelee henkilötietoja Tietosuojalaki 4 § (art 6e) ja 6§ (art 9) mukaisin perustein.

Tätä sopimusta on tehty kaksi samanlaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.
Turun museokeskus kiittää lahjoituksesta.

Lainasopimus esinekokoelma

Museopalvelut
PL 286
20101 Turku

Museijtjänster
PB 286
20101 Åbo

KUITTI – KUITTO

Lainan saaja / antaja:
Lånets givare / tagare:

Osoite:
Adress:

Puh.
Tfn

On antanut lainaksi / saanut lainaksi / valokuvattavaksi / tutkittavaksi
Har givit / fått till låns / för fotografering / forskning

Inv.nro Inv. nr	Esine – Föremål	Vak.arv. Förs.värde

Näyttelyn nimi ja järjestäjä

Utställningens namn och arrangör

Laina-aika

Låntid

Huomautuksia kunnosta ym.

Anmärkningar om föremålets skick m.m.

Vastaanotettu Turussa Emottaget i Åbo

_____ / 20 _____

Palautettu / samassa kunnossa / oheeniitetyin selvityksin
Returnerat / samma skick / med bifogad utredning

_____ / _____ 20_____

Valk. = Museon kappale, Pun. = Asiakkaan kappale, Kelt. = Vakuutusyhtiön kappale
Vit = Museets exemplar, Röd = Kundens exemplar, Gul = Försäkringsbolagets exemplar

Valokuvaajan tekijänoikeussopimus

SOPIMUS VALOKUVAAJAN OIKEUKSIEN LUOVUTTAMISESTA KOSKIEN VALOKUVIA, AUDIOVISUAALISTA AINEISTOA JA 3D-AINEISTOA

Sopijapuolet

Turun kaupunki, Turun museokeskus (jälj. myös Kaupunki)
Y-tunnus: 0204819-8
Yhteyshenkilö:
Email:

Etunimi Sukunimi (jälj. myös Valokuvaaja)
Osoite:
Sotu:
Puh:
Email:

Sopimusehdot

1. Sopimuksen kohde ja tarkoitus

Valokuvaaja toimii Kaupungin palveluksessa työsopimussuhteisena valokuvaajana. Valokuvaaja tuottaa työsuhteessa Kaupungille valokuvia, audiovisuaalista aineistoa (liikkuvaa kuvaa) ja 3D-aineistoa (3D-kuvat) Kaupungin työnantajana antamien työhöndollisten määräysten mukaisesti. Kun jäljempänä tässä sopimuksessa puhutaan valokuvista, niin sillä tarkoitetaan kaikkea edellä mainittua aineistoa (valokuvat, audiovisuaalinen aineisto ja 3D-aineisto).

Tällä sopimuksella sopijapuolet sopivat Valokuvaajan Kaupungin työsuhteessa ottamien valokuvien tekijänoikeuslainsäädäntöön perustuvien oikeuksien luovuttamisesta Kaupungille. Näistä Valokuvaajan oikeuksista säädetään tekijänoikeuslailla (8.7.1961/404) tai tämän lain sijaan mahdollisesti myöhemmin tulevilla tekijänoikeuslainsäädännöllä. Tämän sopimuksen tarkoittama oikeuksien luovuttaminen koskee sekä tekijänoikeuslain 1 §:ssä säädettyä tekijänoikeutta valokuvateokseen että tekijänoikeuslain 49 a §:ssä säädettyä oikeutta valokuvaan, jota ei voida pitää tekijänoikeuslain 1 §:n tarkoittamana teoksena (ns. tekijänoikeuden lähioikeus, oikeus valokuvaan).

2. Valokuvaajan oikeuksien kokonaisluovutus

Tällä sopimuksella siirtyvät Valokuvaajalta Kaupungille kaikki tekijänoikeuslaissa säädetyt taloudelliset oikeudet tämän sopimuksen tarkoittamiin valokuviiin. Kysymyksessä on Valokuvaajan oikeuksien kokonaisluovutus, jolla tarkoitetaan sitä, että Kaupunki voi käyttää, näyttää ja levittää julkisuuteen tämän sopimuksen tarkoittamia valokuvia haluamillaan tavoilla ja mitä tahansa levitystapaa käyttäen.

Kaupunki kunnioittaa Valokuvaajalle tekijänoikeuslain 3 §:n perusteella kuuluvia oikeuksia (ns. moraaliset oikeudet). Tämän mukaisesti kaupunki huolehtii siitä, että Valokuvaajan nimi mainitaan valokuvien julkisen esittämisen ja/tai näyttämisen yhteydessä sillä tavalla kuin hyvä tapa vaatii. Kaupungilla ei ole oikeutta käyttää valokuvia Valokuvaajan taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla eikä saattaa valokuvia yleisön saataviin Valokuvaajaa loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

3. Siirtyvien oikeuksien ajallinen kesto ja maantieteellinen laajuus

Tällä sopimuksella Kaupungille Valokuvaajalta siirtyvät oikeudet valokuviiin ovat voimassa rajoituksettoman ajan ja maantieteellisesti maailmanlaajuisesti.

4. Valokuvaajalle jäävät oikeudet

Tämän sopimuksen tarkoittamia valokuvia Valokuvaajalla on oikeus esitellä työnäytteinään sekä ottaa niitä kuvitukseksi laatimaansa artikkeliin, joka julkaistaan asiantuntijalehdessä tai muussa vastaavassa julkaisussa.

Kun Valokuvaaja tämän sopimuskohdan mukaisesti esittelee valokuvia työnäytteinään tai ottaa niitä kuvitukseksi julkaisuun, niin siinä yhteydessä on mainittava, että tekijänoikeuslainsäädännön mukaiset taloudelliset oikeudet valokuviiin omistaa Turun kaupungin museokeskus. Viimeksi mainittu maininta voidaan tehdä esimerkiksi merkinnällä ”Copyright Turun kaupunki, Turun museokeskus”.

5. Sopimuksen piiriin kuuluvat valokuvat

Tämä sopimus koskee valokuvia, jotka Valokuvaaja on ottanut Kaupungin työsuhteessa tai useissa erillisissä työsuhteissa työtehtäviin kuuluvana ____/____ 20____ alkaen.

6. Valokuvaajalle maksettava korvaus

Valokuvaajalle ei makseta korvausta tämän sopimuksen perusteella Kaupungille luovutettavista Valokuvaajan oikeuksista valokuviiin.

7. Valokuvien muuttaminen ja esitysformaatit

Kaupunki saa muuttaa ja muokata tämän sopimuksen tarkoittamia valokuvia haluamallaan tavalla. Kaupunki ei kuitenkaan saa muuttaa valokuvia Valokuvaajan taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla eikä myöskään saata niitä yleisön saataviin. Valokuvaajaa sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa (tekijänoikeuslaki 3 § 2 momentti).

Kaupungilla on oikeus reprodusoida tämän sopimuksen tarkoittamia valokuvia kaikilla mahdollisilla formaateilla, kuten esimerkiksi sähköisessä muodossa.

8. Valokuvien säilyttäminen

Valokuvat liitetään Turun museokeskuksen kokoelmaan.

Kaupunki säilyttää tämän sopimuksen tarkoittamia valokuvia sisältävät tallennusvälineet ja/tai siirtää valokuvat Kaupungin sähköiseksi tiedostoksi tietokoneelle/tietoverkkoon.

9. Yhteydenpito

Valokuvaaja on tämän sopimuksen mukaisissa asioissa ensisijaisesti yhteydessä Kaupungin edellä tässä sopimuksessa mainittuun yhteyshenkilöön.

10. Oikeuksien edelleen luovuttaminen

Kaupungilla on oikeus luovuttaa edelleen kolmannelle taholle tällä sopimuksella Valokuvaajalta hankkimansa tekijänoikeuslain mukaiset taloudelliset oikeudet valokuviin. Mainittu oikeuksien edelleen luovuttaminen voidaan tehdä myös kolmannen tahon kaupallista käyttöä varten.

11. Sopimuksen muuttaminen

Tätä sopimusta ei voi muuttaa suullisella sopimuksella. Kaikki muutokset tähän sopimukseen tulee tehdä molempien sopijapuolten allekirjoittamalla kirjallisella sopimuksella.

12. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Mikäli sopimuksesta syntyy erimielisyyksiä, sopijapuolet sitoutuvat neuvottelemaan keskenään. Jos sopijapuolet eivät pääse neuvotteluteitse yhteisymmärrykseen, asia ratkaistaan Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa.

13. Sopimuksen voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan, kun molemmat sopijapuolet ovat allekirjoittaneet sopimuksen.

14. Sopimuskappaleet

Tämä sopimus on laadittu kahtena (2) samasanaaisena kappaleena, yksi kummallekin sopijapuolelle.

Turussa ____/____ 20____

[nimen selvennös]
TURUN KAUPUNKI
Turun museokeskus

[nimen selvennös]
VALOKUVAAJA

Turun kaupunki / Turun museokeskus käsittelee henkilötietoja Tietosuojalaki 4 § (art 6e) ja 6§ (art 9) mukaisin perustein.

